

Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma

Översättning: Cajsa Rudbacka-Lax

Kansikuva: Selkä-Sarven saari Perämeren kansallispuistossa. Kuva Pauli Määttä

© Metsähallitus 2009

ISSN 1796-2943

ISBN 978-952-446-705-6 (nidottu)

ISBN 978-952-446-706-3 (pdf)

100 kpl

Kopijyvä Oy, Jyväskylä, 2009

Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2009
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	6.3.2009
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	104/623/2005
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Natura 2000, kansallispuisto, hylkeidensuojelualue		
ALUEEN NIMI	Perämeren kansallispuisto, Perämeren saaret, Röyttä		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Perämeren kansallispuisto (FI 1300301), Perämeren saaret (FI 1300302), Röyttä (FI 1100602)		
ALUEYKSIKKÖ	Pohjanmaan luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma		
TIIVISTELMÄ	<p>Suunnitelmaan sisältyvät Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueilla sijaitsevat valtion alueet. Perämeren kansallispuiston Natura-alueeseen sisältyvät Perämeren kansallispuisto ja Möylyn hylkeidensuojelualue.</p> <p>Alueen merkittävimmät luontoarvot perustuvat mereisyyden ja maankohoamisen synnyttämiin ja ylläpitämiin luontotyyppisiin ja eliölajeihin. Se on valtakunnallisesti tärkeä ranta- ja merilinnuston pesimäalue. Suunnittelualueella esiintyy kaikkia neljää Pohjanlahden alueen endeemistä (koto-peräistä) kasvilajia, joita ei tavata maapallolla Itämeren ulkopuolella, sekä kymmentä <i>Primula sibirica</i> -ryhmän kasvilajia, joita kasvaa vain Itämeren piirissä sekä Jäämeren rannoilla Norjassa ja Venäjällä.</p> <p>Perämeren alue on myös kulttuurihistoriallisesti arvokas. Merkittävimpiä kulttuurikohteita ovat Selkä-Sarven vanha kausipyöntikylä ja muu kalastusperinne Perämeren kansallispuistossa sekä merenkulkuun liittyvä perinne Iin Röytässä.</p> <p>Suunnittelualueen luontoarvojen kannalta pahin uhkatekijä on avointen elinympäristöjen – kuten rantaniittyjen, kulttuurivaikutteisten niittyjen ja nummien – pitkälle edennyt umpeenkasvu. Luonnonhoidon tärkeimmiksi tavoitteiksi asetetaan umpeenkasvaneiden elinympäristöjen ennallistaminen ja umpeenkasvun – erityisesti ruovikoitumisen – pysäyttäminen. Lintujen pesimärauhaa parannetaan asettamalla pesimäaikaisia liikkumisrajoituksia valituille kohteille.</p> <p>Kulttuuriperinnön vaalimiseksi toteutetaan muinaisjäännosten täydennysinventointi ja laaditaan muinaisjäännosten hoitosuunnitelma sekä aloitetaan vedenalaisen kulttuuriperinnön inventointi. Rakennusperinnön hoidossa toteutetaan aikaisempia erityissuunnitelmia.</p> <p>Ammatti- ja virkistyskalastuksen edellytykset turvataan, ja virkistyskäyttöä palvelevaa varustusta ylläpidetään ja parannetaan. Kansallispuiston alueelle rakennetaan uusi satama Pensaskariin tai Iso-Huituriin, ja Härkälettoon rakennetaan autiotupa. Palveluvarustuksen parantamisella kehitetään myös luontomatkailun mahdollisuuksia, ja tavoitteena on lisätä matkailun yritystoimintaa alueella.</p>		
AVAINSANAT	Perämeri, kansallispuisto, hylkeidensuojelu, Röyttä, maankohoaminen, kalastusperinne, merenkulun historia, SPA-alue		
MUUT TIEDOT	Suunnitelman on kirjoittanut Tapani Hoppa.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 57		
ISSN	1796-2943	ISBN (NIDOTTU)	978-952-446-705-6
		ISBN (PDF)	978-952-446-706-3
SIVUMÄÄRÄ	84 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	Kopijyvä Oy
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	10 euroa

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2009
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	6.3.2009
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	104/623/2005
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/SKYDDSPROGRAM	Natura 2000, nationalpark, sälskyddsområde		
OMRÅDETS NAMN	Bottenvikens nationalpark, Öarna i Bottenviken, Röyttä		
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Bottenvikens nationalpark (FI 1300301), Öarna i Bottenviken (FI 1300302), Röyttä (FI 1100602)		
REGIONENHET	Österbottens naturtjänster		
FÖRFATTARE			
PUBLIKATION	Skötsel- och användningsplan för Natura 2000 -områdena Bottenvikens nationalpark, Öarna i Bottenviken och Röyttä		
SAMMANDRAG	<p>Planen omfattar statens områden på Natura 2000 -områdena Bottenvikens nationalpark, Öarna i Bottenviken och Röyttä. Natura-området Bottenvikens nationalpark omfattar Bottenvikens nationalpark och Möyly sälskyddsområde.</p> <p>Områdets viktigaste naturvärden baserar sig på närheten till havet och de naturtyper och de arter av organismer som landhöjningen gett upphov till och upprätthåller. Det är ett nationellt viktigt häckningsområde för strand- och havsfåglar. På planeringsområdet förekommer Bottenvikens samtliga fyra endemiska växtarter, som inte påträffas någonstans i världen utanför Östersjön, samt tio växtarter tillhörande gruppen <i>Primula sibirica</i>, vilka påträffas endast vid Östersjön samt på Ishavskusten i Norge och Ryssland.</p> <p>Bottenviken är också ett kulturhistoriskt värdefullt område. Till de viktigaste kulturobjekten hör den gamla fiskebasen på Selkä-Sarvi och den övriga fisketraditionen i Bottenvikens nationalpark samt sjöfartstraditionen på Röyttä i Ijo.</p> <p>Den värsta hotfaktorn med tanke på planeringsområdets naturvärden är att de öppna livsmiljöerna – t.ex. strandängarna, de kulturpåverkade ängarna och hedarna – i hög grad har vuxit igen. Som viktigaste mål för naturvärden sätts också att restaurera de igenvuxna livsmiljöerna och att stoppa igenväxandet – särskilt vassväxten. Fåglarnas häckningsro förbättras genom att friheten att röra sig begränsas på vissa objekt under häckningstiden.</p> <p>För att värna om kulturarvet görs en kompletterande inventering av fornlämningarna och det görs upp en skötselplan för fornminnena samt påbörjas en inventering av det kulturarv som finns under vattenytan. När det gäller vården av byggnadsarvet genomförs tidigare specialplaner.</p> <p>Förutsättningarna för yrkes- och rekreativfiske tryggas och den utrustning som betjänar rekreationen underhålls och förbättras. På nationalparkens område byggs en ny hamn på Pensaskari eller Iso-Huituri, och på Härkäletto byggs en ödestuga. Genom att förbättra serviceutrustningen utvecklas också möjligheterna till naturturism, och målet är att utöka turistföretagsverksamheten på området.</p>		
NYCKELORD	Bottenviken, nationalpark, sälskydd, Röyttä, landhöjning, fisketradition, sjöfartshistoria, SPA-område		
ANDRA UPPGIFTER	Planen har skrivits av Tapani Hoppa.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisuja. Sarja C 57		
ISSN	1796-2943	ISBN (HÄFTAD)	978-952-446-705-6
		ISBN (PDF)	978-952-446-706-3
SIDANTAL	84 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	Kopijyvä Oy
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	10 euro

Sisällys

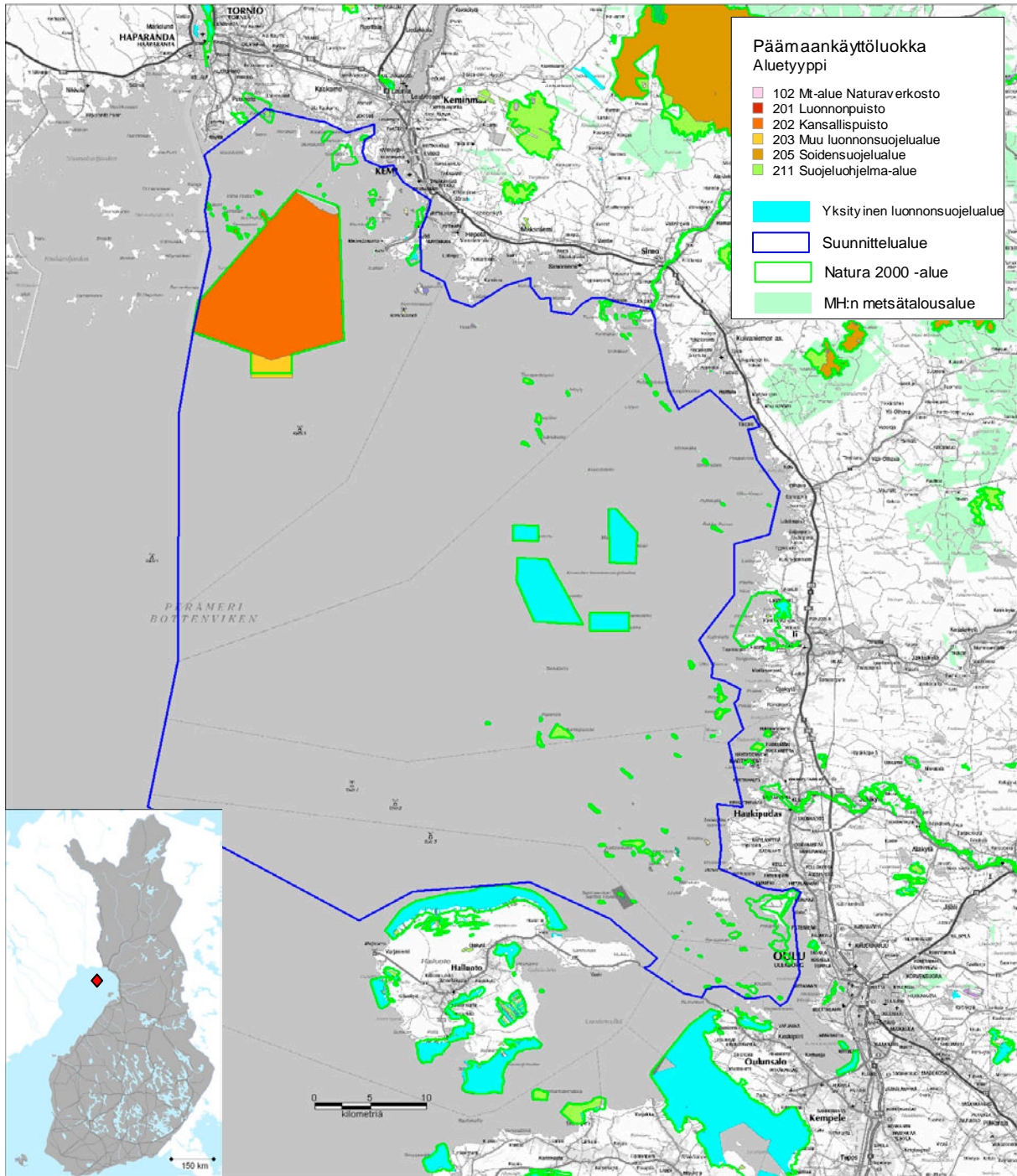
1 Johdanto	9
ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ	12
2 Luonto ja historia	12
2.1 Yleiskuvaus.....	12
2.2 Geologia ja geomorfologia	13
2.3 Vesistöt	14
2.4 Luontotyypit	14
2.4.1 Perämeren kansallispuiston Natura-alueen luontodirektiivin luontotyypit.....	14
2.4.2 Perämeren saarten Natura-alueen luontodirektiivin luontotyypit	15
2.4.3 Röytän Natura-alueen luontodirektiivin luontotyypit	16
2.4.4 Vedenalaiset luontotyypit	17
2.5 Lajisto	23
2.5.1 Kasvit.....	23
2.5.2 Linnut.....	24
2.5.3 Nisäkkäät	27
2.5.4 Muut eliöryhmät	27
2.5.5 Luontodirektiivin liitteen IV lajit.....	28
2.6 Historia	28
2.6.1 Alueen suojeluhistoria	28
2.6.2 Kulttuuriperintö	29
2.7 Nykyinen käyttö.....	31
2.8 Aikaisemman suunnitelman toteutuminen.....	31
2.9 Maankäyttöanalyysi	34
2.10 Yhteenveto alueen tärkeimmistä arvoista	35
HOITO JA KÄYTTÖ	36
3 Hoidon ja käytön tavoitteet	36
3.1 Lakisääteisten suojelualueiden tavoitteet.....	36
3.2 Natura-verkoston tavoitteet	36
3.3 Suunnittelualueen yleiset tavoitteet	37
4 Vyöhykejako	38
4.1 Syrjävyöhyke	38
4.2 Virkistysvyöhyke.....	38
4.3 Rajoitusvyöhyke	38
4.4 Kulttuurivyöhyke.....	41
5 Luonnon suojelu ja hoito	44
5.1 Nykytila	44
5.2 Tavoitteet	45
5.3 Toimenpiteet.....	45
5.3.1 Suunnittelu	45
5.3.2 Toimenpiteiden kohdistuminen	46
5.3.3 Toimenpiteiden erittely	47
5.4 Seuranta	47

6 Kulttuuriarvojen suojele	48
6.1 Nykytila	48
6.2 Tavoitteet	48
6.3 Toimenpiteet	48
6.4 Seuranta	48
7 Luonnon virkistyskäyttö	49
7.1 Retkeily	49
7.1.1 Nykytila	49
7.1.2 Tavoitteet	49
7.1.3 Toimenpiteet	52
7.2 Luonto-opastus ja opetuskäyttö	52
7.2.1 Nykytila	52
7.2.2 Tavoitteet	53
7.2.3 Toimenpiteet	54
7.3 Luontomatkaile	55
7.4 Palvelurakenteiden huolto	55
7.4.1 Nykytila	55
7.4.2 Toimenpiteet	56
8 Tutkimus	57
8.1 Nykytila	57
8.2 Tavoitteet ja toimenpiteet	57
9 Muu käyttö	58
9.1 Marjastus ja sienestys	58
9.2 Kalastus	58
9.3 Metsästys	58
9.4 Maastoliikenne ja muu liikkuminen	58
10 Toimenpidesuunnitelmat	59
HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET	60
11 Hallinnan ja hoidon järjestäminen	60
12 Turvallisuus ja pelastustoiminta	60
13 Valvonta	61
14 Yhteistyö	61
15 Resurssit ja aikataulu	61
16 Suunnitelman vaikutusten arviointi	62
16.1 Ekologiset vaikutukset	62
16.2 Sosiaaliset vaikutukset	63
16.3 Taloudelliset vaikutukset	63
Lähteet	64

Liitteet	67
Liite 1 Ehdotus Perämeren kansallispuiston järjestyssäännöksi	67
Liite 2 Lausuntoyhteenveto.....	70
Liite 3 Perämeren luontomatkailun ympäristövaikutusten seurannassa käytettävät mittarit	76
Liite 4 Perämeren kansallispuiston Sarvien saariryhmän Natura-luontotyyppien edustavuudet.....	79
Liite 5 Perämeren kansallispuiston Pensaskarin saariryhmän Natura-luontotyyppien edustavuudet.....	80
Liite 6 Perämeren kansallispuiston Iso-Huiturin saariryhmän Natura-luontotyyppien edustavuudet.....	81
Liite 7 Röytän Natura-alueen ja Perämeren saarten Natura-alueeseen kuuluvan Satakarin Natura-luontotyyppien edustavuudet	82
Liite 8 Ympäristöministeriön vahvistuskirje	83

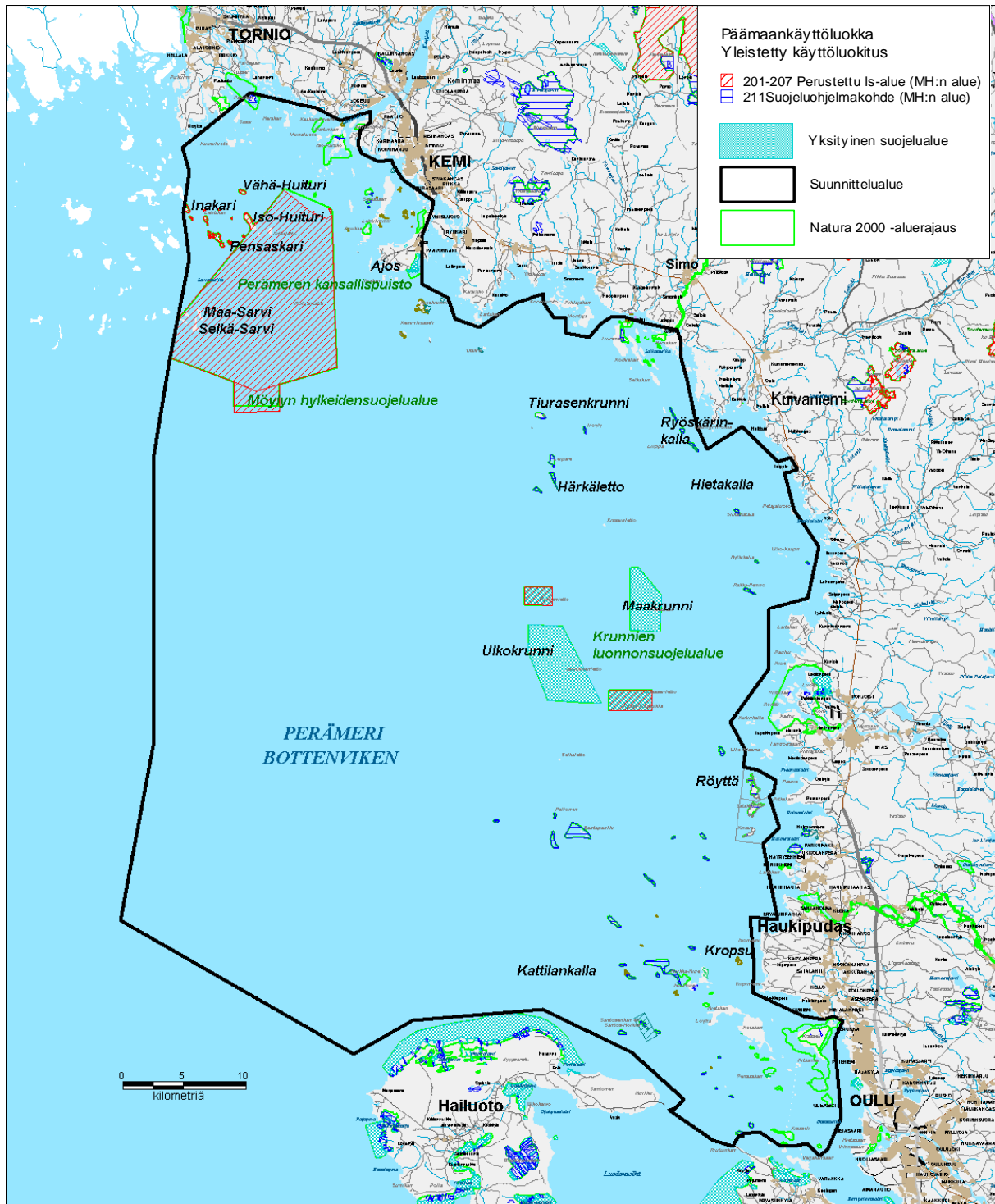
1 Johdanto

Tämä hoito- ja käyttösuunnitelma koskee valtion omistamia alueita Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueilla. Alueet sijaitsevat Oulun, Kemian ja Tornion kaupungeissa sekä Hailuodon, Haukiputaan, Iin, Oulunsalon ja Simon kunnissa. Suunnittelualueen sijainti ja siihen sisältyvät alueet on esitelty kuvissa 1 ja 2.

Kuva 1. Perämeren suunnittelualueen sijainti ja päämaankäyttöluokat. Suunnittelualue käsittää suunnittelualue-rajauksen sisällä olevat valtion alueet, jotka kuuluvat Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura-alueisiin. © Metsähallitus 2007, © Suomen ympäristökeskus 2007, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Suunnitelman laati projektiryhmä, jonka vetäjänä oli aluksi Jouni Kosonen ja loppuvaiheessa Tapani Hoppa Pohjanmaan luontopalveluista ja muina jäseninä Kasper Koskela ja Pauli Määttä Pohjanmaan luontopalveluista sekä Maarit Kaukonen metsätalouden Pohjanmaan alueelta. Suunnittelun tukena toimi yhteistyöryhmä, jossa olivat edustettuina Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan liitot, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukset, alueen kaupungit ja kunnat, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiirit, Museovirasto, alueen veneilyseurat sekä matkailuyrittäjät. Osallistaminen toteutettiin yleisötilaisuuksien ja yhteistyöryhmän avulla.

Kuva 2. Perämeren suunnittelualueen rajaus, yleispiirteet ja nimistö. Suunnittelualue käsittää suunnittelualue-
rajauksen sisällä olevat valtion alueet, jotka kuuluvat Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röntän
Natura-alueisiin. © Metsähallitus 2007, © Suomen ympäristökeskus 2007, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Suunnitteluprojekti aloitettiin 13.1.2005 pidetyllä kokouksella. Yhteistyöryhmä kutsuttiin koolle ensimmäisen kerran 8.6.2005. Yleisötilaisuudet pidettiin 17.11.2005 Iissä ja 23.11.2005 Kemissä.

Perämeren kansallispuistolle on laadittu runkosuunnitelma, jonka ympäristöministeriö vahvisti 12.11.1993. Suunnitelmaan tehdyt muutokset hyväksyttiin 22.2.1994. Perämeren saarten sittemmin lakkautetulle luonnonhoitometsälle – johon sisältyi Röyttä ja osa nykyisestä Perämeren saarten Natura-alueesta – laadittiin myös hoito- ja käyttösuunnitelma, joka vahvistettiin Metsähallituksessa 21.11.1994. Tämä suunnitelma korvaa molemmat mainitut suunnitelmat.

Pohjois-Pohjanmaan arvokkaiden luontokohteiden hoidon ja käytön priorisoinnissa (Pohjois-Pohjanmaan liitto ym. 2002) alueella on todettu olevan mm. arvokkaiden lintuvesien hoitokohteita sekä paikallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemia. Metsähallituksen omassa alueiden yleisökäytön kehittämisluokituksessa Perämeren kansallispuisto ja Perämeren saaret kuuluvat Perämeren aluekokonaisuuteen, joka on luokiteltu luontomatkailun kehittämisalueeksi. Suunnittelualueen kaavoitustilanne on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Perämeren suunnittelualueen kaavoitus. Lähde: Alueen kaupungit ja kunnat sekä Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan liitot. YM = ympäristöministeriö, YK = ympäristökeskus.

Kunta	Kaava	Vahvistaja	Vahvistuspäivä	Kartta
	Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava	YM	17.02.2005, KHO 25.08.2006	x
Oulun seutu	Oulun seudun yleiskaava	YM	18.02.2005	
Hailuoto	Hailuodon rantayleiskaava	Pohjois-Pohjanmaan YK	18.06.2001	
Haukipudas	Kellon, merenrannikon ja saarten rantayleiskaava	Pohjois-Pohjanmaan YK	02.03.2000	
Ii	Iin rannikon ja saarten osayleiskaava	Iin kunta		
Kuivaniemi	Merenrannikon yleiskaava	Kuivaniemen kunta	19.06.2000	x
Simo	Maksniemen osayleiskaava (oikeusvaikutukseton)		1979	
Simo	Merenrannikon yleiskaavan muutos Kantolanharjun alueelle	Simon kunta	17.12.2001	
Simo	Simoniemi–Simonkylän yleiskaava (oikeusvaikutteinen)	Simon kunta	27.01.2003	
Simo	Maksniemen asemakaava-alue	Simon kunta	Viim. muutos hyväksytty 17.12.2001	
Simo	Laitakarin rantakaava	Simon kunta	21.01.1981	x
Simo	Harvakarin rantakaava	Simon kunta	12.08.1988	x
Simo	Louekarin rantakaava	Simon kunta	27.10.1987	x
Simo	Merenrannikon yleiskaava	Simon kunta	26.03.1997	x
Simo	Simojoen yleiskaava	Simon kunta	24.07.2000	x
Simo	Karsikkoniemen yleiskaavoitus	Simon kunta	aloitettu 2003	
Simo	Simon kunnan ydinvoimayleiskaava ja -asemakaava	Simon kunta	aloitettu 2008	
Kemi	Yleiskaava	Kemin kaupunki	04.01.2000	x
Kemi	Selkäsaaren asemakaava (Merikemi 33)	Kemin kaupunki	01.06.2000	x
Tornio	Yleiskaava	Tornion kaupunki	12.12.1988	x
Tornio	Yleiskaava		tekeillä	
Kemi, Keminmaa, Pello, Simo, Tervola, Tornio, Ylitornio	Länsi-Lapin seutukaava	YM	25.02.2003	
Kemi, Keminmaa, Simo, Tornio	Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava (Länsi-Lapin seutukaavassa esitettyjen tuulivoimala-alueiden kumoaminen)	YM	16.06.2005	

ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ

2 Luonto ja historia

2.1 Yleiskuvaus

Tämä suunnitelma käsittää Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueisiin kuuluvat valtion maa- ja vesialueet, jotka sijaitsevat laajalla alueella Perämeren saaristossa. Suunnittelualue ulottuu Tornioista Oulun, Oulunsalon ja Hailuodon saaristoon saakka. Suunnitelman piiriin kuuluvien alueiden yhteispinta-ala on 17 300 ha, josta maa-alueita on noin 400 ha. Koko alueelle on tyypillistä matalien moreenisaaarten luoma avara ja laakea maisemakuva. Saarten tyypillisiä piirteitä ovat vähäsuolaisen veden eliöstö sekä maankohoamisrannoille ominainen vyöhykkeinen kasvillisuus.

Useimpien saarten rantoja kiertää niittymäinen vyöhyke, joka vaihtelee louhikkoisten ja kivikkoisten rantojen harvasta kasvillisuudesta savi- ja hiesurantojen runsaslajisiin varsinaisiin rantaniittyihin. Vyöhyke rajoittuu rantapensaikkoon, joka muuttuu ylempänä lepän, pihlajan ja koivun vallitsemaksi lehtomaiseksi rantametsäksi. Vanhimpien saarten keskiosissa tavataan katajikkoisia nummimaisia alueita sekä pienialaisia havumetsän alkuvaiheita. Vain muutamien saarten kasvillisuuden sukkessio on edennyt pysyväisluontoisempiin havumetsävaiheisiin saakka.

Puustoisten saarten lisäksi alueella on myös runsaasti puuttomia ja lähes kasvittomia luotoja. Merestä paljastuu useita uusia kareja vuosikymmenen aikana. Maankohoamisen vaikutuksesta kymmenien karien, luotojen ja saarten kasvillisuus on jatkuvassa muutoksen tilassa. Laakeimmilla rannoilla kasvillisuus ja maisema muuttuvat huomattavasti jo parissa vuosikymmenessä.

Maankohoamisen ohella suunnittelualueen luontoa muokkaavat suuret meriveden korkeusvaihtelut. Meren vaikutusta korostavat ahtojäiden liikkeet rantavyöhykkeessä. Rantakävyllisyyden alimmissa vyöhykkeissä voi tapahtua harppauksittaista taantumista tai etenemistä riippuen kasvukaudenaikaisista vedenkorkeuksista.

Suunnittelualueen saarista valtaosa on ollut merestä kohoamisestaan saakka ihmisten käytössä. Saaria on käytetty kalastustukikohtina ja kotieläinten laidunnusalueina. Laidunnus ja aktiivinen kalastustukikohtien käyttö piti saarten rantaniitty- ja nummialueet avoimina. 1960-luvulta lähtien saaret ovat olleet voimakkaassa umpeenkasvun tilassa korkeiden ruohojen, pajujen ja katajien levittäytyessä avoimille niitty- ja nummialueille.

Monilukuiset alueelle tyypilliset avoimet, lähes kasvittomat luodot ovat merkittäviä meri- ja rantalinnuston pesimä- ja muutonaikaisia levähdysalueita. Luodot ovat myös tärkeitä levähdys- ja oleskelupaikkoja hylkeille.

Kylmyydestä ja alhaisesta suolapitoisuudesta johtuen Perämeri on Itämeren karuin osa. Vuotuinen kasviplanktonituotanto on vain kolmasosan Selkämeren tuotannosta. Perämeren rannikon laajat matalikot ovat kuitenkin arvokkaita pien- ja poikaskalaston tuotantoalueita.

Perämeren kansallispuiston Natura 2000 -alue

Perämeren kansallispuisto on perustettu vuonna 1991, ja sen pinta-ala on noin 15 700 ha, josta maa-alueita noin 250 ha. Kansallispuisto sijaitsee Perämeren ulkosaaristossa Kemin ja Tornion kaupunkien alueilla. Perämeren kansallispuiston tehtävänä on maankohoamisen muovaaman monipuolisen saaristoluonnon suojeleminen.

Perämeren kansallispuiston Natura-alueeseen sisältyy kansallispuiston lisäksi vuonna 2001 perustettu Möylyn hylkeidensuojelualue, pinta-alaltaan noin 760 ha, joka rajoittuu kansallispuiston etelärajaan.

Perämeren saarten Natura 2000 -alue

Perämeren saarten Natura-alueeseen kuuluu Metsähallituksen hallinnassa olevia saaria, luotoja ja matalikkoja Kemin, Tornion, Simon, Iin, Haukiputaan, Oulun, Oulunsalon ja Hailuodon edustalla. Niiden yhteispinta-ala on 778 ha, josta maa-alueita on 104 ha ja vesiä 674 ha. Natura-alueella on myös Krunnien yksityinen suojelualue Iissä ja muita yksityisiä suojelualueita. Niitä ei kuitenkaan käsitellä tässä hoito- ja käyttösuunnitelmassa, koska suunnitelma koskee vain valtion alueita.

Natura-alue täydentää merkittävällä tavalla Perämeren kansallispuiston ja yleensä Perämeren maankohoamisrannikon luontotyyppien ja lajien suojeleminen. Pohjois-Pohjanmaan arvokkaiden luontokohteiden hoidon ja käytön priorisoinnissa Natura-alueella on todettu olevan mm. arvokkaiden lintuvesien hoitokohteita sekä paikallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita perinnetähteitä.

Röytän Natura 2000 -alue

Röytän Natura-alue käsittää Röytän saaren – lukuun ottamatta sen eteläpäättä ja pohjoisempaa länsirannalla sijaitsevaa huvilatonttia – sekä 12 ha vesialuetta. Natura-alueen kokonaispinta-ala on 62 ha.

Röyttä on Iin kunnassa sijaitseva, maankohoamisen seurauksena merestä noussut saari, joka on saanut kehittyä luonnontilaisesti merestä kohoamisen jälkeen. Röytässä ovat hyvin edustettuina primäärisukcession (maan kohoamisen seurauksena merestä paljastuvan maan kasvittumisen) luontotyyppit rantaniityistä ja hiekkarannoista vanhoihin lehtimetsiin ja kluuvijärviin.

2.2 Geologia ja geomorfologia

Suunnittelualueen saaret ovat nousseet merestä maankohoamisen seurauksena. Vanhimmat niistä ovat syntyneet noin 900 vuotta sitten, mutta pääosin ne ovat alle 500 vuoden ikäisiä. Maankohoamisen nopeus on ollut noin 9 mm vuodessa. Saaret ovat enimmäkseen matalia ja maalajiltaan pääasiassa moreenia. Kallioperää ei ole lainkaan näkyvissä. Saarten rannat ovat valtaosin louhikkoisia, mutta jonkin verran esiintyy myös hiekkarantoja. Karikkoisesta vesialueesta suurin osa on alle 10 metrin syvyistä matalikkoja.

2.3 Vesistöt

Perämeren kansallispuistoon kuuluu noin 15 450 ha vesialuetta, joka sijaitsee kokonaan Kemian kaupungissa, samoin kuin Möylyn hylkeidensuojelualueeseen kuuluva vesialue, kooltaan noin 760 ha. Röytän Natura-alueella on 12 ha:n kokoinen valtion vesialue, ja Perämeren saarten Natura-alueeseen sisältyy valtion vesialueita yhteensä 674 ha.

2.4 Luontotyytit

Euroopan unionin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä I määritellyt luontotyytit ovat sellaisia, jotka ovat vaarassa hävitä tai joiden esiintymisalue on pieni tai jotka ovat hyviä esimerkkejä kyseisen luonnonmaantieteellisen alueen ominaispiirteistä Euroopan yhteisön alueella (Airaksinen & Karttunen 2001). Direktiivin päätavoite on pitää luontotyyppien suojelutaso suotuisana ja säilyttää luontotyypeille luontainen rakenne, toiminta ja levinneisyys sekä tyyppillinen lajisto.

2.4.1 Perämeren kansallispuiston Natura-alueen luontodirektiivin luontotyytit

Perämeren kansallispuistossa esiintyy 14 luontodirektiivin mukaista luontotyyppiä (taulukot 2 ja 3), joista kuusi on ns. erityisesti suojeltavia biotooppeja (*). Kansallispuiston laajimmat luontotyytit ovat maankohoamisrannikon primäärisuknessiometsät (9030)*, Itämeren boreaaliset rantaniityt (1630)*, kuivat nummet (4030) sekä kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus (1220). Primäärisuknessiometsien eri kehitysvaiheita tavataan 11:llä kansallispuiston metsäisimmällä saarella. Noin kahdellakymmenellä saarella ja luodolla esiintyy kivikkorantojen monivuotista kasvillisuutta (1220). Osittain entisaikojen laidunnuksen vaikutuksesta syntyneitä rantaniittyjä (1630)* tavataan pienialaisina runsaalta kymmeneltä saarelta. Niin ikään osittain laidunnuksen seurauksena syntyneet, nykyisin katajikoituneet nummet (4030) muodostavat kansallispuiston seitsemän vanhimman saaren lakiosissa laajahkoja yhtenäisiä alueita. Osa suurimpien saarten harvahkokuustoista, valoisista koivikoista on 1900-luvun alkupuolelle saakka laidunnettuja hakamaita (9070). Pienialaisia, mutta lajistollisesti merkittäviä kuivia ja tuoreita niittyjä (6270)* esiintyy suurimpien, entisaikaan voimakkaasti kulttuurivaikuttaneiden saarten kalastus- tukikohtien läheisyydessä ja nummien reunaosissa. Dyynit, hiekkarannat, laguunit, vaihettumis- ja rantasuot ja puustoiset suot ovat kansallispuiston alueella harvinaisia, pienialaisia luontotyyppieitä.

Taulukko 2. Natura-tietokannassa ilmoitetut ja luontotyyppi-inventoinnin mukaiset luontotyytit Perämeren kansallispuiston Natura 2000 -alueella. Natura = Natura-tietokanta (osuus pinta-alasta). Pinta-ala = inventoitu pinta-ala ha. * = erityisesti suojeltava biotooppi.

Koodi	Luontotyyppi	Natura	Pinta-ala
1630	Itämeren boreaaliset rantaniityt*	< 1	51
9030	Maankohoamisrannikon primäärisuknessiometsät*	< 1	69
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt*	1	11
1150	Rannikon laguunit*	< 1	21
2130	Harmaat dyynit*	< 1	0,1
91D0	Puustoiset suot*	-	2
1110	Vedenalaiset hiekkasärkät	2	inventoimatta
1220	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus	< 1	33
1620	Itämeren ulkosaariston ja merivyöhykkeen saaret ja luodot	< 1	20
1640	Itämeren boreaaliset hiekkarannat	< 1	4
4030	Kuivat nummet	< 1	36
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	-	10
9050	Boreaaliset lehdot	-	27
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet	-	14
	Natura-tyyppeihin kuulumaton ala		90

Taulukko 3. Luontodirektiivin luontotyyppien edustavuuksien %-osuudet kunkin luontotyypin pinta-alasta Perämeren kansallispuiston Natura 2000 -alueella luontotyyppi-inventoinnin mukaan.

Koodi	Luontotyyppi	Edustavuus %			
		Erinomainen	Hyvä	Merkitävä	Ei merkittävä
1630	Itämeren boreaaliset rantaniityt*	23	23	54	<1
9030	Maankohoamisrannikon primäärisuknessiometsät*		37	63	
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt*	20	31	20	29
1150	Rannikon laguunit*	56	29	15	
2130	Harmaat dyynit*			100	
91D0	Puustoiset suot*			100	
1110	Vedenalaiset hiekkasärkät	arvioimatta			
1220	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus	90	5	5	
1620	Itämeren ulkosaariston ja merivyöhykkeen saaret ja luodot	59	25	16	
1640	Itämeren boreaaliset hiekkarannat		44	56	
4030	Kuivat nummet		12	33	55
7140	Vaihettumis- ja rantasuot		95	5	
9050	Boreaaliset lehdot		46	54	
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet			75	25

2.4.2 Perämeren saarten Natura-alueen luontodirektiivin luontotyypit

Laajalla maantieteellisellä alueella sijaitsevalla Perämeren saarten Natura 2000 -alueella tavataan 22 luontodirektiivin mukaista luontotyyppiä (taulukko 4), joista kahdeksan on priorisoituja (*). Perämeren saarten Natura-luontotyyppien pinta-ala painottuu Iin Krunnien saariryhmään, joilla tavataan 19 alueen luontotyypeistä.

Perämeren saarten yleisimmät luontotyypit ovat Krunnien saarilla erityisen laaja-alaiset ja edustavat primäärisuknessiometsät (9030)* ja boreaaliset lehdot (9050) sekä kaikkialla Natura-alueella pienialaisina tavattavat rantaniityt (1630)*. Luontotyyppien edustavuudet näkyvät taulukossa 5.

Taulukko 4. Natura-tietokannassa ilmoitetut ja luontotyyppi-inventoinnin mukaiset luontotyypit Perämeren saarten Natura 2000 -alueella. * = erityisesti suojeltava biotooppi.

Koodi	Luontotyyppi	Natura	Pinta-ala
1630	Itämeren boreaaliset rantaniityt*	3	48
9030	Maankohoamisrannikon primäärisuknessiometsät*	1	168
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt*	1	2
1150	Rannikon laguunit*	< 1	8
2130	Harmaat dyynit*	< 1	2
2140	Variksenmarjadyynit*	-	2
9080	Metsäluhdat*	-	2
91D0	Puustoiset suot*	-	1
1110	Vedenalaiset hiekkasärkät	2	inventoimatta
1130	Jokisuistot	1	inventoimatta
1220	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus	3	75
1620	Itämeren ulkosaariston ja merivyöhykkeen saaret ja luodot	< 1	101
1640	Itämeren boreaaliset hiekkarannat	1	20
2120	Valkeat dyynit	-	7
2180	Puustoiset dyynit	-	2
2190	Dyynien väliset kosteat soistuneet painanteet	-	3
2320	Kanerva- ja variksenmarjanummet	?	27,5
4030	Kuivat nummet	-	6
6430	Kosteat suurruohoniityt	-	1
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	-	13
9050	Boreaaliset lehdot	< 1	54
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet	-	12
	Natura-tyyppeihin kuulumaton ala		124

Taulukko 5. Luontodirektiivin luontotyyppien edustavuuksien %-osuudet kunkin luontotyyppin pinta-alasta Perämeren saarten Natura-alueella luontotyyppi-inventoinnin mukaan.

Koodi	Luontotyyppi	Edustavuus %			
		Erinomainen	Hyvä	Merkitävä	Ei merkittävä
1630	Itämeren boreaaliset rantaniityt*	17	46	34	3
9030	Maankohoamisrannikon primäärisukessiometsät*	9	64	26	1
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt*	15	42	35	8
1150	Rannikon laguunit*	62	11	21	6
2130	Harmaat dyynit*		72	28	
2140	Variksenmarjadyynit*		100		
9080	Metsäluhdat*			100	
91D0	Puustoiset suot*		27	73	
1110	Vedenalaiset hiekkasärkät	arvioimatta			
1130	Jokisuistot	arvioimatta			
1220	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus	57	28	14	1
1620	Itämeren ulkosaariston ja merivyöhykkeen saaret ja luodot	56	27	12	5
1640	Itämeren boreaaliset hiekkarannat	19	65	13	3
2120	Valkeat dyynit		93	7	
2180	Puustoiset dyynit		100		
2190	Dyyneiden väliset kosteat soistuneet painanteet			100	
2320	Kanerva- ja variksenmarjanummet	53	14		33
4030	Kuivat nummet	47	11	34	8
6430	Kosteat suurruohoniityt			100	
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	70	13	17	
9050	Boreaaliset lehdot	9	19	72	
9070	Hakamaat		78	22	

2.4.3 Röytän Natura-alueen luontodirektiivin luontotyypit

Röytän Natura 2000 -alueelta on listattu 14 luontodirektiivin liitteen I mukaista biotooppia, joista 6 kuuluu priorisoituihin (*) biotooppeihin (taulukko 6). Röytän luonnon yleisilme on metsäinen. Saaren hallitsevimmat luontotyypit ovat luonnontilaiset primäärisukessiovaiheen metsät, jotka on Natura-tietokannassa luokiteltu osittain boreaaliseksi luonnonmetsäksi. Erilaiset metsät kattavat ¾ Röytän pinta-alasta. Saaren metsien luonnonsuojelullinen tila on hyvä: Metsien puusto on vaihteleva sekoitus monirakenteista lehti- ja havupuustoa, lahoppua on runsaasti ja lahoppujatkumo on hyvä. Luontotyyppien edustavuudet näkyvät taulukossa 7.

Taulukko 6. Natura-tietokannassa ilmoitetut ja luontotyyppi-inventoinnin mukaiset luontotyypit Röytän Natura 2000 -alueella. * = erityisesti suojeltava biotooppi.

Koodi	Luontotyyppi	Natura	Pinta-ala
9030	Maankohoamisrannikon primäärisukessiometsät*	50	40
9010	Boreaaliset luonnonmetsät*	25	-
1150	Rannikon laguunit*	5	3
1630	Itämeren boreaaliset rantaniityt*	1	4
9080	Metsäluhdat*	1	0,9
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt*	1	0,1
1210	Rantavallit	-	< 0,1
1220	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus	-	3
1620	Itämeren ulkosaariston ja merivyöhykkeen saaret ja luodot	-	3
1640	Itämeren boreaaliset hiekkarannat	5	0,1
4030	Kuivat nummet	2	-
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	-	1
9050	Boreaaliset lehdot	-	2
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet	-	0,8
	Natura-typpeihin kuulumaton ala		20

Taulukko 7. Luontodirektiivin luontotyyppien edustavuuksien %-osuudet kunkin luontotyypin pinta-alasta Röytän Natura-alueella luontotyyppi-inventoinnin mukaan.

Koodi	Luontotyyppi	Edustavuus %			
		Erin- omai- nen	Hyvä	Merkit- tävä	Ei mer- kittävä
9030	Maankohoamisrannikon primäärisukessiometsät*		100		
9010	Boreaaliset luonnonmetsät*		sisältyvät luontotyyppiin 9030		
1150	Rannikon laguunit*		83	17	
1630	Itämeren boreaaliset rantaniityt*			33	67
9080	Metsäluhdat*		100		
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt*				100
1210	Rantavallit			100	
1220	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus		23	77	
1620	Itämeren ulkosaariston ja merivyöhykkeen saaret ja luodot		68	32	
1640	Itämeren boreaaliset hiekkarannat			100	
4030	Kuivat nummet		ei Metsähallituksen tilastoissa		
7140	Vaihettumis- ja rantasuot		70	30	
9050	Boreaaliset lehdot		60	40	
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet			100	

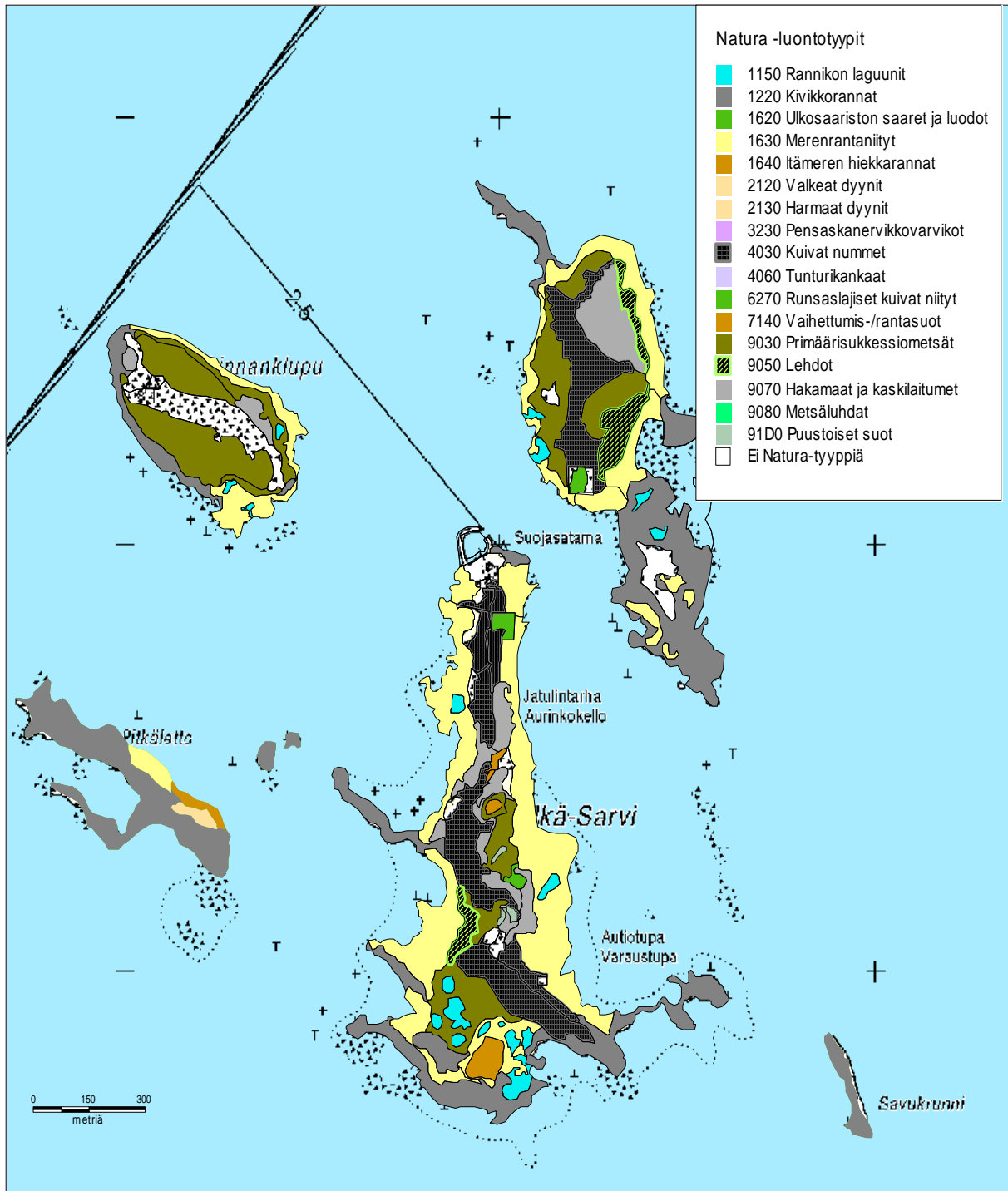
Kuvissa 3–6 on kuvattu suunnittelualueen tärkeimpien saariryhmien Natura-luontotyypit, ja liitteissä 4–7 on luontotyyppien edustavuuskartat samoista saariryhmistä.

2.4.4 Vedenalaiset luontotyypit

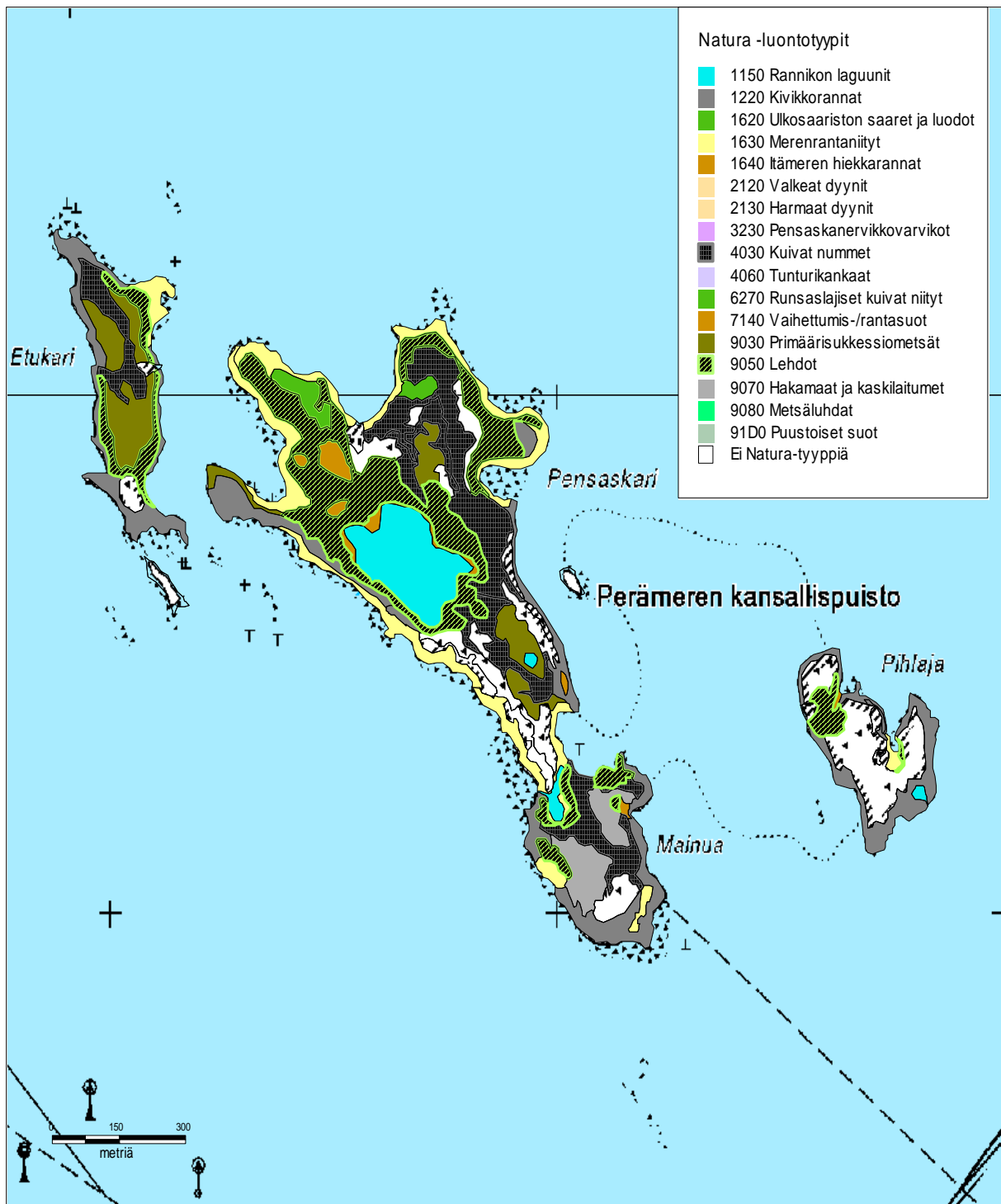
Perämeren kansallispuistossa inventoitiin vedenalaista luontoa ensimmäisen kerran vuosina 1993–94 Selkä-Sarven ja Iso-Huiturin ympäristössä. MERLIN-hankkeessa (Metsähallituksen merialueiden inventointiohjelma), joka liittyy valtakunnalliseen VELMU-ohjelmaan (Valtakunnallinen vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma) aloitettiin inventoinnit Perämerellä vuonna 2007. Ohjelman tavoitteena on tuottaa kattavaa tietoa merialueiden vedenalaisesta luonnosta. Perämerellä inventointi aloitettiin jälleen Selkä-Sarven ja Iso-Huiturin ympäristöistä. Näin saadaan heti tietoa näiden alueiden vedenalaisen luonnon kehityksestä. Inventoinnit on suoritettu lähes yksinomaan drop-videolla eli veneestä operoitavalla tallentavalla videokameralla. Osa kohteiden lajistosta on varmistettu sukeltamalla ja näytteenotolla.

Selkä-Sarven inventointialueen pohjoisosa on pehmeää orgaanista pohjaa ja hiekkapohjaa, jolla ei ole kasvillisuutta eikä videolla havaittavaa eläimistöä. Alueen eteläosien kivikkopohjia peittää tasainen rihmaleväkasvusto ja runkopolyoppi-murtovesisieniyhteisö, ja syvemmillä (5–15 m) hiekka- ja hiesupohjilla tavataan pikkujärvisimpukoita (*Anodonta anatina*). Näkinpartaisniittyjä ja putkilokasviyhdyksuntia löytyy suojaisimmista lahdista ja salmista saarten väliltä lähes rannasta noin 3–4 m:n syvyyteen asti.

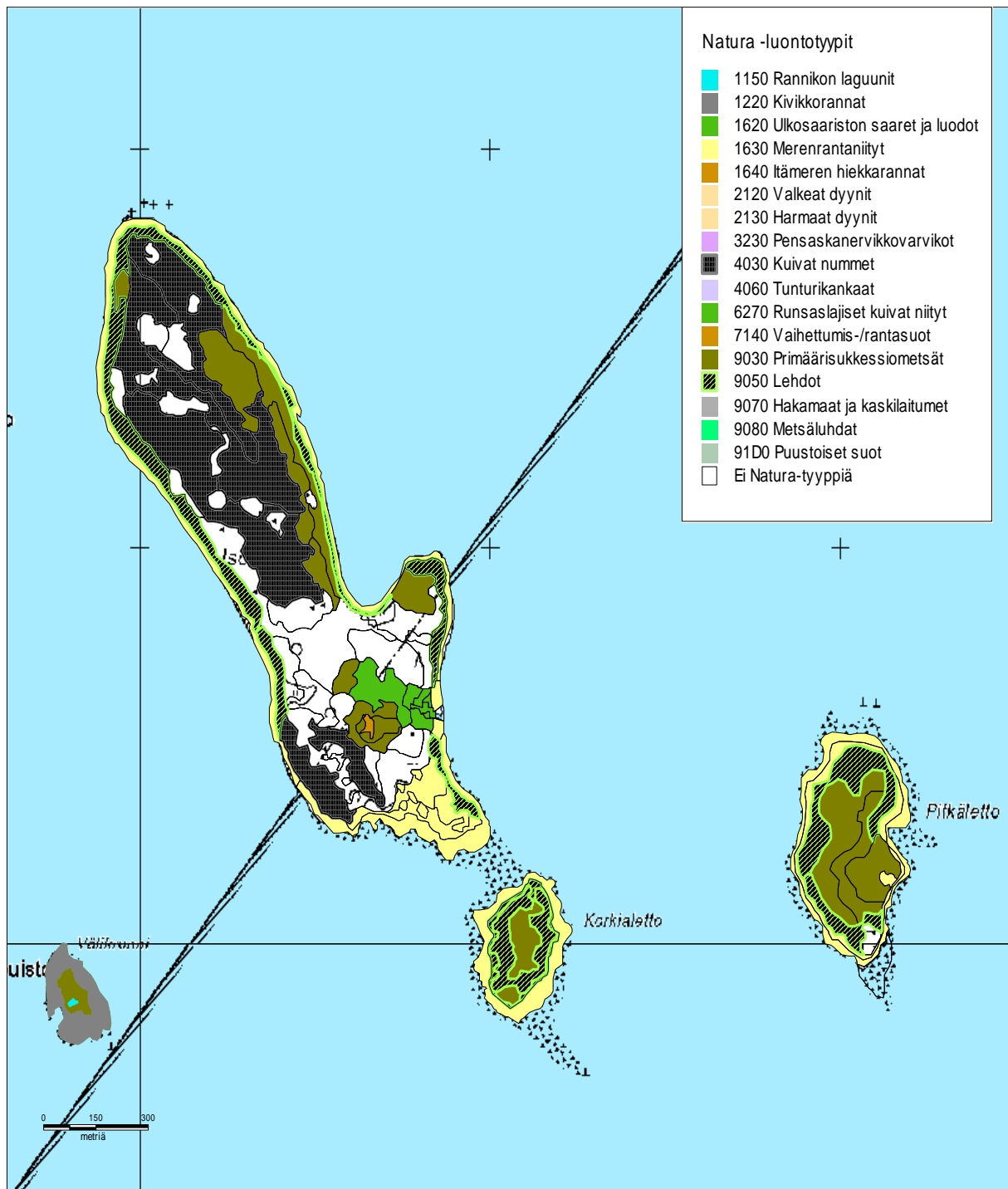
Linnanklupun koillispuolelta Selkä-Sarven suojasatamaan tuleva, kovassa käytössä oleva väylä näkyy orgaanisena pehmeänä pohjana ja kasvillisuuden täydellisenä puuttumisena Linnanklupun ja Maasarven väliltä. Kova liikennöinti pöllyttää pohjamateriaalia ja pitää näkyvyyden koko ajan huonona estäen valon pääsyn pohjaan asti.

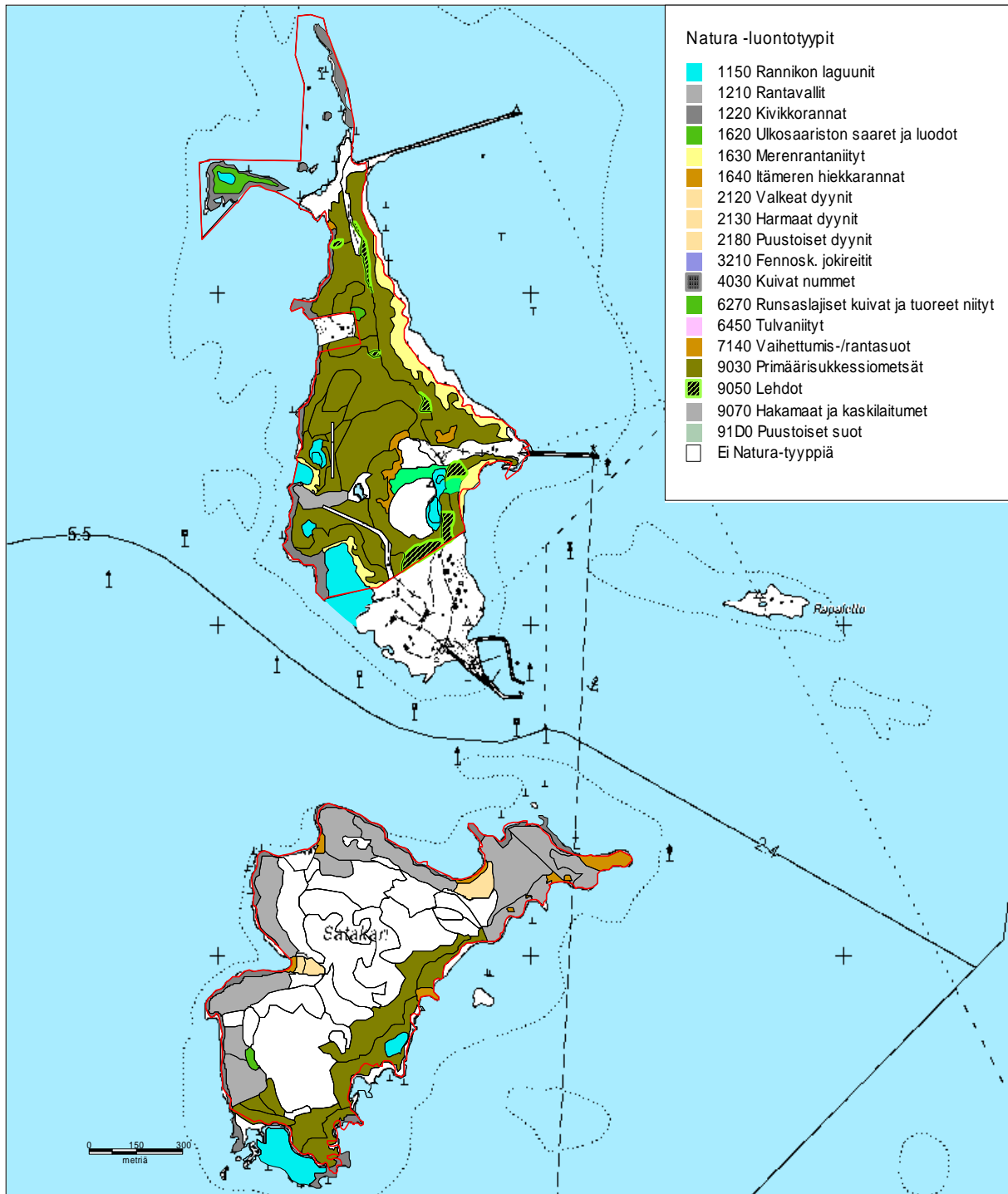
Kuva 3. Perämeren kansallispuiston Natura-alueen Selkä-Sarven saariryhmän Natura-luontotyytit. © Metsähallitus 2007, © Maanmittauslaitos 1/MYY/2007.

Kuva 4. Perämeren kansallispuiston Natura-alueen Pensaskarin saariryhmän Natura-luontotyypit. © Metsähallitus 2007, © Maanmittauslaitos 1/MYY/2007.

Kuva 5. Perämeren kansallispuiston Natura-alueen Iso-Huiturin saariryhmän Natura-luontotyytit. © Metsähallitus 2007, © Maanmittauslaitos 1/MYY/2007.

Kuva 6. Röytän Natura-alueen ja Perämeren saarten Natura-alueeseen kuuluvan Satakarin Natura-luontotyypit.
© Metsähallitus 2007, © Maanmittauslaitos 1/MYY/2007.

Verrattaessa inventointituloksia todetaan, että suuria muutoksia ei ole tapahtunut vuosien 1993–94 ja 2007 välillä. Saarten matalia ja suojaisia rantavesiä ympäröivät edelleen näkinpartais- ja putkilokasviniityt, ja alueen tuulille alttiilla eteläpuolella murtovesisienet ja runkopolyypit ovat vallitsevia. Matalien rantavesien putkilokasvi- ja näkinpartaislajit ovat pysyneet suunnilleen samoina. Ainoa merkittävä ero on, että aiemmissa tutkimuksissa Selkä-Sarven ympäristöstä määritettiin lähes kaikilta sukelluslinjoilta rantasaukonsammal (*Leptodictyum riparium*) eikä vellamonsammalta (*Octodicerias fontanum*) löydetty Selkä-Sarven ympäristöstä lainkaan, kun taas vuoden 2007 kartoituksissa rantasaukonsammalta ei löytenyt lainkaan, mutta sen tilalla kasvoi alueellisesti uhanalaista ahdinsammalta (*Platyhypnidium riparioides*) ja niin ikään alueellisesti uhanalaista vellamonsammalta. Ahdinsammal ja vellamonsammal on määritetty alueellisesti uhanalaisiksi, mutta kumpaakin lajia löytyi runsaasti Selkä-Sarven lähisaarten vesistä 2–8 m:n syvyydeltä.

Pohjaeläinkartoituksissa löytyi normaalia pehmeiden sekä hiekka- ja kivikkopohjien pohjaeläinlajistoa, jota tyypillisesti esiintyy Perämeren alueella. Harvinaisuuksia ei löydetty. Lajisto on melko karua, mikä johtuu mm. Perämeren murtovesiluonteesta ja jääpeitteisen ajan pituudesta. Merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut inventointien välillä.

Iso-Huiturin saaren rantavedet ovat kivikkoa, ja vaihtuvat hiekan kautta hiesuksi ja orgaaniseksi pehmeäksi pohjaksi syvemmälle mentäessä. Pehmeä pohja osoittautui kartoituksessa lähes elottomaksi silmällä havaittavista eläimistä; mutta erityisesti Iso-Huiturin suojaisesta, pohjoiseen avautuvasta lahdesta löytyi paljon pikkujärvisimpukoita. Rihmalevä peittää tasaisena mattona kivikkoisia rantavesiä, ja putkilokasveja ja näkinpartaisia löytyy vain pieneltä alalta pohjoiseen avautuvan lahden perältä ja saaren länsipuolelta.

Vuosien 1993–94 inventointituloksiin verrattaessa huomataan, että Iso-Huiturin ympäristön vedenalainen kasvillisuus on pysynyt hyvin samanlaisena lukuun ottamatta sitä, että etsinnöistä huolimatta vuosina 1993–94 havaittua alueellisesti uhanalaista vellamonsammalta ei Iso-Huiturin lahdesta löydetty.

2.5 Lajisto

2.5.1 Kasvit

Suunnittelualueeseen kuuluvilta Natura 2000 -alueilta ilmoitetut luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteissä II ja IV mainitut kasvilajit on merkitty taulukkoon 8. Upossarpio (*Alisma wahlenbergii*) kuuluu Euroopan harvinaisimpiin vesikasveihin, ja se on luontodirektiivissä luokiteltu ensisijaisesti suojeltavaksi lajiksi. Perämerenmaruna (*Artemisia campestris* subsp. *bottnica*) on Suomessa äärimmäisen uhanlainen (CR) laji. Ruijanesikko (*Primula nutans* var. *jokelae*) ja nelilehtivesikuusi (*Hippuris tetraphylla*) ovat erittäin uhanalaisia (EN) ja upossarpio sekä laaksoarho (*Moehringia lateriflora*) vaarantuneita (VU) lajeja. Lietetatar (*Persicaria foliosa*) on luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT) lajiksi. Tunnetut valtakunnallisesti uhanalaiset putkilokasvilajit suunnittelualueella on merkitty taulukkoon 9. Suunnittelualueen alueellisesti uhanalaiset putkilokasvilajit on koottu taulukkoon 10.

Suunnittelualueen saarilla tavataan kaikkia neljää Pohjanlahden alueen endeemistä (kotoperäistä) kasvilajia: perämerenmarunaa (*Artemisia campestris* subsp. *bottnica*), upossarpiota (*Alisma wahlenbergii*), pohjanlahdenlauhaa (*Deschampsia bottnica*) ja perämerensilmäruohoa (*Euphrasia bottnica*). Kyseisiä lajeja ei kasva maapallolla Itämeren ulkopuolella. Lisäksi suunnittelualueella esiintyy kymmentä *Primula sibirica* -ryhmän kasvilajia, joita tavataan maapallolla vain Itämeren piirissä sekä Jäämeren rannoilla Norjassa ja Venäjällä.

Taulukko 8. Natura 2000 -tietokantaan ilmoitetut luontodirektiivin liitteiden II ja IV kasvilajit Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura-alueilla. Kp = Perämeren kansallipuisto. Saaret = Perämeren saaret.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Kp	Saaret	Röyttä
<i>Alisma wahlenbergii</i>	upossarpio	x	x	
<i>Artemisia campestris</i> subsp. <i>bottnica</i>	perämerenmaruna	x	x	
<i>Hippuris tetraphylla</i>	nelilehtivesikuusi		x	
<i>Moehringia lateriflora</i>	laaksoarho		x	
<i>Primula nutans</i> var. <i>jokelae</i>	ruijanesikko	x	x	x
<i>Persicaria foliosa</i>	lietetatar		x	

Taulukko 9. Hertta-tietokannan mukaiset valtakunnallisesti uhanalaiset putkilokasvilajit Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueilla. Uhanalaisuusluokat: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä. Kp = Perämeren kansallipuisto. Saaret = Perämeren saaret.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanalaisuus	Kp	Saaret	Röyttä
<i>Artemisia campestris</i> subsp. <i>bottnica</i>	perämerenmaruna	CR	x		
<i>Primula nutans</i> var. <i>jokelae</i>	ruijanesikko	EN	x	x	x
<i>Hippuris tetraphylla</i>	nelilehtivesikuusi	EN		x	
<i>Salicornia europaea</i>	suolayrtti	EN		x	
<i>Alisma wahlenbergii</i>	upossarpio	VU	x	x	
<i>Botrychium boreale</i>	pohjannoidanlukko	VU	x	x	
<i>Dactylorhiza incarnata</i> subsp. <i>cruenta</i>	verikämmeikä	VU	x		
<i>Elymus fibrosus</i>	siperianvehnä	VU		x	
<i>Malaxis monophyllos</i>	sääskenvalkku	VU		x	
<i>Moehringia lateriflora</i>	laaksoarho	VU		x	
<i>Botrychium lunaria</i>	ketonoidanlukko	NT	x	x	
<i>Botrychium multifidum</i>	ahonoidanlukko	NT	x	x	
<i>Crassula aquatica</i>	paunikko	NT	x		
<i>Persicaria foliosa</i>	lietetatar	NT		x	
<i>Potamogeton friesii</i>	otalehtivita	NT	x	x	

Taulukko 10. Alueellisesti uhanalaiset putkilokasvilajit ja sammalet Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueilla. Uhanalaisuusluokat: 1 = alueellisesti uhanalainen Kemin ja Tornion alueella, 2 = alueellisesti uhanalainen Simon, Kuivaniemen, Iin, Haukiputaan ja Oulun alueella. Kp = Perämeren kansallispuisto. Saaret = Perämeren saaret.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanalaisuus	Kp	Saaret	Röyttä
<i>Alnus glutinosa</i>	tervaleppä	1	x	x	
<i>Hippophae rhamnoides</i>	tyrni	1	x	x	
<i>Lathyrus japonicus</i>	merinätkelmä	1	x	x	
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	käärmeenkieli	1	x	x	
<i>Potamogeton vaginatus</i>	tuppivita	1		x	
<i>Ranunculus confervoides</i>	hentosätkin	1	x	x	
<i>Plagiothecium ruthei</i>	lehtolaakasammal	1, 2		x	
<i>Platyhypnidium riparioides</i>	ahdinsammal	1	x		
<i>Octodicerias fontanum</i>	vellamonsammal	1	x		

Suunnittelualueelta ei ole kattavia tietoja uhanalaisesta sienilajistosta. Alueella on kuitenkin runsaasti lehtipuustoa, mikä tekee siitä potentiaalisen esiintymisalueen useille lehtipuilla eläville kääväkäille. Hoidon ja käytön suunnittelun kannalta on tärkeää saada inventoitua alueen merkittävimmät metsäkohteet: Röyttä, Satakari, Simon Tiurasenkrunni sekä Perämeren kansallispuiston metsäiset saaret.

2.5.2 Linnut

Natura 2000 -tietokannan ja erillisten inventointien (ks. kirjallisuus) mukaan Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura-alueilla pesii 29 lintudirektiivin (79/409/ETY) liitteessä I lueteltua lajia. Lisäksi alueella pesii säännöllisesti lähes viisikymmentä lintudirektiivin liitteessä I mainitsematonta muuttolintulajia. Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura-alueiden lintudirektiivin liitteen I lajit on koottu taulukkoon 11, ja muut alueella pesivät lintulajit taulukkoon 12. Taulukoihin on merkitty myös lajien uhanalaisuus ja erityisesti suojeltavat lajit.

Kaikki luonnonvaraiset lintulajit ovat lintudirektiivin suojelemissa, ja liitteen I lajit ovat erityisten suojelutoimenpiteiden lajeja. Perämeren saarten Natura-alue on ilmoitettu EU:n komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA-alue). Sen valintaperusteina ovat olleet kaikki alueella pesivät liitteen I lajit, mutta myös alueella esiintyvät muuttolintulajit – etenkin vesilinnut.

Taulukko 11. Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura-alueilla pesivät lintudirektiivin liitteen I lintulajit. Uhanalaisuusluokat: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä. * = erityisesti suojeltava laji. Natura = Natura-tietokanta. Erill. = erilliset inventoinnit. Kp = Perämeren kansallispuisto. Saaret = Perämeren saaret.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanalaisuus	Natura	Erill.	Kp	Saaret	Röyttä
<i>Asio flammeus</i>	suopöllö		x			x	
<i>Botaurus stellaris</i>	kaulushaikara	NT	x			x	
<i>Branta leucopsis</i>	valkoposkihanhi			x		x	
<i>Calidris alpina schinzii*</i>	etelänsuosirri	CR	x	x		x	
<i>Circus aeruginosus</i>	ruskosuohaukka	NT	x	x		x	x
<i>Circus cyaneus</i>	sinisuohaukka	NT	x			x	
<i>Cygnus cygnus</i>	laulujoutsen		x	x		x	
<i>Dryocopus martius</i>	palokärki		x			x	
<i>Falco columbarius</i>	ampuhaukka	VU	x			x	
<i>Gavia arctica</i>	kuikka		x			x	
<i>Gavia stellata</i>	kaakkuri	NT	x			x	
<i>Grus grus</i>	kurki		x			x	
<i>Haliaeetus albicilla*</i>	merikotka	VU		x		x	
<i>Lanius collurio</i>	pikkulepinkäinen	NT	x	x	x	x	
<i>Larus minutus</i>	pikkulokki		x	x			
<i>Pandion haliaetus</i>	kalasääski	NT		x	x		
<i>Pernis apivorus</i>	mehiläishaukka	NT	x			x	
<i>Phalaropus lobatus</i>	vesipääsky		x	x		x	
<i>Philomachus pugnax</i>	suokukko	NT	x	x		x	
<i>Podiceps auritus</i>	mustakurkku-uikku		x	x		x	
<i>Porzana porzana</i>	luhtahuitti		x			x	
<i>Sterna albifrons</i>	pikkutiira	EN	x	x		x	
<i>Sterna caspia*</i>	räyskä	VU	x	x	x	x	
<i>Sterna hirundo</i>	kalatiira		x	x	x	x	x
<i>Sterna paradisea</i>	lapintiira		x	x	x	x	x
<i>Surnia ulula</i>	hiiripöllö		x			x	
<i>Tetrao tetrix tetrix</i>	teeri	NT	x			x	
<i>Tringa glareola</i>	liro		x			x	
<i>Xenus cinereus*</i>	rantakurvi	CR	x	x		x	

Taulukko 12. Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura-alueilla pesivät muut kuin lintu-direktiivin liitteen I lintulajit. Uhanalaisuusluokat: VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä. * = erityisesti suojeltava laji. Natura = Natura-tietokanta. Erill. = erilliset inventoinnit. Kp = Perämeren kansallipuisto. Saaret = Perämeren saaret.

Tieteellinen nimi	Suomen-kielinen nimi	Uhanalaisuus	Natura	Erill.	Kp	Saaret	Röyttä
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	ruokokerttunen			x	x		x
<i>Actitis hypoleuco</i>	rantasipi			x	x	x	x
<i>Alauda arvensis</i>	kiuru			x		x	
<i>Alca torda</i>	ruokki		x	x		x	
<i>Anas acuta</i>	jouhisorsa		x			x	x
<i>Anas clypeata</i>	lapasorsa		x		x	x	x
<i>Anas crecca</i>	tavi			x	x	x	x
<i>Anas penelope</i>	haapana			x	x	x	x
<i>Anas platyrhynchos</i>	sinisorsa			x	x	x	x
<i>Anas querquedula</i>	heinätavi		x			x	
<i>Anas strepera</i>	harmaasorsa		x			x	
<i>Anser anser</i>	merihanhi			x	x	x	x
<i>Anthus pratensis</i>	niittykirvinen			x	x		
<i>Anthus trivialis</i>	metsäkirvinen			x	x		x
<i>Arenaria interpres</i>	karikukko		x		x	x	x
<i>Aythya fuligula</i>	tukkasotka			x	x	x	x
<i>Aythya marila*</i>	lapasotka	VU	x			x	x
<i>Bucephala clangula</i>	telkkä			x	x	x	
<i>Calidris temmickii</i>	lapinsirri	VU	x		x	x	
<i>Cephus grylle</i>	riskilä	NT	x		x	x	
<i>Charadrius hiaticula</i>	tylli		x		x	x	x
<i>Cuculus canorus</i>	käki	NT		x			x
<i>Delichon urbicum</i>	räystäspääsky			x		x	x
<i>Dendrocopos minor</i>	pikkutikka	VU		x		x	
<i>Emberiza schoeniclus</i>	pajusirkku			x	x	x	x
<i>Erithacus rubecula</i>	punarinta			x			x
<i>Falco subbuteo</i>	nuolihaukka		x			x	
<i>Falco tinnunculus</i>	tuulihaukka	NT	x			x	
<i>Ficedula hypoleuca</i>	kirjosieppo			x			x
<i>Fringilla coelebs</i>	peippo			x	x	x	x
<i>Fringilla montifringilla</i>	järripeippo		x	x	x	x	x
<i>Gallinago gallinago</i>	taivaanvuohi			x	x		x
<i>Haematopus ostralegus</i>	meriharakka			x	x	x	x
<i>Hirundo rustica</i>	haarapääsky		x			x	x
<i>Jynx torquilla</i>	käenpiika	VU		x			x
<i>Lagopus l. lagopus</i>	riekko		x	x	x	x	
<i>Larus argentatus</i>	harmaalokki			x	x	x	x
<i>Larus canus</i>	kalalokki			x	x	x	x
<i>Larus fuscus</i>	selkälokki	VU	x		x	x	
<i>Larus marinus</i>	merilokki			x	x	x	
<i>Larus ridibundus</i>	naurulokki	VU	x		x	x	x
<i>Melanitta fusca</i>	piikkasiipi		x		x	x	x
<i>Mergus merganser</i>	isokoskelo			x	x	x	x
<i>Mergus serrator</i>	tukkakoskelo			x	x	x	x
<i>Motacilla alba</i>	västäräkki			x	x	x	x
<i>Motacilla flava</i>	keltavästäräkki			x		x	x
<i>Muscicapa striata</i>	harmaasieppo			x	x	x	x
<i>Numenius arquata</i>	isokuovi			x	x	x	x
<i>Oenanthe oenanthe</i>	kivitasku	NT	x	x	x		x
<i>Phalarocorax carbo</i>	merimetso			x		x	
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	leppälintu		x			x	x
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	sirittäjä		x	x	x	x	
<i>Phylloscopus trochilus</i>	pajulintu			x	x	x	x

taulukko jatkuu seuraavalla sivulla

Taulukko 12. Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura-alueilla pesivät muut kuin lintu-direktiivin liitteen I lintulajit. Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Tieteellinen nimi	Suomen-kielinen nimi	Uhanalaisuus	Natura	Erill.	Kp	Saaret	Röyttä
<i>Prunella modularis</i>	rautiainen			x	x		
<i>Riparia riparia</i>	törmäpääsky			x		x	
<i>Somateria mollissima</i>	haahka			x		x	
<i>Scolopax rusticola</i>	lehtokurppa			x	x		x
<i>Stercorarius parasiticus</i>	merikihu			x		x	
<i>Sylvia borin</i>	lehtokerttu		x	x	x		x
<i>Sylvia communis</i>	pensaskerttu		x	x	x		x
<i>Sylvia curruca</i>	hernekerttu		x	x	x		
<i>Tadorna tadorna</i>	ristisorsa	NT		x		x	
<i>Tringa nebularia</i>	valkoviklo			x			x
<i>Tringa totanus</i>	punajalkaviklo		x	x	x	x	x
<i>Troglodytes troglodytes</i>	peukaloinen		x		x		
<i>Turdus iliacus</i>	punakylkirastas			x	x		
<i>Turdus merula</i>	mustarastas			x	x	x	
<i>Turdus philomelos</i>	laulurastas			x	x		

2.5.3 Nisäkkäät

Merinisäkkäistä suunnittelualueella esiintyvät harmaahylje (*Halichoerus grypus*) ja itämeren-norppa (*Phoca hispida botnica*), jotka ovat valtakunnallisesti silmälläpidettäviä (NT) lajeja. Lajit elävät pääasiassa avomerellä ja ulkosaariston luodoilla, mutta niitä tavataan jo sisäsaaristossakin. Etenkin harmaahylje on runsastunut suojelelun ansiosta suuresti.

Rannoilla viihtyvistä nisäkkäistä minkin (*Mustela vison*), piisamin (*Ondatra zibethicus*) ja saukon (*Lutra lutra*) ei tiedetä muodostaneen Perämeren saarille merkittäviä populaatioita, vaikka niitä saarilla havaitaan satunnaisesti. Sen sijaan vesimyyrä (*Arvicola terrestris*) lienee levittäytynyt pysyvästi ainakin Krunnien saarille (Merilä & Vainio 1990). Muista nisäkkäistä ainakin metsäjänikset (*Lepus timidus*) ja hirvet (*Alces alces*) käyttävät uloimpienkin saarten lehtimetsiä ruokailualueinaan erityisesti talvella. Suurimmilla metsäsaarilla nämä lajit viihtyvät ympäri vuoden. Myös ketun tiedetään vaeltavan satunnaisesti kaukaisillekin saarille talvisin.

2.5.4 Muut eliöryhmät

Suunnittelualueella ei ole tehty kattavaa matelijoiden tai selkärangattomien eläinten selvitystä. Tiedot perustuvat yksittäisiin havaintoihin – poikkeuksena Perämeren kansallispuiston päivä-perhosinventoinnit.

Matelijoista viitasammakko (*Rana arvalis*) saattaa esiintyä erittäin yleisenä saarilla, joilla on suojaista lammikoita. Erityisesti Röytässä tiedetään olevan runsas, pysyvä viitasammakkokanta.

Perämeren kansallispuistossa vuosina 2000–2002 tehtyihin perhosselvityksiin perustuvan arvion (P. Tokola, suullinen tiedonanto) mukaan kansallispuiston saarilla elää noin 120 eri suurperhoslajia. Vuonna 2002 perusselvityksissä oli löytynyt 14 lajia, joista ei ollut havaintoja yhtä pohjoisesta mantereesta puolelta. Perhoslajiston monipuolisuus ja yksilömäärien runsaus nostavat osaltaan pientenkin, kaukana mantereesta sijaitsevien saarten ekologista arvoa lisäten siten saarten rantaluontotyyppien hoidon tarpeellisuutta. Oletettavasti rantaniityt, nummet ja hiekkaiset elinympäristöt ylläpitävät monipuolista perhoslajistoa myös muualla suunnittelualueella. Alueen perhoslajiston ja muiden selkärangattomien eläinten lajiryhmien laajamittaiset selvitykset täydensivät merkittävästi kokonaiskuvaa Perämeren ekologisesta merkityksestä Itämeren pohjoisosien meriluonnolle.

2.5.5 Luontodirektiivin liitteen IV lajit

Luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä IV on lueteltu Euroopan yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua. Siinä mainituista sammakkoeläinlajeista suunnittelualueella tavataan viitasammakkoa (*Rana arvalis*). Liitteessä IV mainituista nisäkkäistä on havaintoja sudesta (*Canis lupus*) ja saukosta (*Lutra lutra*). Susihavainnot liittyvät vaeltaviin yksilöihin, jotka eivät elä alueella pysyvämmiin. Saukon pesimisestä ei ole varmaa tietoa. Liitteessä IV mainituista hyönteis- ja nilviäislajeista alueelta ei ole tiedossa havaintoja. Kasvilajeista liitteen IV tiukkaa suojelua vaativia lajeja ovat kaikki taulukossa 8 luetellut luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajit (6 lajia).

2.6 Historia

2.6.1 Alueen suojeluhistoria

Kansallispuistokomitea ehdotti 27.10.1976 valmistuneessa mietinnössään (Kansallispuistokomitea 1976) noin 13 000 ha:n kokoisen Perämeren kansallispuiston perustamista Kemin ja Tornion kaupungeissa sijaitseville valtion omistamille alueille. Kansallispuiston perustaminen sisältyi myös valtioneuvoston 24.2.1978 tekemään periaatepäätökseen kansallis- ja luonnonpuistoverkon kehittämistä. Luonnonsuojelualueiden perustamistoimikunta esitti puiston perustamista noin 10 300 ha:n laajuisena (Luonnonsuojelualueiden perustamistoimikunta 1983). Esitettyyn alueeseen sisältyivät 15.5.1970 annetulla asetuksella linnustonsuojelualueiksi rauhoitetut Pitkäleto ja Pauhan saaret. Perämeren kansallispuisto perustettiin 15.3.1991 annetulla lailla (537/1991) noin 15 700 ha:n kokoisena. Möylyn hylkeidensuojelualue perustettiin asetuksella (736/2001) vuonna 2001.

Perämeren saarten luonnonhoitometsä perustettiin 25.2.1971 silloiseen metsähallinnon Iin hoitoalueeseen pääasiallisesti luonnonsuojelun tarkoituksia varten. Luonnonhoitometsään sisältyi Rönttä ja osa nykyisestä Perämeren saarten Natura-alueesta. Metsähallituksen Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelman yhteydessä vuonna 1999 luonnonhoitometsä lakkautettiin ja Rönttään perustettiin Metsähallituksen päätöksellä suojelumetsä, pinta-alaltaan 35 ha.

Valtioneuvosto teki vuonna 1998 päätöksen (Valtioneuvoston päätös 1998) Perämeren kansallispuiston ja Perämeren saarten liittämistä Suomen Natura 2000 -ehdotukseen. Röyttä liitettiin ehdotukseen vuonna 2002, ja Perämeren saarten osalta Natura-ehdotusta täydennettiin vielä valtioneuvoston päätöksillä 2002 ja 2005 (Valtioneuvoston päätös 2002 ja 2005). Euroopan yhteisön komissio hyväksyi 13.1.2005 Perämeren kansallispuiston (FI 1300301), Perämeren saaret (FI 1300302) ja Röytän (FI 1100602) luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaisiksi yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi (SCI-alueet). Perämeren saaret on ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA-alue).

Perämeren kansallispuiston ja Perämeren saarten Natura-alueet sisältyvät myös vesipuitte-direktiivin (2000/60/EY) 6. artiklan mukaiseen rekisteriin (ns. suojelualuekisteri). Vesipuitte-direktiivin tarkoituksena on edistää vesiensuojelua, ja yksi sen keinoista vesiekosysteemien turvaamiseksi on rekisteröidä sekä ottaa vesienhoidon suunnittelussa huomioon vesielinympäristöjen ja lajien suojelun kannalta keskeiset suojelualueet.

Pääasiallinen perustelu Perämeren kansallispuiston liittämiseksi suojelualuekisteriin ovat alueella esiintyvät vesiluontotyypit sekä lajit harmaahylje, itämerennorppa ja upossarpio. Perämeren saarten liittämisen perusteena ovat vesiluontotyyppien lisäksi upossarpio, nelilehtivesikuusi, lietetatar sekä linnusto. Rekisteriin liittäminen ei tuo uusia juridisia lisäsuojeluvaihtoehtoja Natura 2000 -alueille. Alueiden ottaminen rekisteriin korostaa kuitenkin niiden merkitystä ja huomioonottamista vesienhoidon suunnittelussa ja lupaprosesseissa.

2.6.2 Kulttuuriperintö

Maisema-arvot

Suunnittelualueella ei sijaitse valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä (Museovirasto 1993). Näitä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä päivitetään parhaillaan. Iin Röytän saarta on ehdotettu valtakunnallisten kohteiden luokkaan.

Satakari on luokiteltu paikallisesti merkittäväksi perinnemaisemakohteeksi (Vainio & Kekäläinen 1997).

Rakennusperintö

Perämeren kansallispuiston Selkä-Sarvessa sijaitsee Ailinpieti-niminen kalastajien kämpä, joka on asetuksella suojeltu ja siis valtakunnallisesti merkittävä (Vauramo 1995). Perämeren kansallispuistossa on Ailinpietin ohella muitakin kalakämppejä, kellareiden jäänteitä ja verkkotelineitä. Selkä-Sarvessa sijaitsee lisäksi kunnostettu *pooki* eli valoton tunnusmajakka, jonka avulla suunnistettiin kala-apajille.

Röytässä sijaitseva luotsiasema Luotsila on valtakunnallisesti merkittävä kohde, ja se on varjeltu Metsähallituksen ja Museoviraston välisellä sopimuksella (Vauramo 1995). Luotsila on luokiteltu myös maakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi, ja sitä on ehdotettu valtakunnallisesti merkittäväksi merenkulun rakennusperintökohteeksi (Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993, Museovirasto 2002).

Kiinteät muinaisjäännökset

Perämeren kansallispuiston kiinteät muinaisjäännökset on inventoitu vuonna 1993. Inventoinnissa löytyi yhteensä 79 kohdetta (Mäkivuoti 1994). Röytän muinaisjäännökset inventoitiin vuonna 2007. Inventoinnissa löytyi yhteensä 10 kohdetta (Laurila ym. 2007). Suunnittelualueella sijaitsee myös useita vedenalaisia muinaisjäännöksiä – kuten rauta- ja puurakenteisia hylkyjä. Suunnittelu- aluetta ei ole kuitenkaan kokonaan inventoitu.

Suurin osa maanpäällisistä kohteista sijaitsee Perämeren kansallispuistossa: Piispankivi Iso-Huiturissa on keskiaikainen rajamerkki; Selkä-Sarvessa sijaitsevat puolestaan historialliseen aikaan ajoittuvat muinaisjäännösryhmät – samoin Pensaskarissa, Lehtikarissa ja Inakarissa. Röytän kohteet liittyvät pääosin 1900-luvun alkupuolen merenkulun historiaan. Näyttävimpiä kohteita ovat vanhat aallonmurtajat.

Alueen yleistä historiaa

Perämerellä ja sen saarilla on ollut suuri merkitys paikallisten asukkaiden elinkeinoille: Rantoja ja saaria laidunnettiin ja niitettiin, kalastusretket ulottuivat kauas ja kalasaunoja rakennettiin saariin. Rannikkovesillä pyydettiin lohta, joka nousi aikoinaan myös Oulu- ja Iijokeen. Erityisesti Perämeren kansallispuistossa vanha kalastusperinne elää vahvasti maisemassa. (Haapasaari 1994)

Merikalastus on ollut Perämeren tärkein elinkeino, jonka ympärille rakentuu koko alueen historia. Vanhimmat saaret ovat nousseet merestä noin 900 vuotta sitten, joten alueen varhaisin käyttö on voinut alkaa aikaisintaan keskiajalla. Perämeren lohi on kiinnostanut eri intressiryhmiä. Jo keskiajalla karjalaiset kävivät verottamassa, kalastamassa ja metsästävässä näillä takamailla. Pirkkalaiset kävivät verottamassa kalastajalappalaisia 1200-luvulla ja maksoivat veronkanto-oikeudestaan kruunulle pienen vuotuisen korvauksen. Myös Ruotsi oli kiinnostunut lohialueista, ja 1300-luvulta lähtien kruunu kantoi alueen talonpojilta maa- ja kalaveroa. (Ruuttula-Vasari 1991)

Ikimuistoisista ajoista lähtien merilohen pyynti on alkanut meriapajilla toukokuussa. Tuolloin kalastajat lähtivät saaristoon lohta vastaan, ennen kuin se ehti jäistä vapautuviin jokiin. Alun perin rannikon ja saariston lohenkalastussija on ollut yksittäisen ihmisen, perheen tai talon valtaama. Meri nähtiin vapaana alueena, joka kuului kaikille. Niinpä pyyntipaikan sai se, joka ensimmäisenä teki venevalkaman ja tuulensuojan asumattomalle karille. Lohenkalastuspaikan valtaus vahvistettiin paikan päällä tekemällä ”hakkuu” kiveen. (Ruuttula-Vasari 1991)

Merilohen kalastusta ryhdyttiin organisoimaan uudelleen 1870-luvulla (Haapasaari 1994). Oulun läänin kuvernööri määrättiin mittaamaan ja kartoittamaan läänin merikalastamot, mikä työ suoritettiin vuosina 1869–70. Kartan laatimisen jälkeen asetettiin komissio, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus merikalastuksen säännöstelystä. Komissio järjesti kokouksen, jossa kartoitettiin alueen kalastajat ja kalastuspaikat. Kalastuspaikat, joille ei löytynyt omistajaa, laskettiin kuuluviksi kruunulle. Ne, jotka eivät kalastaneet merkityillä paikoilla, olivat salakalastajia. Tällä tavalla syntyi merikalastuksessa ”hakkukirja”, jossa määriteltiin myös pyydysten koot ja määrät. Tästä lähtien valtio omisti merilohen pyynnin ja valvoi sitä.

Iin Röytän historia on myös rikas ja monipuolinen (Alenius & Skiftesvik 1996). Perämeren rannikko on niin matalaa, että laivoille löytyi vain harvoin sopivia satamapaikkoja. Tämän vuoksi satama- ja lastauspaikoiksi valittiin saaria. Röytästä tuli vuonna 1882 sahatavaran lastauspaikka. Saarelta lastattiin puutavaraa ulkomaisiin aluksiin aina 1960-luvun lopulle saakka. Alueen merenkulkua palveleva luotsaustoiminta aloitettiin Röytässä vuonna 1932, jolloin siitä tuli Ulkokruunun vartioasema. Muutamaa vuotta myöhemmin Röyttä nimettiin varsinaiseksi luotsiasemaksi. Luotsitoiminta päättyi 1960-luvun lopulla, kuten lastaustoimintakin.

2.7 Nykyinen käyttö

Vuonna 2005 tehtiin koko suunnittelualuetta koskeva kävijätutkimus sekä kesä- että talviajalta (Grönlund 2005a). Lisäksi tehtiin toinen tutkimus, jossa selvitettiin Perämeren toimijoiden näkemyksiä alueen käyttömahdollisuuksista ja kehittämisestä (Grönlund 2005b). Perämeren saarten Natura-alue ja varsinkin sen eteläosa jäi kuitenkin tutkimuksessa vähemmälle huomiolle. Tutkimustulosten mukaan suurin osa kävijöistä tulee Perämeren alueen rannikkokunnista. Etenkin talvella saaret ovat lähinnä paikkakuntalaisten virkistysaluetta. Kesällä alueelle voi tulla esim. purjehtijoita kauempaakin. Kävijät olivat varsin tyytyväisiä alueeseen ja sen palveluihin. Kehittämistoiveista tärkeimmäksi nousi rantautumismahdollisuuksien lisääminen. Alueen kävijämäärän tarkka selvittäminen on vaikeaa, ja määrä vaihtelee vuosittain mm. talviolosuhteiden mukaan. Arvioidut kävijämäärät ovat Perämeren kansallispuistossa 3 000, Röytässä samoin 3 000 ja Perämeren saarten Natura-alueella noin 4 000 kävijää vuodessa.

Kävijät saapuvat alueelle kesäisin moottori- tai purjeveneellä ja talvisin hiihtäen tai moottorikelkalla. Kuljetuspalvelua ei ole järjestetty, eikä alueella ole muutakaan säännöllistä luontomatkailutoimintaa. Tarvittaessa kuljetuksen voi saada esim. venekerhon tai meripelastusseuran kautta. Suunnittelualan tärkeimmät nykyiset käyttömuodot ovat veneily, hiihto, kalastus, moottorikelkkailu ja marjastus.

Tärkeimmät käyntikohteet ovat Perämeren kansallispuiston saarista Selkä-Sarvi, Pensaskari, Etukari sekä Vähä- ja Iso-Huituri, Iin Röyttä, Perämeren saarten Natura-alueella Tiurasenkrunni sekä Oulun ja Haukiputaan edustan saaret, ja muista saarista Kropsu, Kattilankalla, Hietakalla, Ryöskärinkalla ja Härkäletto.

Kalastus on sekä ammatti- että kotitarve- ja virkistyskalastusta. Marjastus on lähinnä tyrnin ja puolukan poimintaa saarissa.

2.8 Aikaisemman suunnitelman toteutuminen

Perämeren kansallispuiston 8.1.1993 vahvistettu runkosuunnitelma (muutokset 15.2.1994) on toteutunut pääosin. Tässä luvussa tarkastellaan runkosuunnitelmassa mainittujen erityissuunnitelmien toteutumista.

Kansallispuiston rakennustapaohje

Pihkala, A. 1994: Perämeren kansallispuiston rakentamisohjeet

Suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet ovat toteutuneet pääosin, seuraavia poikkeuksia lukuun ottamatta.

Selkä-Sarven Liitinnokka

- Liitinnokan venevalkama on tekemättä, samoin väylän merkitseminen.
- Liitinnokan entistä kalayhtymän kämppää ei ole kunnostettu varaustuvaksi, vaan se on vuokrattu Ajoksen kalastajain seuralle. Vuokraus on kuitenkin perusteltu ratkaisui.

Pensaskarin tukikohta-alue

- Pensaskarin laituria, jonka myrsky vei, ei ole jatkettu. Laituri oli Kemin moottorivenekerhon.
- Kemin moottorivenekerhon majan yhteyteen ei ole rakennettu opastuspaikkaa.
- Kemin moottorivenekerhon grillikatosta ja varastoa ei ole purettu, eikä niitä siten ole korvattu ohjeistuksen mukaisesti rakennetulla tulentekopaikalla.
- Luontopolkua Mainuaan ei ole rakennettu, mutta toimenpidesuunnitelma on laadittu.

Pensaskarin kalakenttä

- Kalakentän restaurointia edeltävää korjaussuunnitelmaa ei ole tehty, joten
 - verkkotelineitä ei ole kunnostettu
 - saunaa ei ole kunnostettu yleisohjeen mukaisesti
 - verkkovajaa ei ole – kattoa lukuun ottamatta – kunnostettu kesänäyttelykäyttöön
 - jääkellaria ei ole korjattu entistään eikä sisätiloja siistitty varauskäyttöön
 - entisen asuinkämpän restaurointiselvitystä ei ole tehty eikä näin ollen kämppää ole kunnostettu
 - edellä mainittujen rakennusten katot on kuitenkin kunnostettu.

Inakari

- Korjausta edeltävää yksityiskohtaista kunnostussuunnitelmaa ei ole tehty, joten
 - asuinrakennuksia (2 kpl), verkkomakasiinia ja jääkellaria ei ole kunnostettu; rakennukset kuuluvat nykyisin Mauri Dunderille (entiset Unto Knihtille kuuluneet rakennukset)
 - puuvaja ja varastot (2 kpl) ovat kunnostamatta; rakennusten katot on kuitenkin kunnostettu.

Iso-Huituri

- Luonnonsataman tilalle ei ole rakennettu suojasatamaa.

Opastuspaikkasuunnitelma

Opastuspaikkasuunnitelmaa ei ole tehty.

Luonnonhoitoalueiden suunnitelma ja kulttuurimaisema-alueiden suunnitelma

Alueelle on laadittu luonnonhoitosuunnitelma, jonka yhteydessä on myös esitetty kulttuuriympäristön hoitotoimenpiteitä. Suunnitelma on kuitenkin hyväksymättä.

Historiallisten paikkojen hoitosuunnitelmat

Mäki vuoti, M. 1994: Perämeren kansallispuiston kiinteät muinaisjäännökset

Kansallispuiston alueelta inventoitiin kymmenen saarta: Inakari, Lehtikari, Etukari, Pensaskari, Mainua, Pihlaja, Iso-Huituri, Linnanklupu, Maa-Sarvi ja Selkä-Sarvi.

Suunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä historiallisten kohteiden suojelemiseksi ei ole tehty. Suunnitelmassa esitettiin seuraavat toimenpiteet:

- Iso-Huiturin rajamerkin kunnostaminen ja suoja-aidan rakentaminen sekä rakennelman historiasta kertova kohdeopaste
- Selkä-Sarven kivikaiverruksien systemaattinen kartoitus
- kartta alueen merkittävimmistä muinaisjäännöksistä.

Pihkala, A. 1995: Perämeren kansallispuiston Ailinpjetin kämpän restaurointi

Ailinpjetin rakennus on kunnostettu suunnitelman mukaisesti.

Selkä-Sarven, Pensaskarin ja Iso-Huiturin satamat

Selkä-Sarven satamasta laadittiin korjaussuunnitelma, joka toteutettiin vuosina 1999–2000. Selkä-Sarven sataman betonilaituri korvattiin teräsponttoonilaiturilla vuonna 2001. Pensaskarin satamasta laadittiin selvitys, mutta satamaa ei ole rakennettu.

Iso-Huiturin sataman suunnitelmat kustannusarvioineen laati 18.12.2002 Insinööritoimisto Rantakokko & Co Oy. Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio myönsi luvan sataman rakentamiselle 1.4.2004. Satamaa ei kuitenkaan ole rakennettu.

Vedenalaisen luonnon suojelusuunnitelma

Leinikki, J. & Oulasvirta, P. 1995: Perämeren kansallispuiston vedenalainen luonto.

Suunnitelmassa esitettiin seuraavat toimenpiteet:

- Lohen rysä- ja verkkopyynti kansallispuiston alueella kielletään 15.6.–15.7. Ei ole toteutettu.
- Liikkuminen moottoriveneellä kielletään Selkäsarven, Maasarven, Linnaklupun ja Pitkäleton matalissa lahdissa. Ei ole toteutettu.
- Selkä-Sarven pohjoiskärjen satamasta itään olevalla alueella linjalle Maasarven eteläkärki – Riekonhöyhen asetetaan nopeusrajoitus 10 km/h. Ei ole toteutettu.

2.9 Maankäyttöanalyysi

Maankäyttöanalyysissä arvioidaan eri maankäyttömuotojen ja muiden tekijöiden suunnittelualueelle aiheuttamaa painetta, joka kohdistuu ennen kaikkea alueen suojelun perustana oleviin luonto- ja kulttuuriarvoihin.

Suurimman uhan suunnittelualan luontoarvoille on aiheuttanut avoimien elinympäristöjen – kuten rantaniittyjen, kulttuurivaikutteisten niittyjen ja nummien – pitkälle edennyt umpeenkasvu. Ruovikoituminen ja pensoittuminen uhkaa myös avoimia lintuluotoja, hiekkarantoja sekä vesikasvillisuudelle tärkeitä flada- ja kluuvijärviä. Umpeenkasvusta kärsivät mm. suojeluarvoltaan alueen merkittävimpiin putkilokasveihin kuuluvat ruijanesikko, upossarpio, nelilehtivesikuusi ja lietetatar, useat päiväperhoslajit sekä avointen ranta-alueiden uhanalaisista lintulajeista mm. lapinsirri, tylli ja etelänsuosirri. Toinen linnustoon kohdistuva uhkatekijä on elinympäristöjen pesimäaikainen tahallinen tai tahaton häirintä.

Umpeenkasvun haittoja voidaan vähentää ja torjua laidunnuksen, raivauksen ja muiden luonnonhoitotoimien avulla. Linnustoon kohdistuvaan häirintään voidaan vaikuttaa pesimäaikaisilla liikkumisrajoituksilla.

Laivareitit Perämeren merkittävimpiin satamiin – Oulun Oritkariin ja Kemin Ajokseen – kulkevat Perämeren saarten Natura-alueen ja Perämeren kansallispuiston kautta. Rahtiliikennettä on viime vuosina vilkastuttanut entisestään terästeollisuuden lisääntyminen Kemin ja Tornion seuduilla. Vilkas rahtiliikenne aiheuttaa öljyonnettomuuden riskin kaikilla Perämeren Natura-alueilla.

Tuulivoiman tuotanto on tulevaisuudessa tärkeä Perämeren alueen taloudellisen hyödyntämisen muoto. Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntakaavoissa on osoitettu useita merituulivoima-alueita, jotka sijaitsevat suunnittelualan äärellä. Jos tuulivoimahankkeet toteutuvat, niillä saattaa olla haitallisia vaikutuksia mm. lintujen pesinnälle. Esimerkiksi suunnittelualan tärkeimpiin lintuluotoihin kuuluva Iin Astekari, jossa mm. pesii tiettävästi Suomen suurin uhanalaisen ja lintudirektiivin liitteessä I mainitun räyskän yhdyskunta, on lähimmillään alle 2 km:n päässä suunniteltujen merituulipuistojen hankealueista. Luodon ympäristö on myös suunnittelualan tärkeimpiä vesilintujen sulkimis- ja levähdysalueita. Tuulivoimaloiden vaikutus maisemaan on joka tapauksessa huomattava.

Tuulivoima-alueiden valinta ja osoittaminen maakuntakaavassa perustuu ympäristöministeriön johdolla tehtyyn kartoitukseen. Kaavan suunnittelumääräysten mukaan tuulivoima-alueiden suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen vaikutukset mm. maisemaan, linnustoon ja vedenalaiseen luontoon sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimalahankkeiden ympäristövaikutukset on arvioitava ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun lain (468/1994) mukaisesti.

Suunnittelualan tuntumaan sijoittuu myös merihiekan nostoon ja ydinvoimalan rakentamiseen aiottuja alueita, jotka myös tarkastellaan YVA-menettelyn kautta.

2.10 Yhteenveto alueen tärkeimmistä arvoista

Suunnitelma-alueen merkittävimmät luontoarvot perustuvat mereisyyden ja maankohoamisen synnyttämiin sekä ylläpitämiin luontotyyppeihin ja eliölajeihin. Valtakunnallisesti merkittäviä luontotyyppejä ovat erityisesti alueella kohtalaisen runsaina esiintyvät rantaniityt, primäärisuknessiometsät, nummet, vedenalaiset hiekkasärkät sekä ulkosaariston saaret ja luodot. Pieni-alaisia, mutta valtakunnallisen harvinaisuutensa vuoksi merkittäviä luontotyyppejä ovat fladat ja kluuvijärvet (rannikon laguunit), dyynit sekä hiekkarannat. Kalastuskulttuurin aikaansaamien perinneympäristöjen yhteydessä tavataan valtakunnallisesti erittäin harvinaisia, lajistollisesti merkittäviä monilajisia kuivia ja tuoreita niittyjä.

Suunnittelualue on valtakunnallisesti erittäin merkittävä ranta- ja merilinnuston esiintymisalue. Linnustolle tärkeitä elinympäristöjä ovat erityisesti avoimet rantaniityt sekä rauhalliset, puuttomat pesimäluodot. Myös Itämeren pohjoinen hyljekanta on riippuvainen kaukana rannikosta sijaitsevista ulkosaariston luodoista. Rantaniittyjen tiedetään olevan merkittäviä esiintymisalueita toukkavaiheessa putkilokasveja ravintonaan käyttäville päiväperhosille. Lisäksi pienetkin hiekkaranta- ja dyynimuodostumat voivat toimia hietikkoja suosivien perhosten elinympäristöinä.

Putkilokasveista suojeluarvoltaan merkittävimmät alueella esiintyvät lajit ovat upossarpio, perämerenmaruna ja ruijanesikko. Upossarpion päälevinneysalue Euroopassa on Perämeren rannikkoalueella, joskin valtaosa sen esiintymistä sijaitsee mannerrannoilla suunnittelualueen ulkopuolella. Upossarpio on Itämeren alueen endeeminen laji. Perämerenmaruna on Pohjanlahden alueen endeeminen laji, jota kasvaa ainoastaan Perämeren pohjoisosissa Suomessa ja Ruotsissa. Ruijanesikkoa tavataan Perämeren lisäksi vain Vienanmeren rannalla Norjassa ja Venäjällä.

Suunnittelualueen luontotyyppien luonnontila ja edustavuus ovat pääosin hyvät. Maankohoamisen ja perinteisen maatalouden aikaansaamat biotoopit ovat kuitenkin olleet voimakkaassa umpeenkasvun tilassa 1960-luvulta alkaen. Umpeenkasvun merkittävimmät syyt ovat perinteisen maankäytön, karjanhoidon ja kalastuksen loppuminen sekä typen ja fosforin hajakuormitus nykyaikaisen tehomaatalouden ja teollisuuden vaikutuksesta. Umpeenkasvaviin, alun perin avonaiseen biotooppiin kuuluvat suunnittelualueella merenrantaniityt, kulttuurivaikutteiset niityt, kivikko- ja hiekkarannat sekä nummialueet. Laidunnuksesta ja niitosta hyötyneet putkilokasvit – kuten ruijanesikko ja upossarpio – ovat Suomen ympäristökeskuksen tekemän valtakunnallisen arvioinnin mukaan nopeasti häviämässä. Umpeenkasvun seurauksena tapahtuva kasvilajiston yksipuolistuminen vaikuttaa negatiivisesti lukuisiin muihin avoimilla biotoopeilla viihtyviin eliöryhmiin – kuten päiväperhosiin ja avoimilla ranta-alueilla pesiviin ja levähtäviin lintuihin. Umpeenkasvusta kärsivään avointen rantaniittyjen linnustoon kuuluu runsaat 10 lintudirektiivin liitteessä I mainittua lajia. Matalien ja suojaisten merenlahtien, kluuvijärvien sekä fladojen ruovikoituminen vaikuttaa haitallisesti vesikasvillisuuteen – tärkeimpinä lajeina lietetatar ja nelilehti-vesikuusi.

Suunnittelualueen kulttuuriperintöarvot ovat merkittäviä. Alueelta löytyy monipuolisesti vanhaan maankäyttöön liittyviä rakennuksia ja rakenteita sekä kiinteitä muinaisjäännöksiä. Erityisen huomattavia ovat vanhan kalastusperinteen jälkeensä jättämät merkit Perämeren kansallispuistossa ja merenkulkuun liittyvä perinne Iin Röytässä.

Suunnittelualueen tärkeimmät käyttöarvot ovat veneily, kalastus, retkeily, marjastus, hiihto ja moottorikelkkailu.

HOITO JA KÄYTTÖ

3 Hoidon ja käytön tavoitteet

3.1 Lakisääteisten suojelualueiden tavoitteet

Perämeren kansallispuiston perustamislain (537/1991) mukainen tavoite on säilyttää Perämeren pohjoisimman osan ulkosaaristoa ja meriluontoa sekä tarjota mahdollisuuksia tutkimukselle ja luonnonharrastukselle. Maankohoamisen seurauksena merestä nousseiden saarten luonto onnistuneen eri vaiheissa olevine kasvillisuustyyppineen on erityisen tärkeä tutkimuksen kohde. Eläimistön tärkein suojelukohde on itämerennorppa. Lisäksi pyritään turvaamaan erityisesti ammattikalastuksen harjoittamisen edellytykset. Myös ammattikalastukseen liittyvät tukikohdat ja muut rakenteet, jotka ovat rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita, on tarkoitus säilyttää. Tavoitteena on myös käyttää kalastustukikohtia opastustarkoituksiin sekä esitellä kalastukseen ja merenkulkuun liittyvää perinnettä.

Möylyn hylkeidensuojelualueen perustamisasetuksen (736/2001) mukaiset tavoitteet ovat hylkeiden – erityisesti harmaahylkeen – suojelu ja niiden elinolosuhteiden turvaaminen, tieteellisen tutkimuksen ja hyljekantojen seurannan edistäminen sekä merellisten luontotyyppien säilyttäminen.

3.2 Natura-verkoston tavoitteet

Suunnittelualue kuuluu Suomen Natura 2000 -verkostoon. Suojelun toteutuskeinoina ovat Perämeren kansallispuiston ja Röytän Natura-alueilla luonnonsuojelulaki (1096/1996), ja Perämeren saarten Natura-alueella luonnonsuojelulaki sekä maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999).

Natura-verkostoon kuulumisen edellyttää alueen luontotyyppien ja luonnonvaraisten eliölajien suotuisan suojelutason säilyttämistä tai sen palauttamista luonnonsuojelulain 5. §:n mukaisesti. Tämä edellyttää alueen nykyisten luontoarvojen turvaamista sekä tapauskohtaisesti alueiden luonnontilaisuuden parantamista.

Luontotyyppien suojelutaso on suotuisa, kun sen luontainen levinneisyys ja kokonaisala riittävät turvaamaan luontotyyppien säilymisen sekä sen ekosysteemin rakenteen ja toimivuuden pitkällä aikavälillä, ja luontotyyppille luonteenomaisten eliölajien suojelutaso on suotuisa. Eliölajien suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään. (Luonnonsuojelulaki 1096/1996)

Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän alueet on liitetty Natura-verkostoon luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaisina yhteisön tärkeinä pitäminä alueina (SCI-alueet). Perämeren saaret on lisäksi ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA-alue). Perämeren saarten Natura-alueen erityisenä tavoitteena on sen mukaisesti linnuston suojelu.

3.3 Suunnittelalueen yleiset tavoitteet

Suunnittelualan hoidon ja käytön yleisenä tavoitteena on sovittaa yhteen luonnon- ja kulttuuri-perinnön suojelu, ympäristökasvatus ja -opetus, tutkimustoiminta, virkistys- ja luontomatkailutoiminta sekä muut käyttömuodot ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Luonnonhoidon tärkeimmäksi tavoitteeksi asetetaan umpeenkasvaneiden elinympäristöjen ennallistaminen sekä umpeenkasvun – erityisesti ruovikoitumisen – pysäyttäminen. Päämääränä on luoda lisää soveliaita elinympäristöjä sekä parantaa nykyisten esiintymis- ja pesimäalueiden soveltuvuutta. Lintujen pesimärauhaa parannetaan asettamalla pesimäaikaisia liikkumisrajoituksia valituille kohteille.

Suunnittelualueella suojellaan lisäksi pitkään jatkuneen kalastuselinkeinoon ja merenkulun luomia kulttuuriympäristöjä rakennuksineen ja rakenteineen sekä alueella olevia kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Suunnittelualueella turvataan ammatti- ja virkistyskalastuksen harjoittamisen edellytykset, ja virkistyskäyttöä – erityisesti veneilyä – palvelevaa varustusta ylläpidetään ja parannetaan. Tavoitteena on kävijämäärän kasvattaminen nykyisestä 10 000 kävijästä vuodessa 15 000:een. Tähän pyritään yhteistyöyritysten määrän lisäämisellä ja yrittäjien perehdyttämisellä sekä luontomatkailuyhteistyöllä ruotsalaisten kanssa.

4 Vyöhykejako

Suunnittelualan maankäytön perustana on sen jakaminen syrjä-, virkistys-, rajoitus- ja kulttuuri-vyöhykkeeseen. (kuvat 7–11) Vyöhykejako perustuu kunkin vyöhykkeen pääasialliseen käyttömuotoon. Jaolla pyritään ohjaamaan alueen käyttöä suunnitelmakauden aikana. Vyöhykejaolla voidaan ohjata kävijöitä ja säädellä palvelurakentamista, vastata mahdollisimman monien käyttäjien tarpeisiin, vähentää luonnon kulumista ja eläinten häiriintymistä, säilyttää alueen luonnonarvot ja tehostaa suojelua sekä järjestää alueen huolto ja hoito tehokkaasti ja edullisesti. Vyöhykejaosta riippumatta luonnonsuojelulliset tavoitteet ovat ensisijaisia muihin käyttömuotoihin nähden. Siten kaikilla vyöhykkeillä voidaan tehdä myös luonnonhoito- ja ennallistamistoimia.

4.1 Syrjävyöhyke

Syrjävyöhyke pyritään säilyttämään mahdollisimman luonnontilaisena, eikä sinne rakenneta palveluvarustusta. Suunnittelualueella syrjävyöhykkeeseen kuuluvat kaikki Natura-alueilla sijaitsevat saaret ja luodot tai niiden osat sekä vesialueet, joita ei ole sisällytetty virkistys-, rajoitus- tai kulttuurivyöhykkeeseen. Syrjävyöhykkeellä saa liikkua jokamiehen oikeudella.

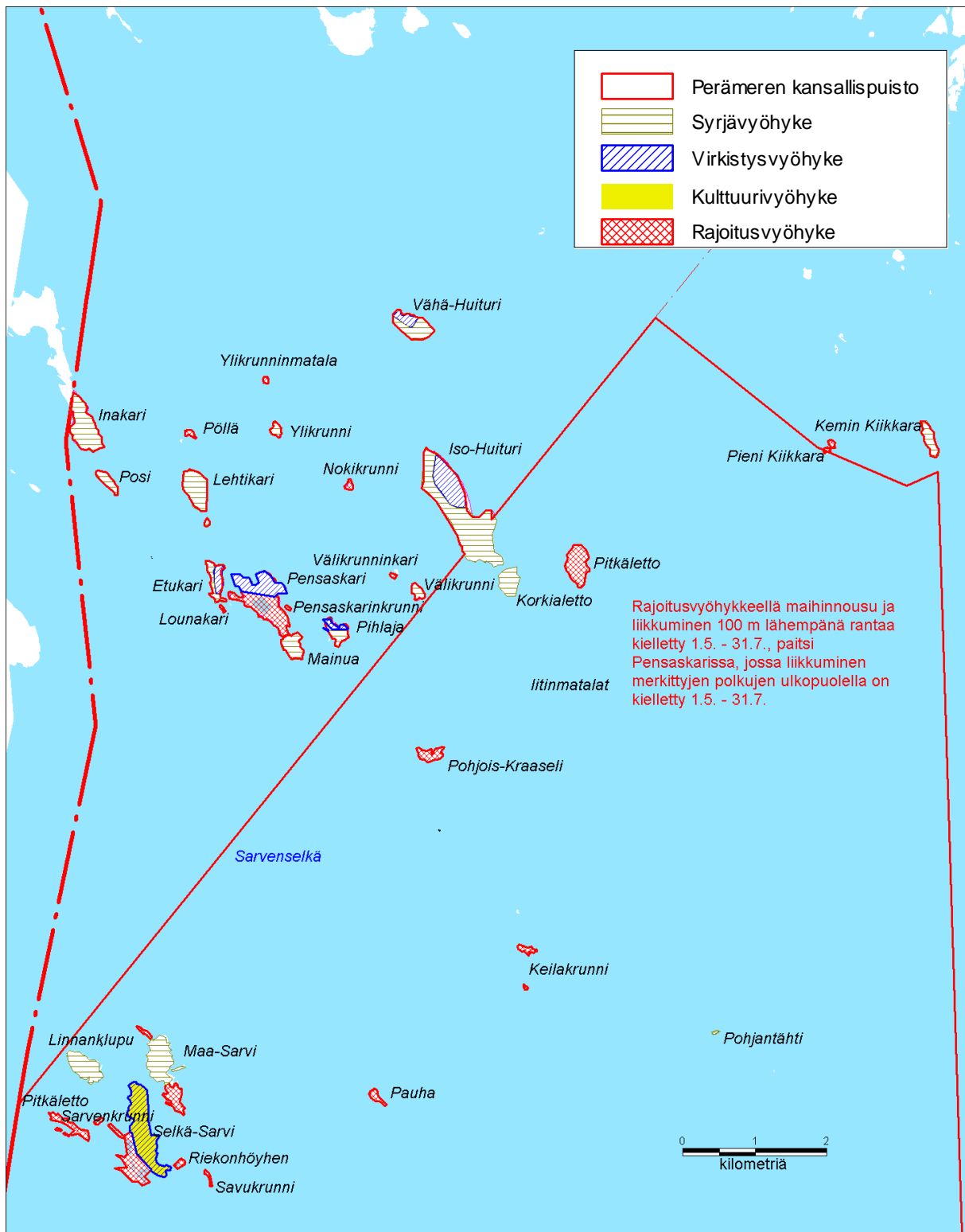
4.2 Virkistysvyöhyke

Virkistysvyöhykkeet ovat alueita, jonne erityisesti ohjataan kävijöitä opastuksella ja palveluvarustuksella. Rakentaminen keskitetään virkistysvyöhykkeille. Suunnittelualueella virkistysvyöhykkeeseen kuuluu myös saaria, joilla sijaitsee kalastustukikohtia tai lomamökkejä (viimeksi mainituilla on voimassa olevat vuokrasopimukset).

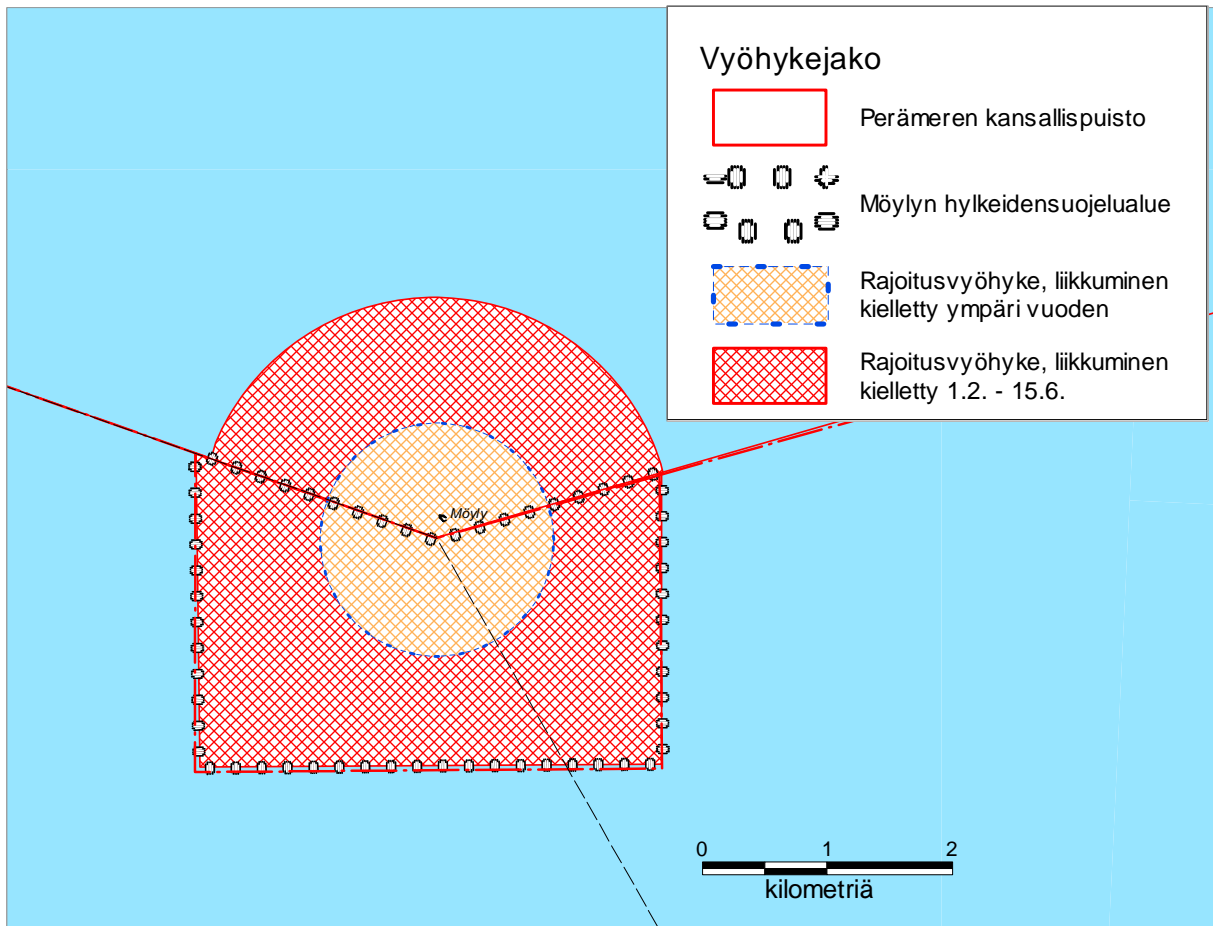
4.3 Rajoitusvyöhyke

Rajoitusvyöhykkeiden tarkoituksena on säilyttää alueen luonnonsuojelulliset arvot kävijöitä koskevilla liikkumis- tai muilla rajoituksilla, jotka voivat olla määräaikaista. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin perustuvalla järjestyssäännöllä (Liite 1) tai rauhoitusmääräyksillä, ja ne voivat täten olla lainvoimaisia vain perustetuilla luonnonsuojelualueilla.

Perämerellä rajoitusvyöhykkeeseen sisällytetään sellaisia saaria ja luotoja tai niiden osia, joissa liikkumista on tarpeen rajoittaa meri- ja rantalinnuston sekä kasvillisuuden suojelemiseksi. Perämeren kansallispuistossa rajoitusvyöhykkeeseen kuuluvien alueiden määrittely perustuu aikaisempaan suunnitelmaan ja Pentti Rauhalan tutkimusraportin (Rauhala 2007) esityksiin. Rajoitusvyöhykkeellä mairinnousu ja liikkuminen alle 100 m:n etäisyydellä rannasta on kielletty lintujen pesintäaikana 1.5.–31.7. paitsi Pensaskarissa, jossa ainoastaan liikkuminen merkittyjen polkujen ulkopuolella on kielletty mainittuna aikana. Kansallispuistossa rajoitusvyöhykkeeseen kuuluvat Keilakrunni, Nokikrunni, Pauha, Pensaskarinkrunni, Huiturin Pitkäletto, Sarven Pitkäletto, Riekonhöyhen, Lounakari, Pieni-Kiikkara, Pohjois-Kraaseli, Pöllä, Sarvenkrunni, Savukrunni, Välikrunninkari ja Ylikrunninmatala sekä osa Pensaskarista, Maa-Sarvesta ja Selkä-Sarvesta. (kuva 7) Lisäksi Möylyn saareen sovelletaan Möylyn hylkeidensuojelun määräyksiä. Liikkuminen puolta merimailia (926 m) lähempänä Möylyn saarta on kielletty ympäri vuoden, ja 1.2.–15.6. on kielletty liikkuminen alle yhden merimailin (1 852 m) etäisyydellä saaresta. (kuva 8) Jälkimmäinen kielto ei kuitenkaan koske ammattikalastajia.

Kuva 7. Vyöhykejako Perämeren kansallispuistossa lukuun ottamatta Möylyn saarta ja sen ympäristöä. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08.

Kuva 8. Vyöhykejako Möylyn hylkeidensuojelualueella sekä Perämeren kansallispuistoon kuuluvalla Möylyn saarella ja sen ympäristössä. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08.

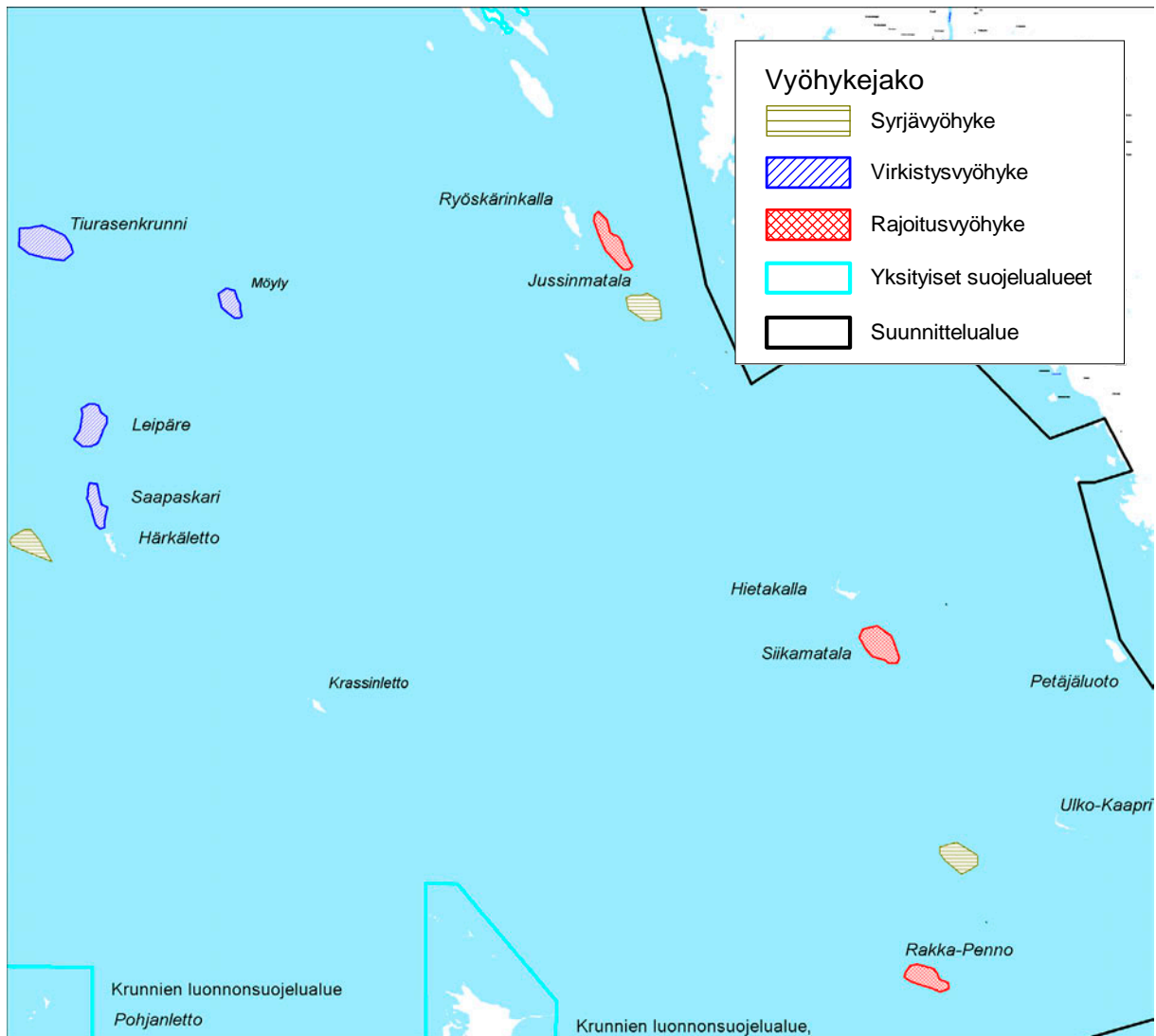
Hylkeidensuojelualueella liikkuminen on kielletty ympäri vuoden lähempänä kuin puolen merimailin etäisyydellä Möylyn saaresta siten, kuin asetuksen (736/2001) liitteenä olevaan karttaan on merkitty, ja 1.2.–15.6. liikkuminen on kielletty koko suojelualueella. (kuva 8)

Perämeren saarten Natura-alueella rajoitusvyöhykkeeseen kuuluvat Jussin-Reimarinmatala, Siikamatala, Rakka-Penno, Satakarin koillispään niemi, Satakarinletto, Lönkytin, Nimetön, Astekari, Pallosen karikko, Hoikanriisit, Kintasletto, Pikkuletto, Tekomatala, Ulkolaidanmatala ja Äijänkumpele (kuvat 9 ja 10). Vyöhykkeen rajaus perustuu linnustoinventointiraportin (Tuohimaa 2005) esityksiin. Rajoitusvyöhykkeellä mairinnousu ja liikkuminen lintujen pesimäaikana 1.5.–31.7. on kielletty. Näitä saaria koskevat rajoitukset ovat kuitenkin toistaiseksi ainoastaan suositusluonteisia, koska kyse on vain Natura-verkostoon kuuluvista alueista. Jos kuitenkin ko. saariin perustetaan luonnonsuojelualueita, voidaan rajoitusvyöhykkeitä perustaa järjestyssäännöllä, jolloin ne ovat lainvoimaisia.

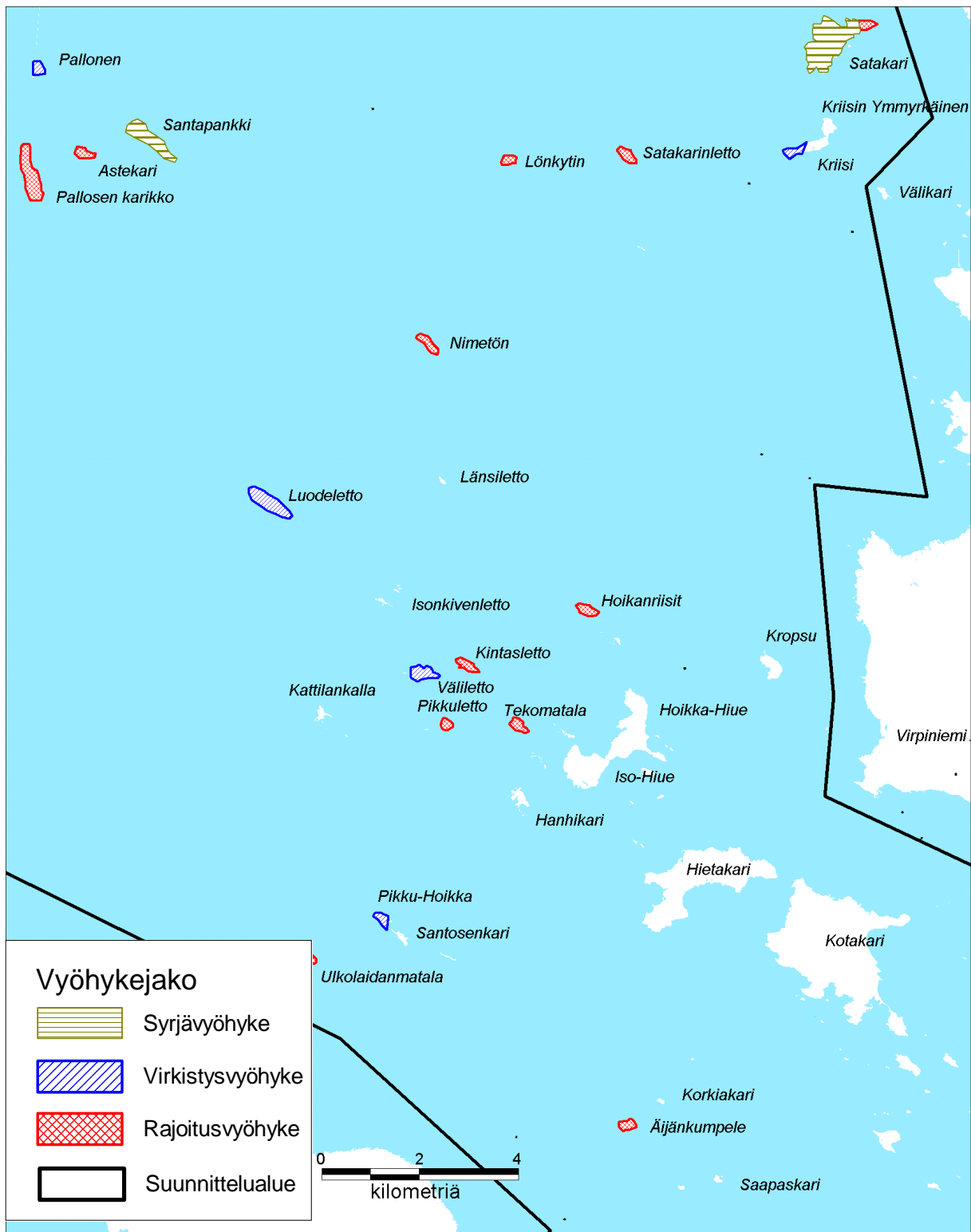
4.4 Kulttuurivyöhyke

Kulttuurivyöhykkeeseen rajataan Perämeren kansallispuistossa Selkä-Sarven itä- ja pohjoisosa eli se osa saaresta, joka ei kuulu rajoitusvyöhykkeeseen. Vyöhykkeeseen sisältyy mm. vanhan kalastajakylän alue, jossa sijaitsee suojeltu rakennus Ailinpieti. Alue on samalla virkistysvyöhykettä. (kuva 7)

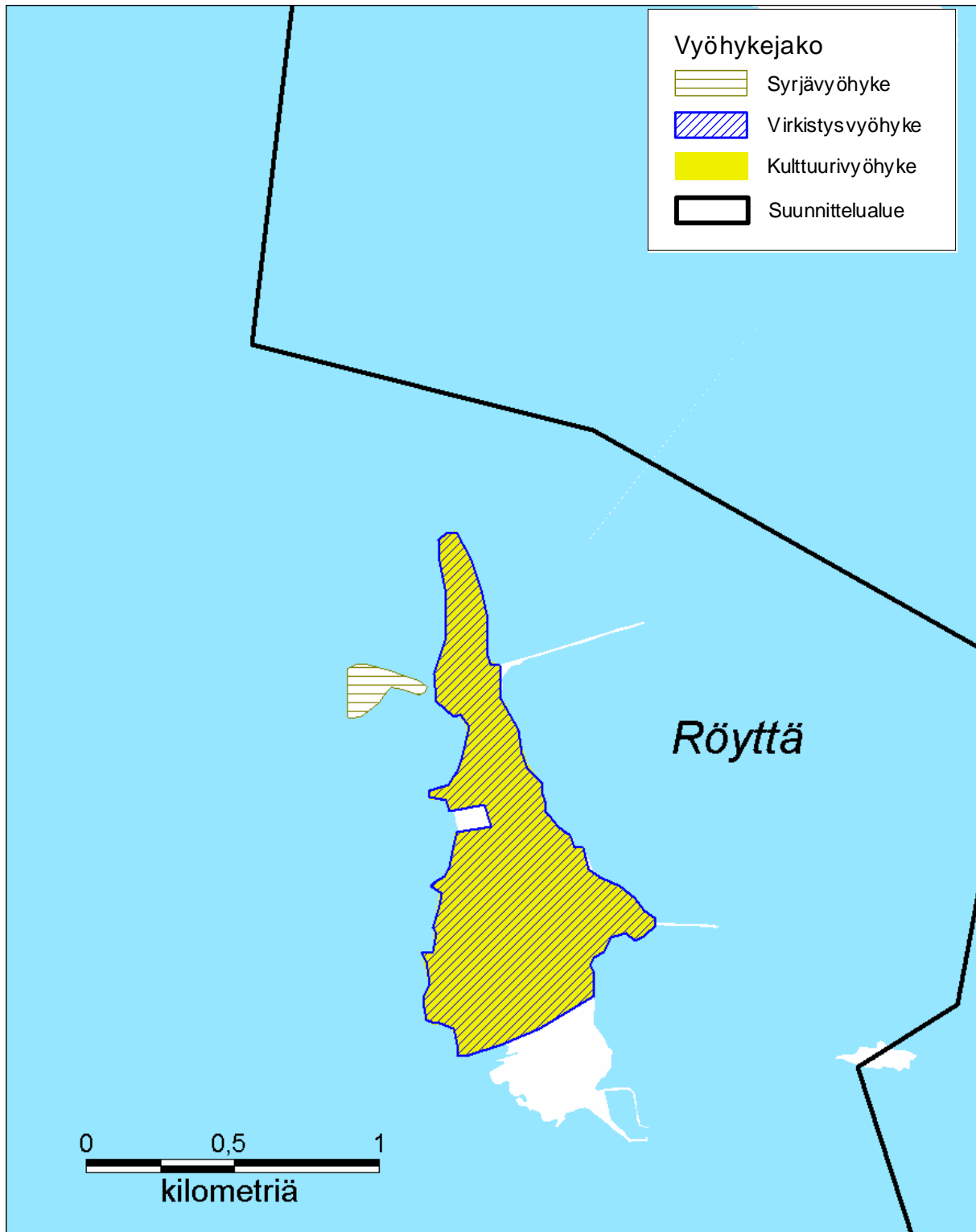
Iin Röytästä kulttuurivyöhykkeeseen sisällytetään koko Natura-alue lukuun ottamatta luoteisosan karikkoa. Vyöhykkeellä sijaitsee mm. vanhoja aallonmurtajia ja niitä ympäröiviä perinnebiotooppeja. Tämäkin alue kuuluu samalla virkistysvyöhykkeeseen. (kuva 11)

Kuva 9. Vyöhykejako Perämeren saarten Natura-alueen pohjoisosassa. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08.

Kuva 10. Vyöhykejako Perämeren saarten Natura-alueen eteläosassa. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08.

Kuva 11. Röytän vyöhykejako. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08.

5 Luonnon suojele ja hoito

5.1 Nykytila

Suunnittelun kohteena olevilla Natura-alueilla on kaksi olennaista kasvillisuuteen perustuvaa luontoarvokeskittymää: Perämeren kansallispuiston vanhimmat saariryhmät sekä Krunnien luonnonsuojelualueen saaret. Näillä alueilla on maankohoamisen sekä perinteisen maankäytön luomia elinympäristöjä tiheässä ja laaja-alaisina. Krunnien ja Perämeren kansallispuiston saariryhmien ulkopuolella lajistollisesti arvokkaat avoimet biotoopit ovat pienialaisia ja sijaitsevat hajanaisesti, pitkien etäisyyksien päässä toisistaan.

Perämeren saarten ja Perämeren kansallispuiston luontoarvojen merkittävin uhkatekijä on avointen elinympäristöjen voimakas ja pitkälle edennyt umpeenkasvu. Itämeren rehevöitymisen ja typpilaskeuman seurauksena voimistunut järviruo'on levittäytyminen ulottuu jo luontaisesti karuille lintuluodoille kaukana ravinteisista rannikkovesistä. Järviruoko ei ole kuitenkaan vielä levittäytynyt kaikille lintuluodoille. Useimmilla luodoilla järviruo'on kasvustot ovat vielä heikkoja. Sen sijaan perinnemaisemallisesti arvokkaimmilla niittyrannoilla järviruokokasvustot ovat paikoin erittäin laajoja ja nopeasti laajenevia.

Järviruo'on levittäytymisen ohella merkittävimmät umpeenkasvun muodot ovat rantaniittyjen pajukoituminen, puoliavointen entisten laidunmetsien puustottuminen sekä suurimpien saarten lakiosien nummien katajikoituminen. Nummialueita voidaan pitää suunnittelualueelle ominaisena erityispiirteenä, sillä alueen ulkopuolisilla mannerrantakohteilla niitä on hyvin vähän tai ei lainkaan. Nummet puuttuvat lähes täysin Haukiputaan eteläpuoliselta meri- ja rannikkoalueelta Kokkolaan saakka – Hailuodon pohjoisrantaan lukuun ottamatta.

Pesimäympäristöjen umpeenkasvu on myös vesi- ja rantalinnustolle merkittävin uhkatekijä. Ruovikoituminen ja pajujen levittäytyminen kaventaa soveliaasta pesimäalaa ja pakottaa linnut rakentamaan pesät rantavyöhykkeen alaosiin tai asettumaan ihmistoiminnan häiriöistä enemmän kärsiville saarille. Tämän seurauksena nousuvesien ja häirinnän aiheuttamat pesätuhot kasvavat.

Toinen linnustoon kohdistuva uhkatekijä on elinympäristöjen pesimäaikainen häirintä. Tärkeimmät pesimäalueet sijaitsevat vaikeasti rantauduttavilla, pienillä luodoilla ja suurempien saarten syrjäisillä niemillä. Alueen virkistyskäyttöpaine ei nykyisellä tasollaan aiheuta merkittävää häiriötä alueen pesimälinnustolle. Perämeren saarten rakentaminen on kuitenkin aikaisemmin kohdistunut myös korkeille lintuluodoille, mikä on vähentänyt linnuston pesimämahdollisuuksia ja johtanut mm. riskilän ja ruokin häviämiseen suunnittelualueen eteläosista.

Muuttolintujen parveutumis-, ruokailu- ja levähdysalueina toimivat matalikot ovat myös potentiaalisesti alttiita häiriöille. Näille alueille kohdistuvien käyttöpaineiden merkitys muuttolinnustolle on tällä hetkellä arvioimatta.

Merivyöhykkeen kaukaiset luodot ovat merkittäviä kohteita Itämeren pohjoisen hyljekannan säilymiselle. Tällä hetkellä luodoille ei kohdistu merkittäviä uhkatekijöitä.

Haitallisista eläinlajeista suunnittelualueella on tavattu minkkiä ja tarhattua naalia (sinikettua). Minkkiä esiintyy saarilla vain satunnaisesti. Sinikettujen tiedetään aiheuttaneen tarhoista karuttuaan viime vuosikymmeninä suuria linnustotuhoja mantereen lähisaarilla aina Krunneille saakka.

Haitallisista putkilokasvitulokkaista kurturuusulla ja vesirutolla on yksittäisiä kasvustoja muutamilla saarilla.

5.2 Tavoitteet

Perämeren kansallispuiston suurimmat saaret sekä suunnittelualueeseen kuulumaton Krunnien suojelualueen saariryhmä muodostavat kumpikin oman, lähekkäisistä avoimista biotoopeista muodostuvan potentiaalisen biodiversiteettikeskittymänsä. Lähekkäin sijaitsevat elinympäristöt muodostavat kokonaisuuden, jonka on mahdollista pysyä elinvoimaisena ja stabiilina ennustamattomista ympäristömuutoksista huolimatta. Krunnien saariryhmä ja Perämeren kansallispuiston ydinalueet voidaan käsittää lajistollisina keskusalueina, jotka vaikuttavat lajien leviämisen kautta positiivisesti myös ympäröivien alueiden lajistoon.

Suunnittelualueen hajanaiset, yksittäiset saaret toimivat askelkivinä ydinalueiden ja suunnittelualueeseen rajoittuvien muiden suojelualuekokonaisuuksien välillä. Näin suunnittelualueella on mahdollista saavuttaa suotuisa suojelutaso tärkeimpien lajien ja luontotyyppien osalta. Tavoitteen saavuttamiseksi ensisijaisesti ydinalueille, toissijaisesti merkitykseltään vähäisemmille kohteille on ohjattava säännöllisiä, toistuvia luonnonhoitotoimia. Luonnonhoidon tavoitteena on erityisesti umpeenkasvaneiden elinympäristöjen ennallistaminen sekä umpeenkasvun pysäyttäminen.

Suunnittelualueen vesi- ja rantalinnuston pesimäalueiden nykytila turvataan rauhoitusten ja aktiivisen luonnonhoidon keinoin. Luonnonhoidon avulla luodaan lisää soveliaita pesimäalueita ja nykyisten alueiden soveltuvuutta pesinnälle parannetaan. Pesimiselle olennaiset lintuluodot, rantaniityt ja muut avoimet alueet rauhoitetaan pesinnän ajaksi. Tärkeimmät muutonaikaiset levähdys- ja ruokailualueet otetaan huomioon käytön vyöhykkeiden suunnittelussa. Aktiiviset luonnonhoitotoimet kohdistetaan niille pesimäalueille, joilla on tapahtumassa umpeenkasvua. Hylkeille tärkeät ulkomeren luodot otetaan myös huomioon vyöhykesuunnittelussa.

Ruijanesikon, perämerenmarunan, upossarpion, nelilehtivesikuusen sekä lietetattaren populaatioiden väheneminen suunnittelualueeseen kuuluvilla saarilla pysäytetään kohdistamalla avointen biotooppien luonnonhoitotoimet ensisijaisesti lajien esiintymisalueille. Lisäksi avointen biotooppien hoidon avulla luodaan lisää potentiaalisia elinympäristöjä. Lajien suotuisa suojelutaso saavutetaan luomalla mahdollisimman kattava lajeille soveliaiden elinympäristöjen verkosto suunnittelualueen sisällä.

5.3 Toimenpiteet

5.3.1 Suunnittelu

Konkreettisten luonnonhoitotoimien toteuttamiseksi laaditaan erilliset luonnonhoitosuunnitelmat Perämeren kansallispuistoon sekä Perämeren saarten Natura-alueelle. Suunnitelmat sisältävät sekä lajeihin että luontotyyppeihin kohdistuvan hoidon käsittäen niin kasvillisuuden kuin linnustonkin.

Perämeren niityillä esiintyy useita uhanalaisia kasvi-, perhos- ja lintulajeja, jotka esiintyvät usein samoilla niityillä. Lajiryhmillä voi olla erilaiset elinvaatimukset. Tämän takia hoitotoimia suunniteltaessa on hyvä olla yhteydessä eri lajiryhmien asiantuntijoihin.

Linnuston kannalta hoitotoimissa tulee ehdottomasti priorisoida ne alueet, joilla jo pesii lintuja, sillä useat lajit ovat erittäin paikkauskollisia eivätkä helposti siirry uusille alueille. Hoitosuunnitelmia varten tarvitaan runsaus- ja paikkatietoa lintulajeista. Olemassa olevat tiedot tulee selvittää, ja tarvittaessa on tehtävä linnuston lisälaskentoja ja -selvityksiä. Hoitosuunnitelmia ja linnustoselvityksiä tehtäessä kannattaa olla yhteistyössä mm. lintutieteellisten yhdistysten kanssa.

Aluekokonaisuuden suojelutavoitteiden toteutumiseen vaikuttaa oleellisesti myös suunnittelualueeseen kuulumattomilla alueilla toteutettava luonnonhoito. Tämä tullaan huomiomaan erillisissä luonnonhoitosuunnitelmissa mm. hoitokohteiden priorisoinnin ja sijoittumisen suhteen. Merkittäviä kohteita ovat kaikki mannerrannan erilliset, suunnittelualueeseen rajoittuvat Natura-alueet.

5.3.2 Toimenpiteiden kohdistuminen

Taulukossa 13 on esitetty luonnonhoidon kohdistuminen eri luontotyypeille (* = priorisoitu luontotyyppi) sekä arvio niiden kohteiden lukumäärästä ja pinta-alasta, joille tullaan laatimaan hoitosuunnitelmat. Suunnitelmiin sisällytettävien hoitokohteiden tarkka sijainti, lukumäärä ja pinta-alat täsmentyvät hoitosuunnitelmissa. Suunnitelmissa otetaan huomioon jo aloitetut hoitotoimet Perämeren kansallispuistossa sekä Iin Satakarissa.

Taulukko 13. Luonnonhoidon kohdistuminen luontotyypeihin Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueilla. * = priorisoitu luontotyyppi. Lukumäärä = kohteiden lukumäärä kpl. Pinta-ala = pinta-ala, johon hoito suoraan kohteiden sisällä kohdistuu (ha).

Koodi	Luontotyyppi	Lukumäärä	Pinta-ala
1630	Itämeren boreaaliset rantaniityt*	15	35
4030	Kuivat nummet	7	15
2320	Kanerva- ja variksenmarjanummet	2	3
1620	Itämeren ulkosaariston ja merivyöh. saaret ja luodot	15	5
1220	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus	5	2
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt*	7	2
1150	Rannikon laguunit*	6	2
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet	7	40
1640	Itämeren boreaaliset hiekkarannat	4	1

Taulukossa 14 on esitetty luonnonhoidon kohdistuminen luontodirektiivin liitteen II putkilokasvi-esiintymille. Hoidettavat esiintymät sijaitsevat poikkeuksetta yllä luetelluilla luontotyypeillä, joten esiintymiin ja luontotyypeihin kohdistuvat erilaiset hoitotoimet esitetään erittelemättä taulukossa.

Taulukko 14. Luonnonhoidon kohdistuminen luontodirektiivin liitteen II lajeihin Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueilla. Lukumäärä = hoidettavien esiintymien lukumäärä kpl.

Laji	Tieteellinen nimi	Lukumäärä
Ruijanesikko	<i>Primula nutans</i> var. <i>jokelae</i>	15
Upossarpio	<i>Alisma wahlenbergii</i>	7
Nelilehtivesikuusi	<i>Hippuris tetraphylla</i>	7
Perämerenmaruna	<i>Artemisia campestris</i> subsp. <i>campestris</i>	1

5.3.3 Toimenpiteiden erittely

Taulukossa 15 on eritelty suunnitelma-alueella toteutettavat luonnonhoitotoimet työlajeittain. Lisäksi sulkuihin on merkitty kohteet ja pinta-alat, joilla hoitotoimia jo toteutetaan tai on toteutettu. Nämä luvut sisältyvät kokonaismääriin. Hoitotoimet ovat osittain päällekkäisiä.

Taulukko 15. Luonnonhoidon jakautuminen työlajeittain Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueilla. Suluissa jo aloitetut hoitotoimet. Lukumäärä = kohteiden lukumäärä kpl. Pinta-ala = pinta-ala, johon hoito suoraan kohteiden sisällä kohdistuu (ha).

Työmuoto	Lukumäärä	Pinta-ala
Rantaniittyjen kertaluontoinen / harvaan toistuva raivaus	15 (2)	20 (0,5)
Katajien ja puuntaimien kertaluontoinen poisto nummilta	9	18 (2)
Nuorien järviruokokasvustojen ja pajujen harvaan toistuva poisto lintuluodoilta	17	6
Kuivien ja tuoreiden monilajisten niittyjen kertaluontoinen raivaus	4	1 (0,25)
Rantaniittyjen sekä kulttuuriympäristöjen niittyjen toistuva niitto	4	2 (1)
Järviruo'on toistuva poisto kluuvijärvien ja fladojen rantavesistä	6	1
Hakamaiden kertaluontoinen raivaus ja puuston harvennus	8	40 (15)
Jatkuva laidunnus	9 (2)	250 (45)
Kurturuusukasvustojen poisto	4	0,25

Laidunnus toteutetaan maatalouden erityisympäristötuella, jota varten tehdään kohteittaiset laidunnussuunnitelmat yhteistyössä lampurien kanssa. Rantaniittyjen ja hakamaiden raivaus toteutetaan vain sellaisilla kohteilla, joille jatkuva laidunnus saadaan järjestetyksi.

Niittokohteet ovat pienialaisia alueita, joille ei linnustonsuojelullisista tai muista syistä johtuen ole mahdollista järjestää laidunnusta.

Katajikoituneiden nummien raivaus on mahdollista toteuttaa myös ilman laidunnusta. Nummien ennallistamisen pitkäaikaisena tavoitteena ja varsinaisena hoitokeinona on kuitenkin laidunnus.

Järviruokokasvustojen ja pajujen poisto kohdistuu tärkeimpien lintuluotojen nuoriin, enintään muutamien aarien kokoisiin kasvustoihin, jotka eivät vielä ole kehittäneet vahvaa juuristoa nopeaan uusiutumiseen. Toimenpide on toistettava tarpeen mukaan kerran vuodessa tai harvemmin. Lintuluotojen ruovikoitumisen ja muun umpeenkasvun tilannetta on seurattava säännöllisesti.

5.4 Seuranta

Metsähallituksella on valtakunnallinen vastuu perämerenmarunan esiintymän seurannasta. Seuranta toteutetaan laaditun suunnitelman (Koskela & Virnes 2005) mukaisesti. Ruijanesikon, nelilehtivesikuusen sekä upossarpion seurannan valtakunnallinen kokonaisvastuu on Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksella. Esiintymien seuranta toteutetaan ympäristökeskuksen laatimien erillisten suunnitelmien mukaisesti.

Natura-alueilla olevien Natura 2000 -luontotyyppien valtakunnallisen seurantasuunnitelman laatimisesta vastaa Suomen ympäristökeskus. Suunnittelualueen luontotyyppien tilaa tullaan seuramaan valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti.

Suunnittelualueelle laadittavissa luonnonhoitosuunnitelmissa määritellään erikseen hoitokohteille järjestettävä kasvillisuusseuranta.

6 Kulttuuriarvojen suojelu

6.1 Nykytila

Ailinpieti on kunnostettu suunnitelman (Pihkala 1995) mukaisesti. Myös muita rakennuksia ja rakenteita on kunnostettu erityissuunnitelman (Pihkala 1994) mukaisesti, joskaan kaikkia suunnitelmassa ehdotettuja ratkaisuja ei ole toteutettu.

Muinaisjäännösten hoitoa ei ole toteutettu erityissuunnitelmassa (Mäki vuoti 1994) ehdotetulla tavalla.

6.2 Tavoitteet

Tavoitteena pidetään sitä, että kulttuurihistoriallisesti merkittävät sekä muinaismuistolain (295/1963) mukaiset kohteet ovat tiedossa ja asianmukaisessa hoidossa.

Suojelun tavoitteena on myös tarjota luonto-opastukselle ja -opetukselle sekä matkailuelinkeinolle kiinnostavia ja monipuolisia kulttuuriperintökohteita.

6.3 Toimenpiteet

Suunnittelualueella toteutetaan muinaisjäännösten täydennysinventointi ja laaditaan muinaisjäännösten hoitosuunnitelma sekä jatketaan vedenalaisen kulttuuriperinnön inventointia. Muinaisjäännösten hoidon suunnittelussa otetaan huomioon aikaisemmat hoitosuositukset (Mäki vuoti 1994).

Kiinteät muinaisjäännökset on rauhoitettu muinaismuistolailla (295/1963) ilman, että niistä tehdään erillistä viranomaispäätöstä. Kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen tai poistaminen on kielletty ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa. Kiinteitä muinaisjäännöksiä valvoo Museovirasto, jonka kanssa yhteistyössä muinaisjäännösten merkitseminen, esittely ja hoito suunnitellaan. Yhteistyötä tehdään myös maakuntamuseoiden kanssa. Hoitotoimenpiteet toteutetaan kiinteiden muinaisjäännösten hoito-oppaan (Metsähallitus 2002) ohjeiden mukaisesti.

Perämeren kansallispuiston rakennusperintö on tarkoitettu vaalittavaksi, kuten asetus Perämeren kansallispuistosta (538/1991) antaa ymmärtää. Rakennusperinnön hoidossa toteutetaan aikaisempia erityissuunnitelmia (Pihkala 1994 ja 1995). Myös Röntän Luotsilaa vaalitaan valtakunnallisesti arvokkaana rakennusperintökohteena.

6.4 Seuranta

Muinaisjäännösten hoidon seuranta toteutetaan kiinteiden muinaisjäännösten hoito-oppaan (Metsähallitus 2002) ohjeiden mukaisesti.

Valtakunnallisesti arvokkaiden rakennusperintökohteiden, Ailinpietin ja Luotsilan, kuntoa seurataan säännöllisin väliajoin yhteistyössä Museoviraston ja maakuntamuseoiden kanssa.

7 Luonnon virkistyskäyttö

7.1 Retkeily

7.1.1 Nykytila

Suunnittelualueella retkeily on alueen luonteen mukaisesti kesäisin pääasiassa veneilyä moottori- tai purjeverneellä ja talvisin hiihtoa tai moottorikelkkailua. Suunnittelualueella vierailee noin 10 000 kävijää vuodessa.

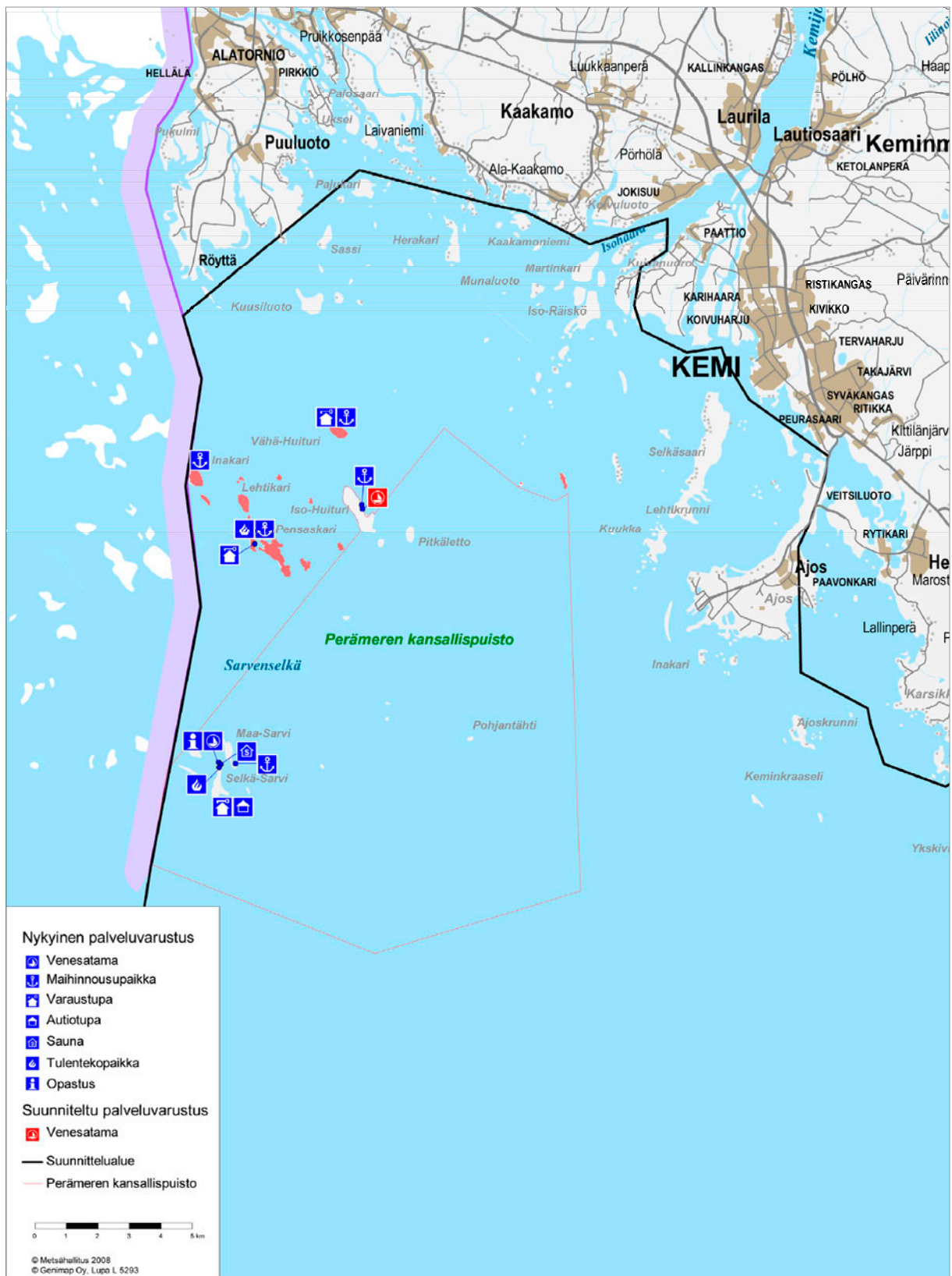
Kansallispuiston ainoa satama on Selkä-Sarvessa. Maihinnousupaikkoja on Vähä- ja Iso-Huiturissa, Pensaskarissa, Maa-Sarvessa, Etukarissa ja Inakarissa. Selkä-Sarven satamasta saaren eteläpään kalastajakylään johtaa kilometrin pituinen pitkostettu polku. Kalastajakylässä on entisöity Ailinpietin kämpä sekä autiotupa ja varaustupa. Lisäksi Sarven satamassa on tulentekopaikka ja sauna. Etukarissa ja Vähä-Huiturissa on varaustuvat sekä Vähä-Huiturissa lisäksi tulentekopaikka. Veneilyseuroilla on tukikohdat Etukarissa ja Pensaskarissa. Kansallispuistossa on kolme telttailualueutta: Iso-Huiturissa maihinnousupaikan läheisyydessä, Pihlajan saaren pohjoispäässä ja Selkä-Sarven pohjoispäässä suojasataman läheisyydessä. (kuva 12)

Kansallispuiston ulkopuolisista saarista parhaiten varustettu on Iin Rönttä, jossa on sadan veneen retkisatama, luontopolku, Hepoharjun kota ja tulentekopaikka. Aiemmin vuokrauskäytössä olleet Lastaaja ja Luotsila on vuokrattu määräaikaisella vuokrasopimuksella SMPS Iin Meripelastajat ry:lle. Röntässä on myös kuusi purjehdus- ja veneilyseurojen majaa. Perämeren alueella satamia on lisäksi Haukiputaan Kropsussa ja Kattilankallassa sekä Simon Härkäletossa. Maihinnousupaikkoja on Simon Tiurasenkrunnissa sekä Iin Ryöskärinkallassa ja Hietakallassa. Tiurasenkrunnissa kalastusseuralla on velvoite pitää seuran majan yhteydessä autiotupaa. Hietakallassa ja Ryöskärinkallassa on kota tulentekopaikkoineen sekä Kropsussa tulentekopaikka. Kattilankallassa on Kiviniemen meripelastusseuran ylläpitämä autiotupa. Suunnittelualueella on kaksi kävijälaskuria: yksi Selkä-Sarvessa ja toinen Röntässä. (kuva 13)

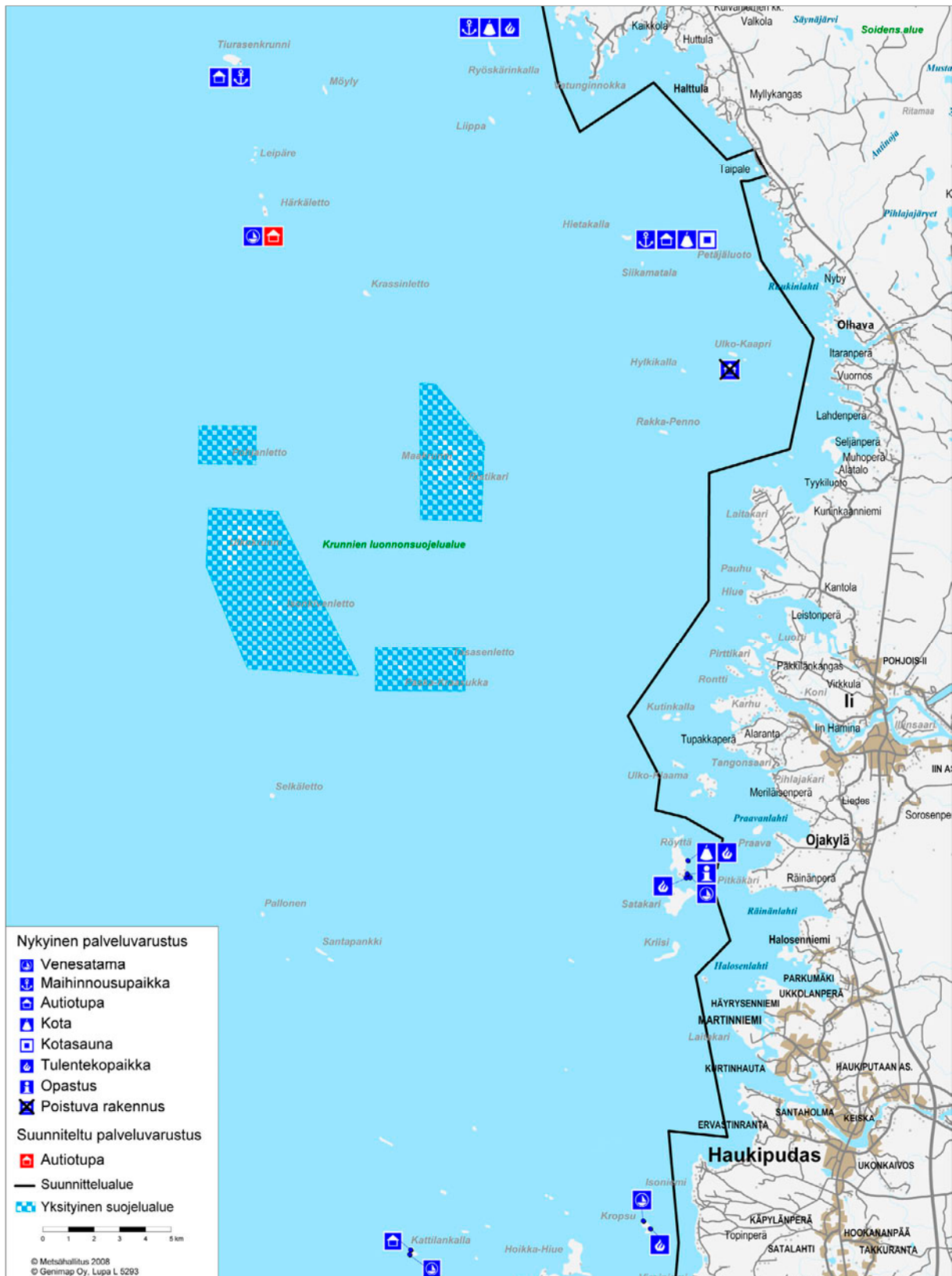
Alueella on käytössä roskaton retkeily. Tämä tarkoittaa sitä, ettei saarissa ole jätteiden keräysastioita, vaan kävijöiden on itse tuotava omat jätteensä pois maastosta lajitteluun. Tulentekopaikoilla on kuitenkin mahdollista polttaa palavat jätteet ja kompostoida biojätteet.

7.1.2 Tavoitteet

Saarissa ylläpidetään ja kehitetään erityisesti veneilyä tukevaa palveluvarustusta, mikä on edellytyksenä myös alueen matkailulliselle hyödyntämiselle. Nykyisen 10 000 kävijän määrän kasvattaminen 15 000:een on täysin realistista luontoarvoja vaarantamatta. Yhteistyöyritysten määrän lisääminen ja yrittäjien perehdyttäminen alueen luontoarvoihin tehostaa alueen käyttöä kestäväällä tavalla. Vuosittain järjestettävä kansallispuiston oma juhlapäivä, Sarvipäivät, lisää alueen tunnettuutta. Myös yhteistyö Haparanda Skärgårdin kansallispuiston ja ruotsalaisten matkailuyrittäjien kanssa lisää alueen kiinnostavuutta ja kävijämääriä.

Kuva 12. Perämeren kansallispuiston nykyinen ja suunniteltu palveluvarustus. © Metsähallitus 2008, © Genimap Oy, Lupa L 5293.

Kuva 13. Perämeren saarten ja Röntän Natura-alueiden nykyinen ja suunniteltu palveluvarustus. Kuvassa näkyy myös Natura-alueiden ulkopuolisten valtion saarten nykyinen ja suunniteltu palveluvarustus. © Metsähallitus 2008, © Genimap Oy, Lupa L 5293.

7.1.3 Toimenpiteet

Virkistyskäyttörakenteet keskittyvät Selkä-Sarven saareen sekä Iin Röyttään, jotka ovat tulevaisuudessakin alueen merkittävimmät käyntikohteet.

Perämeren kansallispuiston alueelle rakennetaan toinen satama joko Pensaskariin tai Iso-Huituriin. Sataman sijoittaminen Pensaskariin palvelisi myös opastusta ja kulttuuriperintöön liittyviä tavoitteita. Pensaskarissa on edustava ja arvokas kalastustukikohta, ja se tulee joka tapauksessa restauroida ja kunnostaa. Tukikohtaa on suunniteltu käytettäväksi kalastusperinteen esittelyyn. Pensaskari olisi myös Iso-Huituria suojaisempi sataman paikka. Satamahankkeen toteuttamiseksi hankitaan rahoitus eri yhteistyötahojen avustuksella.

Suunnittelualueen äärellä sijaitsevalle Härkäleton saarelle rakennetaan autiotupa, jossa on mahdollisesti myös varaustupapuoli sekä sauna ja muuta palveluvarustusta.

Nykyisiä palvelurakenteita ylläpidetään. Muun muassa suojasatamien laitureiden kiinnitykset tarkistetaan ja tarvittavilta osin uusitaan.

Suunnittelualueella olevien rakennusten tila tarkistetaan, ja sen perusteella harkitaan rakennusten säilyttämistä ja käyttöä. Huonokuntoisia ja tarpeettomia rakennuksia voidaan poistaa. Ainakin Ulko-Kaaprin mökki puretaan, samoin Simon Möylyssä olevat kaksi mökkiä, ellei niiden kunnostaminen osoittaudu kannattavaksi.

7.2 Luonto-opastus ja opetuskäyttö

7.2.1 Nykytila

Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura-alueiden luonto-opastus pohjautuu Metsähallituksen luonto-opastuksen periaatteisiin, asiakaspalvelupisteiden laatu- ja palvelutason luokitukseen sekä Metsähallituksen ohjeisiin luonnonsuojelualueiden hoidosta ja käytöstä. Luonto-opetuksen tärkeimmät kohderyhmät ovat veneilijät läheltä ja kaukaa, Kemin ja Tornion matkailuyrittäjät sekä matkailutoimistot. Luonto-opastuksen keskeisiä sisältöjä ovat luonnon monimuotoisuuden suojeleminen, elinympäristön suojeleminen ja kestävä käyttö sekä ympäristöä säästävää retkeilyä. Luonto-opastuksen avulla ohjataan alueen käyttöä ja tarjotaan kävijöille luontotietoa.

Luontokeskukset

Luonto-opastuksen keskuspaikkoja ovat Kalajoen meriluontokeskus ja Metsähallituksen luonto-näyttely Hailuodossa. Kalajoen meriluontokeskuksessa annetaan perusopastusta ja retkeilyneuvontaa koko Perämeren alueen luontokohteista. Sen lisäksi ryhmille tarjotaan herättelevää ja syventävää opastusta mm. Itämerestä ja maankohoamisrannikosta. Meriluontokeskuksen perusnäyttely **Hiekka** kertoo maankohoamisrannikon luonnosta ja kulttuurista meren äärellä. Näyttely on rakennettu interaktiiviseksi, ja teemat esitellään monipuolisesti multimediatekniikan avulla. Meriluontokeskuksessa tarjotaan erilaisia teemaopastuksia koululaisille. **Särkkäin salaisuus** on lapsia varten toteutettu satupolku, jossa seikkaillaan alueen eläinten parissa.

Hailuodon luontonäyttelyssä esitellään Hailuodon luontoa ja kulttuuria interaktiivisesti. Näyttelyn hallitsevin elementti on **Vuosi Hailuodossa** -panoraamaesitys. Metsähallituksen luontonäyttelyssä ei ole Metsähallituksen henkilökuntaa, ja näyttelyyn tutustutaan omatoimisesti.

Asiakasmäärä Kalajoen meriluontokeskuksessa on noin 25 000–30 000 kävijää vuodessa ja Hailuodon luontotalossa noin 32 000 kävijää. Molemmat luontokeskukset valmistuivat vuonna 2007.

Esitteet

Perämeren kansallispuistosta on tuore alue-esite suomen, ruotsin ja englannin kielillä. Möylyn hylkeidensuojelualue esitellään hylkeidensuojelualueista tehdyssä esitteessä. Esitteitä jaetaan useissa Metsähallituksen luontokeskuksissa, mm. Hailuodossa ja Kalajoella. Lisäksi Kemien matkailun ylläpitämä jalokivigalleria toimii esitteiden jakelupisteenä. Ruotsinkielinen esite on lähetetty Norrbottenin lääninhallituksen käyttöön.

Perämeren kansallispuistosta ja Perämeren saarista on laadittu sivustot luontoon.fi-internetsivuille. Perämeren kansallispuiston sivut ovat suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, Perämeren saarten sivut ainoastaan suomeksi. Röytystä ja Ailinpietistä on valmisteilla omat historia-kohteen sivut.

Perämeren kansallispuiston opasteet

Selkä-Sarven saarella on puistoa esittelevää informaatiota satamassa ja merivartijain kämpän seinässä. Kunnostetussa Ailinpietin kämpässä on rakennusta esittelevää tietoa. Sarven läpi johtaa luontopolku, jonka varrella on levähdyspaikka ja aurinkokellon opasteviitta. Jauholan lasmarkissa Ailinpietin vieressä on vanhoja kalastusvälineitä ja tynnyreitä.

Kansallispuistoa esittelevät opastustaulut sijaitsevat Torniossa Green Linen opastuspisteessä ja Koivuluodon kalasatamassa, sekä Kemissä Myllyrannan venesatamassa Kemijoen suulla, Kemien vierasvenesatamassa ja Ajoksen kalasatamassa.

Kemien matkailutoimiston, Kemien meripelastusseuran ja eräiden yksityisten veneilijöiden kanssa on vuosittain pyritty järjestämään venekyydityksiä Sarven saarelle mm. Sarvipäiville, jotta myös ne, joilla ei ole omaa venettä, voisivat vieraila siellä.

Muut kohteet

Iin Röytän saarella on infokatos, jossa esitellään saaren historiaa ja luontoa sekä sääilmiöitä. Saarta kiertää luontopolku, jonka varrella on saaren luontoa ja historiaa esitteleviä tauluja.

Perämeren veneilyreittejä ja kohteita esittelevää karttaa on jaettu useisiin kohteisiin Oulun ja Tornion välillä.

7.2.2 Tavoitteet

Opastuksen tavoitteena on antaa kävijöille tietoa kansallispuiston ja muiden alueiden luonnosta, retkikohteista ja säännöistä. Alueen risteilymatkailun kasvaessa Metsähallitus toimii tiiviissä yhteistyössä yrittäjien kanssa. Risteilyjen järjestäjät perehdytetään siten, että he pystyvät antamaan luotettavaa tietoa alueen luonto- ja kulttuuriarvoista. Metsähallitus on mukana opastamassa erilaisten teemapäivien merkeissä.

Käyttöä ohjataan sellaisille kiinnostaville kohteille, joiden käyttö aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa luonnolle.

7.2.3 Toimenpiteet

Opastustoiminta

Perämeren kansallispuiston risteilymatkailun lisääntyessä yrittäjien perehdyttämiseen tulee suunnata entistä enemmän resursseja. Vuonna 2009 valmistellaan Perämeren kansallispuistosta perehdytysaineisto, joka jaetaan yhteistyöyrityksille sekä tärkeille sidosryhmille. Sarvipäivillä pidettyjä opastettuja luontoretkeä jatketaan. Yhteistyötä Kemin matkailun kanssa jatketaan ja perehdytystä lisätään niin, että myös toimiston henkilökunta voi toimia oppaina kansallispuistoretkillä.

Kalajoen meriluontokeskuksessa pyritään lisäämään herätteleviä opastuksia sekä kasvattamaan erityisesti koululaisopastusten määrää. Lisäksi alueella toimivat yhteistyöyritykset perehdytetään alueen luonto- ja kulttuuriarvoihin sekä kestäväen luontomatkailun periaatteisiin. Aineistosta laaditaan perehdytyskansio.

Metsähallituksen luontonäyttelyyn Hailuodossa voidaan tulevaisuudessa järjestää opastuksia yhteistyössä alueiden muiden toimijoiden kanssa. Myös Hailuodon yhteistyöyrityksille järjestetään vuosittain perehdytystä. Hailuodon luontonäyttelyn roolia eteläisenä porttina Perämeren saarille ja kansallispuistoon vahvistetaan.

Luontopolut ja opasteet

Perämeren kansallispuistoon Maa-Sarven länsikärjen eteläpuolelle tehdään sukeltajille tarkoitettu vedenalainen luontopolku.

Pensaskarin kalastustukikohta restauroidaan, ja rakennuksiin sijoitetaan opastusmateriaalia, jossa tuodaan esille kalastusperinnettä. Pensaskariin voidaan tehdä myös luontopolku, jossa esitellään kalastuskulttuurin lisäksi luontoa.

Myös Iso-Huituriin voidaan rakentaa luontopolku. Selkä-Sarven lankkupolkua voidaan tulevaisuudessa täydentää luonto- ja historiatauluilla.

Selkä-Sarven merivartiotuvan seinässä olevista opastustauluista osa uusitaan, ja sinne sijoitetaan myös yksi taulu, joka kertoo Selkä-Sarvea ympäröivän merialueen vedenalaisesta luonnosta.

Esitteet ja luontoon.fi

Kalajoen meriluontokeskuksesta ja Hailuodon luontotalosta voidaan tulevaisuudessa tehdä näyttelyesitteet suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Luontoon.fi-sivuille tulee vuonna 2009 käännökset Perämeren kansallispuiston (Ailinpieti) ja Perämeren saarten (Röyttä) historiakohteista. Mahdollisesti Iin Röytästä ja Hailuodosta tulee omat sivustot luontoon.fi-sivuille.

7.3 Luontomatkailu

Luontomatkailussa noudatetaan Metsähallituksen kestävästä luontomatkailun periaatteita. Suunnittelualueelle sopivaa matkailun yritystoimintaa ovat esimerkiksi opastetut risteilyt ja retket saariin, reitti- ja tilausveneliikenne, luontoleirit ja kalastusmatkat. Metsähallituksen ylläpitämien huollettujen tupien ja taukopaikkojen käyttö liiketoimintaan vaatii Metsähallituksen luvan. Alueella vakinaisesti toimivien matkailuyritysten kanssa tehdään yhteistyösopimus.

Luontomatkailun vaikutuksia seurataan luontomatkailun ympäristövaikutusten arviointiohjeen mukaisesti. Seurannassa käytettävät mittarit on esitetty tämän hoito- ja käyttösuunnitelman liitteessä 3. Suunnittelualueelle ei ole tarpeen tehdä erillistä luontomatkailusuunnitelmaa.

Alueen luonto- ja kulttuuriarvoista valmistellaan perehdytyskansio alueen matkailuyrittäjille ja muille toimijoille. Perehdytyksellä varmistetaan luonto- ja kulttuuriarvojen säilyminen matkailijamäärien kasvusta huolimatta. Lisäksi alueen yrittäjät perehdytetään Metsähallituksen kestävästä luontomatkailun periaatteisiin sekä roskattomaan retkeilyyn.

Ruotsalaisten kanssa kehitetään puistopariyhteistyötä Haparanda Skärgårdin kansallispuiston kanssa sekä Perämeren ympäri kiertävää veneilyreittiä. Myös luontokeskusverkottuminen on tärkeää alueen tunnettuuden kasvattamisessa.

Hailuodon luontotalo ja Kalajoen meriluontokeskus toimivat edelleen Perämeren alueen opastuskeskuksina, joissa jaetaan tietoa alueesta ja sen palveluvarustuksesta. Hailuodon luontonäyttelyn sijainti suosituksen vierasvenesataman välittömässä läheisyydessä korostaa sen roolia toimia ”porttina” Perämeren kansallispuistoon etelästä tuleville veneilijöille. Lisäksi Perämeren kansallispuiston informaatiota ja opastusaineistoa jaetaan yhteistyössä Kemin matkailutoimiston kanssa. Kemin matkailu hoitaa vuokramökkien välityspalvelun sekä myy Perämeren kansallispuiston logotuotteita Kemin jalokivigalleriassa.

7.4 Palvelurakenteiden huolto

7.4.1 Nykytila

Huoltotyöt on ulkoistettu koko suunnittelualueella siten, että töiden suunnittelu säilyy alueen valvojalla, ja palveluvarustuksen ylläpidosta sekä luonnonhoitotöistä on tehty määräaikaista huoltosopimukset. Sopimusyrittäjät on kilpailutettu alueittain, ja sopimus on tehty kokonais-kustannuksiltaan edullisimman yrittäjän kanssa.

Perämeren kansallispuistoa huoltaa Lassen ja Sylvän Kalastus -niminen yritys Kemistä. Huoltosopimusten piirissä on myös Kropsun ja Kattilankallan palveluvarustus, joiden huollosta vastaa Kiviniemen meripelastusyhdistys Haukiputaalta. Iin Röytän huolto on Röyttä-toimikunnalla. Kuivaniemen Hietakallan huollosta vastaa paikallinen kylätoimikunta ja Ryöskärinkallan huollosta puolestaan paikallinen metsästysseura.

7.4.2 Toimenpiteet

Huoltosopimusten sisältö tarkistetaan vuosittain kunkin yrittäjän kanssa erikseen käytävissä yhteistyöneuvotteluissa. Lisäksi yrittäjien kanssa käydään läpi merkittävimmät peruskorjaushankkeet, mikäli niitä alueella on. Lisäksi huoltosopimusten sisältöä hiotaan ja täydennetään, mikäli siihen on tarvetta.

Sopimusyrittäjät osallistuvat tiimin palaveriin, jotta palaute alueen huollosta tulee suoraan huollosta vastaavien tietoon ja asioihin voidaan puuttua välittömästi, mikäli tarvetta ilmenee.

Uusia huoltosopimuksia tarvitaan seuraaviin kohteisiin:

- Perämeren suojasatamien (Iin Röyttä, Kattilankalla, Kropsu, Selkä-Sarvi) laitureiden vaatimat huoltotyöt
- Iin Röytän satamakentän huolto sekä Hepoharjun kota.

8 Tutkimus

8.1 Nykytila

Suunnittelualan äärellä sijaitsevalla Krunnien luonnonsuojelualueella toimii Oulun yliopiston Perämeren tutkimusaseman alainen Krunnien kenttäasema, jonka tukikohtana on Ulkokrunnissa sijaitseva entinen luotsimaja. Yliopisto on tutkinut siellä 1960-luvun alkupuolelta lähtien lähinnä meribiologiaa ja linnustoa. Perämeren tutkimusaseman päätukikohta on Hailuodon Marjaniemen vanhoissa luotsitiloissa. Metsähallituksella on tutkimusyhteistyösopimus Oulun yliopiston kanssa.

Erityisesti Perämeren kansallispuistossa on tehty lukuisia alueen luontoa ja historiaa käsitteleviä tutkimuksia. Kansallispuiston vedenalaista luontoa on tutkittu vuosina 1993–1994 ja 2007–2008.

8.2 Tavoitteet ja toimenpiteet

Suunnittelualaue on huomattava maankohoamiseen ja kasvillisuuden sukkessioon liittyvien tutkimusten kohde. Koska alue on linnustollisesti merkittävä, myös linnustotutkimusten jatkaminen on tärkeää. Nisäkkäitä, matelijoita ja selkärangattomia eläimiä suunnittelualaueella ei ole juuri tutkittu – lukuun ottamatta kansallispuistossa tehtyjä päiväperhosinventointeja, joten niitä koskevien selvitysten tekeminen on tarpeellista. Myös sienilajisto tulisi selvittää tärkeimmiltä metsäkohteilta. Vedenalaisen luonnon tutkimuksia jatketaan, ja tavoitteena on inventoida koko Perämeren kansallispuiston vesialue 25 metrin syvyydelle asti. Koko suunnittelualaueelta pyritään seuraavien neljän vuoden aikana kartoittamaan vedenalaisia Natura 2000 -luontotyyppejä.

Tutkimusyhteistyötä edistetään, ja eri tutkimushankkeille pyritään löytämään rahoitusta yhteistyössä eri tutkimustahojen kanssa.

9 Muu käyttö

9.1 Marjastus ja sienestys

Marjojen ja hyötysienten poiminta on suunnittelualueella sallittu ottaen huomioon liikkumisrajoitukset sekä tyrnin poimintaa koskevat säädökset (Ympäristöministeriön päätös 893/1999), jotka kieltävät tyrnin marjojen keräämisen puristimia käyttäen ennen syyskuun 15. päivää, samoin kuin oksien katkaisemisen tai musertamisen.

9.2 Kalastus

Metsähallituksella on Perämerellä yksi pyydyslupa-alue, Kemin Ajoskrunnin vesialue, jonka pinta-ala on 282 ha. Ajoskrunki sijaitsee suunnittelualueen tuntumassa, mutta ei suunnittelualueeseen kuuluvilla Natura-alueilla. Iin Röytässä on vuokrattu rysäpaikkoja ammattikalastukseen. Metsähallituksen muiden yksityisten vesialueiden kalastusoikeudet on vuokrattu kalastuskunnille.

Valtion yleisvedet ovat Metsähallituksen hallinnassa, mutta kalastuksen valvonnasta ja ammattikalastusluvista vastaavat kalastuslain (286/1982) mukaan maa- ja metsätalousministeriö sekä edelleen TE-keskusten kalatalousyksiköt. Jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on oikeus kalastaa yleisvesialueella.

9.3 Metsästys

Metsähallituksen metsästyslupa-alueita ei suunnittelualueella ole kuin yksi: Röytän pienriistan metsästysalue. Alueella saa metsästä ainoastaan vesilintuja, ja metsästys kohdentuu saaren pohjoisosaan. Saaren lisääntyvä virkistys- ja retkeilykäyttö saattaa merkitä tulevaisuudessa metsästysalueen pienentämistä entisestään.

Suunnittelualueeseen kuuluu yleisvesialueita, joilla metsästyslain (615/1993) 7. §:n mukaan Suomessa pysyvästi asuvilla on oikeus metsästä ilman maanomistajan lupaa. Pienet saaret ja luodot ovat suosittuja merilinnustuskohteita.

Metsästys on kokonaan kielletty Perämeren kansallispuistossa ja Möylyn hylkeidensuojelualueella.

9.4 Maastoliikenne ja muu liikkuminen

Maastoliikenne on maanomistajan luvan vaativaa toimintaa. Jääalueilla lupaa ei tarvita, mutta moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla liikkumiseen saarissa on aina oltava lupa. Lupia on myönnetty hyvin vähän, ja niitä myönnetään vain perusteltuihin hyötytarkoituksiin.

10 Toimenpidesuunnitelmat

Suunnittelualueella toteutetaan muinaisjäännösten täydennysinventointi ja laaditaan muinaisjäännösten hoitosuunnitelma. Rakennusperinnön hoidosta (mm. Pensaskarin kalastustukikohta) tehdään toimenpidesuunnitelmat Perämeren kansallispuiston rakentamisohteiden (Pihkala 1994) mukaan. Kansallispuistoon rakennettavan sataman sijoituspaikasta tehdään päätös ja laaditaan tarpeelliset suunnitelmat. Lisäksi tehdään toimenpidesuunnitelma ainakin Härkälettoon rakennettavasta palveluvarustuksesta. Alueelliset luonnonhoitosuunnitelmat laaditaan Perämeren kansallispuistoon ja Perämeren saarten Natura-alueelle. Lisäksi luonnonhoidosta tehdään kohteittain tarkemmat hoitosuunnitelmat.

HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

11 Hallinnan ja hoidon järjestäminen

Suunnitelmaan sisältyvät alueet ovat Metsähallituksen hallinnassa. Metsähallituksen sisällä alueiden hallinnasta ja hoidosta vastaa luontopalvelujen tulosalue. Alueen käyttöön liittyvät viranomaisasiat – kuten luonnonsuojelulain edellyttämien lupien myöntäminen – ratkaisee luontopalvelujen aluejohtaja.

Perämeren kansallispuistolle on laadittava järjestyssääntö. Luonnos järjestyssäännöksi on tämän hoito- ja käyttösuunnitelman yhteydessä (Liite 1).

Voimassa olevia kalastustukikohtien ja loma-asuntojen vuokrasopimuksia voidaan jatkaa enintään viisi vuotta kerrallaan. Sopimus voidaan siirtää toiselle henkilölle, jos mökin tai tukikohdan omistaja vaihtuu. Uusia sopimuksia ei tehdä.

Pohjois-Suomen maaoikeuden 18.2.2008 antaman tuomion mukaan Perämeren kansallispuistoon Tornion kaupungissa kuuluvien saarten ympärillä oleva vesialue kuuluu valtiolle siten, kuin se on määrätty vesipiirirajankäyntitoimituksessa no 2003-892768, joka suoritettiin Tornion kaupungin Pirkkiön kylän ja valtionmaan välillä. Tämä vesialue ulottuu kansallispuiston kohdalla Kemin kaupungin rajalta Ruotsin rajaan asti. Maaoikeuden tuomioon on haettu muutosta, mutta valitus ei koske vesialueen omistusta, joten tuomio jää ainakin siltä osin voimaan. Tämä alue on mahdollista liittää Perämeren kansallispuistoon ympäristöministeriön päätöksellä. Liittäminen olisi tarkoituksenmukaista, koska huomattava osa kansallispuiston saarista sijaitsee kyseisellä alueella.

12 Turvallisuus ja pelastustoiminta

Merihädän, öljyonnettomuuden sekä muiden vaaratilanteiden tai onnettomuuksien sattuessa Metsähallitus on yhteistoiminnassa pelastuslaitoksen, rajavartiolaitoksen ja poliisin kanssa. Myös ympäristökeskukset osallistuvat öljyntorjuntatyöhön. Toimijoilla on toistensa yhteystiedot.

13 Valvonta

Metsähallituksen erävalvonnasta vastaavat luontopalvelujen erätarkastajat. Perämeri on osa yhden erätarkastajan toimialuetta. Alueen laajuuden vuoksi valvontaa tehdään yhteistoimintana rajavartiolaitoksen ja poliisin kanssa. Yleisvesialueen kalastusvalvontaa tehdään yhteistyössä Kainuun TE-keskuksen kalatalousyksikön kanssa.

14 Yhteistyö

Perämeren kansallispuiston hoitoa ja käyttöä seuraamaan on perustettu neuvottelukunta, jossa on Metsähallituksen, Kemin ja Tornion kaupunkien sekä ammattikalastajien edustus. Neuvottelukunnan toiminta on kuitenkin ollut vähäistä.

Metsähallitus on yhteistyössä eri tahojen kanssa mm. seuraavissa asioissa:

- kulttuurihistoriallisten kohteiden inventointi ja hoito (Museovirasto ja maakunnalliset museot)
- valvonta (poliisi, rajavartiolaitos ja Kainuun TE-keskuksen kalatalousyksikkö)
- kalastusasiat, ammattikalastusluvut (Kainuun TE-keskuksen kalatalousyksikkö)
- opastusaineisto, opastustoiminta ja matkailu (Kemin matkailutoimisto)

Vuosittain järjestetään Selkä-Sarvessa Sarvipäivät, jotka ylläpitävät yhteyksiä kalastajiin ja muuhun paikalliseen väestöön. Ruotsin puolella sijaitsevan Haparanda Skärgårdin kansallispuiston ja Ruotsin Norrbottenin läänin luonnonsuojeluhenkilöstön kanssa on järjestetty puolin ja toisin muutamia vierailuja, joiden aikana on tutustuttu luonnonsuojelun alueiden hoitoon.

15 Resurssit ja aikataulu

Tärkeimmät suunnitelmassa esitetyt toteutustoimenpiteet ovat luonnonhoitotyöt umpeenkasvaneiden elinympäristöjen ennallistamiseksi ja ruovikoitumisen pysäyttämiseksi, kulttuuri-perintökohteiden hoito sekä kansallispuiston uuden sataman ja Härkäleton autiotuvan rakentaminen. Nämä kaikki ovat myös tavoitteiden toteutumisen kannalta välttämättömiä. Rakennushankkeisiin on pyrittävä saamaan työllisyysrahoitusta.

Suunnitelmat näistä toimenpiteistä tehdään – mikäli mahdollista – kahden vuoden kuluessa hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamisesta, ja toimenpiteet pyritään toteuttamaan viiden vuoden kuluessa vahvistamisesta.

16 Suunnitelman vaikutusten arviointi

16.1 Ekologiset vaikutukset

Laadittaessa suunnitelmia Natura 2000 -verkostoon kuuluville alueille on tarpeellista tarkastella suunnitelman vaikutuksia niihin luonnonarvoihin, jotka ovat olleet perusteena alueen verkostoon liittämiselle. Jos suunnitelmalla on todennäköisesti merkittäviä luonnonarvoja heikentäviä vaikutuksia, tulee suunnitelmaan liittää Natura-aluetta koskeva erillinen arviointi (Luonnonsuojelulaki 1096/1996, 65 §).

Suunnittelualueella esiintyy kaikkiaan 24 luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaista luontotyyppiä, jotka on lueteltu ja kuvattu tämän suunnitelman kohdassa 2.4 Luontotyypit. Luontodirektiivin liitteessä II mainittuja kasvilajeja on ilmoitettu Natura 2000 -tietokantaan kuusi lajia: upossarpio, perämerenmaruna, nelilehtivesikuusi, laaksoarho, lietetatar ja ruijanesikko. Suunnittelualueella pesii 29 lintudirektiivin (79/409/ETY) liitteessä I mainittua lintulajia, jotka on mainittu kohdassa 2.5.

Suunnitelmassa esitetyjä toimenpiteitä, joiden vaikutusta luonnonarvoihin tulee tarkastella, ovat luonnonhoitotyöt ja palveluvarustuksen rakentaminen.

Toteutettavilla luonnonhoitotöillä parannetaan luontodirektiivin liitteessä II mainittujen kasvilajien elinympäristöjä, ja tarkoituksena on näin pysäyttää niiden populaatioiden väheneminen. Samoin luonnonhoitotöillä hoidetaan lukuisia luontodirektiivin luontotyyppisiä estäen niiden umpeenkasvua, ja parannetaan useiden avoimilla ranta-alueilla pesivien uhanalaisten lintulajien elinmahdollisuuksia. Luonnonhoitotöillä ei ole mitään haitallisia vaikutuksia luontoarvoihin.

Palveluvarustusta suunnittelualueelle rakennetaan varsin harkiten, ja nyt suunnitellut rakennushankkeet kohdistuvat saariin, joissa on jo ennestään rakennuksia tai rakenteita. Molemmilla sataman vaihtoehtoisissa sijoituspaikoissa, Pensaskarissa ja Iso-Huiturissa, on tehty luontoinventointi, joka on otettu rakennussuunnitelmissa huomioon. Ennen lopullista sataman sijoituspäätöstä inventoinnit on kuitenkin syytä uusida. Härkäleton autiotuvan rakennuspaikka on Natura-rajauksen ulkopuolella eikä siitä aiheudu Natura-alueelle haitallisia vaikutuksia. Näin ollen suunniteltujen rakennushankkeidenkaan ei voida katsoa merkittävästi heikentävän luontoarvoja.

Tarkastelun perusteella voidaan todeta, ettei suunnitelman toteuttamisella ole merkittäviä haittavaikutuksia luonnonarvoihin. Sen sijaan sillä on huomattavia myönteisiä vaikutuksia. Erillistä Natura-arviointia ei ole tarpeen tehdä.

16.2 Sosiaaliset vaikutukset

Suunnitelman sosiaalisia vaikutuksia on pyritty selvittämään ja hallitsemaan osallistavalla suunnittelulla. Osallistaminen on toteutettu yleisötilaisuuksien ja yhteistyöryhmän avulla sekä tarpeen mukaan muilla keskusteluilla. Osallistamisessa yksityisillä ihmisillä ja yhteistyötahoilla on ollut mahdollisuus lausua toiveensa ja odotuksensa suunnittelualueen hoidon ja käytön suhteen. Yhteistyö on sujunut myönteisessä hengessä, eikä suuria ristiriitoja ole ilmennyt.

Sosiaalisen kestävyuden kannalta ovat tärkeitä perinteisten ja nykyisten käyttömuotojen kunnioittaminen sekä paikallisen väestön, Metsähallituksen ja alueen toimijoiden yhteistyö. Kalastus on ollut alueella perinteisesti ammatti ja elämäntapa, ja se on edelleenkin tärkeä käyttömuoto. Kalastuksen harjoittamiseen ei tule rajoituksia. Myös kalastusperinnettä ylläpidetään ja vaalitaan säilyttämällä kalastustukikohtia sekä perimätietoa. Vapaa-ajan veneily ja retkeily ovat puolestaan lisääntymässä. Nyt suunniteltu uusi palveluvarustus helpottaa oleellisesti näitä toimintoja tarjoten uusia mahdollisuuksia luonnossa virkistäytymiseen. Vuosittain järjestettävät Sarvipäivät toimivat eräänä yhteistyöfoorumina sekä ovat omiaan vahvistamaan paikallisen väestön ja eri toimijoiden yhteenkuuluvuuden tunnetta.

16.3 Taloudelliset vaikutukset

Perämeren alueella on suuret matkailulliset mahdollisuudet, joiden hyödyntäminen on tähän asti ollut melko vähäistä. Halua ja ideoita matkailutoimintaan vaikuttaa kuitenkin olevan. Alueella olevan palveluvarustuksen määrä ja laatu ovat tässä luonnollisesti hyvin oleellisia tekijöitä. Nyt palveluvarustukseen suunnitellut investoinnit ovat merkittäviä ja kauan odotettuja, ja ne tulevat lisäämään alueen kävijämääriä sekä parantavat mahdollisuuksia alueen hyödyntämiseen luontomatkailussa.

Lähteet

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. – 2. korj. p. Ympäristöopas 46. Suomen ympäristökeskus. 194 s.
- Alenius, K. & Skiftesvik, J. 1996: Iin Röyttä. Laivoja ja ihmisiä. – Metsähallitus, Oulu. 96 s.
- Asetus hylkeidensuojelualueista 736/2001.
- Asetus Perämeren kansallispuistosta 538/1991.
- Euroopan unionin lintudirektiivi 79/409/ETY. – Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta.
- Euroopan unionin luontodirektiivi 92/43/ETY. – Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta.
- Euroopan unionin vesipuitedirektiivi 2000/60/EY. – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yhteisön vesipolitiikan puitteista.
- Grönlund, R. 2005a: Perämeren kansallispuiston ja Perämeren saarten kävijätutkimus 2005. – Metsähallitus.
- 2005b: Perämeren kansallispuiston ja Perämeren saarten käytön ja kehittämisen intressit. – Metsähallitus.
- Haapasaari, P. 1994: Silakanpyytäjiä ja lohitalonpoikia. Kalastusperinnettä Perämeren kansallispuistossa. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 19. 38 s.
- Kalastuslaki 286/1982.
- Kansallispuistokomitea 1976: Kansallispuistokomitean mietintö. – Komiteamietintö 1976:88. Helsinki. 199 s.
- Koskela, K. & Virnes, P. 2005: Perämerenmarunan (*Artemisia campestris* subsp. *bottnica*) seurantaohjelma. – Julkaisematon. Ympäristöhallinnon livelink-tietojärjestelmä. Metsähallitus. 7 s.
- Laki Perämeren kansallispuistosta 537/1991.
- Laki ympäristövaikutusten arvioinnista 468/1994. – YVA-laki.
- Laurila, V., Halmekangas, M., Hintsala, H., Komulainen, A., Tolonen, S. & Okkonen, J. 2007: Röytän ja Selkäleton arkeologinen inventointi 2007. – Julkaisematon raportti. Metsähallitus. 38 s.
- Leinikki, J. & Oulasvirta, P. 1995: Perämeren kansallispuiston vedenalainen luonto. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 49. 86 s.
- Luonnonsuojelualueiden perustamistoimikunta 1983: Luonnonsuojelualueiden perustamistoimikunnan mietintö IV. – 29.4.1983.

Luonnonsuojelulaki 1096/1996.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999.

Merilä, E. & Vainio, M. 1990a: Haukiputaan rannikon ja saarten luonnon perusselvitys. – Ympäristöinstituutti. 116 s.

— & Vainio, M. 1990b: Iin rannikon ja saarten luonnon perusselvitys. – Ympäristöinstituutti. 122 s.

Metsähallitus 2002: Kiinteiden muinaisjäännösten hoito-opas. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 64. 40 s.

Metsästyslaki 615/1993.

Muinaismuistolaki 295/1963.

Museovirasto 1993: Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. – Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16. 278 s.

— 2002: Merenkulun rakennusperintö. Ehdotus valtakunnallisesti merkittävänä kohteina suojeltavasta merenkulun rakennusperinnöstä. – Suojeluehdotus. Museovirasto, rakennushistorian osasto. 103 s.

Mäki vuoti, M. 1994: Perämeren kansallispuiston kiinteät muinaisjäännökset. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 23. 38 s.

Oulun lääninhallituksen päätös 1956: Päätös 7087E Kruunien saariryhmän rauhoittamisesta. – 28.12.1956.

Pihkala, A. 1994: Perämeren kansallispuiston rakentamisohjeet. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 9. 36 s.

— 1995: Perämeren kansallispuiston Ailinpietin kämpän restaurointi. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 38. 38 s.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus & Metsähallitus 2002: Arvokkaiden luontokohteiden hoidon ja käytön priorisointi Pohjois-Pohjanmaalla. – 105 s.

Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993: Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet I. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. – Julkaisu A:115. 209 s.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen päätös 2000: Päätös Dn:o 1195L0681–252 Kruunien luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräysten muuttamisesta. – 7.2.2000.

Rauhala, P. 2007: Perämeren kansallispuiston pesimälinnusto 1960–2006. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 167. 68 s.

Ruuttula-Vasari, A. 1991: Perämeren kansallispuiston historiaselvitys 1800-luvun lopulle. – Käsi-
kirjoitus. Pohjois-Suomen historiapalvelut Ky.

- Tuohimaa, H. 2005: Oulunsalon–Kuivaniemen välisen saariston Natura-alueen pesimälinnusto-inventoinnit 2005. – Julkaisematon raportti. Metsähallitus.
- Vainio, M. & Kekäläinen, H. (toim.) 1997: Pohjois-Pohjanmaan perinnemaisemat. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 44. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. 245 s.
- Valtioneuvoston päätös 1998: Valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä 20.8.1998. – Helsinki. 84 s. + 2 liitettä.
- 2002: Valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen täydentämisestä 8.5.2002. – Helsinki. 41 s.
- 2005: Valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen täydentämisestä 2.6.2005. – Helsinki. 41 s.
- Vauramo, A. 1995: Kämpiltä kelokyltiin. Metsähallituksen suojellut rakennukset. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 44. 97 s.
- Ympäristöministeriön päätös 893/1999: Päätös eräiden kasvilajien rauhoitusta koskevista poikkeuksista.

Ehdotus Perämeren kansallispuiston järjestyssäännöksi

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 18 ja 20 §:n nojalla Metsähallitus on xx.xx.xxxx antanut seuraavan Kemin ja Tornion kaupungeissa sijaitsevaa Perämeren kansallispuistoa koskevan järjestyssäännön. Kansallispuisto on perustettu lailla (537/1991) ja sen rauhoitusmääräykset on annettu asetuksella (538/1991) (jäljempänä perustamisasetus).

Järjestyssääntö sisältää perustamislakiin ja -asetukseen ja luonnonsuojelulakiin perustuvat määräykset sekä eräitä muussa lainsäädännössä annettuja määräyksiä. Lisäksi järjestyssäännössä on määräyksiä, jotka Metsähallitus kansallispuiston hoidosta vastaavana viranomaisena maanomistajan ominaisuudessa on muutoinkin oikeutettu ja velvollinen antamaan. Järjestyssääntö koskee myös niitä alueita, jotka tullaan myöhemmin liittämään kansallispuistoon kuuluviksi.

Perämeren kansallispuisto on yleiseksi nähtävyydeksi tarkoitettu luonnonsuojelualue, jonka tehtävänä on maankohoamisen muovaaman monipuolisen saaristoluonnon suojeleminen. Kansallispuisto tarjoaa mahdollisuuksia retkeilyyn, opetukseen ja tutkimukseen.

Kielletyt toimet

Kansallispuistossa on kielletty

- 1) luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten hätyyttäminen, pyydystäminen ja tappaminen, niiden pesinnän häiritseminen ja selkärangattomien eläinten pyydystäminen ja kerääminen (perustamisasetus, 1 §);
- 2) kasvien ja niiden osien ottaminen ja vahingoittaminen (perustamisasetus, 1 §);
- 3) maa-aineksien ottaminen ja maa- tai kallioperän vahingoittaminen (perustamisasetus, 1 §);
- 4) roskaaminen (jätelaki 1072/1993, 19 §), muita ihmisiä häiritsevä toiminta sekä rakennuksien, rakennelmien, raunioiden, muinaismuistojen ja hylkyjen vahingoittaminen;
- 5) koirien, kissojen tai muiden eläinten päästäminen irralleen (metsästyslaki 615/1993, 53 §);
- 6) muut toimet, jotka saattavat vaikuttaa epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan taikka eläin- tai kasvilajien säilymiseen (perustamisasetus, 1 §).

LIITE 1. 2(3)

Sallitut toimet

Kansallispuistossa on sallittu

- 1) liikkuminen kansallispuiston vesillä ja rantautuminen sen saariin sekä liikkuminen saarilla jalkaisin ja talvella hiihtäen lukuun ottamatta alla mainittuja alueita, joilla maihinnousu, rantautuminen tai liikkuminen on rajoitusajankohtana sallittu vain Metsähallituksen luvalla:

Keilakrunni, Nokikrunni, Pauha, Pensaskarinkrunni, molemmat Pitkäletot, Riekonhöyhen, Lounakari, Pieni-Kiikkara, Pohjois-Kraaseli, Pöllä, Sarvenkrunni, Savukrunni, Välikrunnin-kari ja Ylikrunninmatala sekä osa Maa- ja Selkä-Sarvea

- maihinnousu ja liikkuminen 100 m lähempänä rantaa 1.5.–31.7.

Osa Pensaskarin saarta

- liikkuminen merkittyjen polkujen ulkopuolella 1.5.–31.7.

Möyly

- liikkuminen ympäri vuoden lähempänä kuin puolen merimailin (926 m) etäisyydellä saaresta
- liikkuminen 1.2.–15.6. lähempänä kuin 1 merimailin (1 852 m) etäisyydellä saaresta.

Ammattikalastajilla on oikeus kalastuksen edellyttämään liikkumiseen muilla rajoitusalueilla paitsi puolta merimailia lähempänä Möylyn saarta. Rajoitusalueet ja niillä voimassa olevat rajoitukset on merkitty liitteenä olevaan karttaan ja muilta paitsi Möylyn osalta myös maastoon.

- 2) avotulen teko vain sitä varten osoitetuilla paikoilla käyttäen tarkoitukseen varattua puuta; avotulta ei kuitenkaan saa tehdä, jos olosuhteet kuivuuden, tuulen tai muun syyn takia ovat sellaiset, että metsäpalon vaara on ilmeinen (perustamisasetus, 1–2 §);
- 3) leiriytyminen vain tarkoitusta varten osoitetuilla telttailualueilla Iso-Huiturin, Pihlajan ja Selkä-Sarven saarissa (perustamisasetus, 1–2 §);
- 4) marjojen ja ruokasienten poimiminen sekä ajopuiden keräily, mikäli liikkumista koskevat rajoitukset tai muut määräykset eivät tätä estä; ajopuiden keräilyssä on noudatettava vesilain (264/1961) 5 luvun 97 §:n määräyksiä; tyrnin poiminnassa on noudatettava ympäristöministeriön päätöstä eräiden kasvilajien rauhoitusta koskevista poikkeuksista (893/1999), joka kieltää marjojen keräämisen puristimia käyttämällä ennen syyskuun 15. päivää samoin kuin oksien katkaisemisen tai musertamisen;
- 5) kalastus; kalastuslaissa (286/1982) säädetty oikeus kalastaa yleisellä vesialueella on voimassa kaikilla kansallispuistoon kuuluvilla vesialueilla, ottaen kuitenkin huomioon liikkumisrajoitukset (perustamislaki, 3 §).

Metsähallituksen luvalla sallitut toimet

Kansallispuistossa on Metsähallituksen luvalla sallittu

- 1) tieteellisessä tai opetuksellisessa tarkoituksessa tapahtuva eläinten tappaminen tai pyydystäminen sekä kasvien ja niiden osien ja kivennäisnäytteiden kerääminen (perustamisasetus, 4 §);
- 2) geologisten tutkimusten tekeminen ja malmien etsintä (perustamisasetus, 4 §);
- 3) vesikulkuväylien syventäminen ja ruoppaaminen sekä sähkö- ja puhelinlinjojen ja -laitteiden kunnossapito.

Muut määräykset

Luonnonsuojelualueen valvojalla on luonnonsuojelulain 60 §:n mukaan oikeus ottaa haltuunsa metsästys-, keräily- tai muut välineet, joita on käytetty tai aiotaan käyttää vastoin luonnonsuojelualueella noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. Sama haltuunotto-oikeus koskee alueelta luvattomasti pyydettyjä eläimiä, luvattomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä luonnonsuojelualueelta on kielletty ottamasta tai siellä käyttämästä.

Lausuntoyhteenveto

Suunnitelmasta saatiin 11 lausuntoa. Seuraavassa taulukossa on yhteenveto lausunnoista ja niiden aiheuttamista toimenpiteistä.

HKS:N KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLINEN TOIMENPIDE
<p>YLEISTÄ, SUUNNITELMAN RAJAUS Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus Suunnitelma on lähtökohtaisesti laadittu Perämeren kansallispuiston ja Röytän saaren suunnitelmaksi. Muiden alueiden osalta käsittely on epäsystemaattista ja riittämätöntä. Esimerkiksi suojeluarvoiltaan mittavat Krunnien saariryhmä sekä Haukiputaan ja lin saaristo jäävät varsin vähälle käsittelylle. Suunnitelmasta voitaisiin erottaa Perämeren kansallispuisto ja Röyttä omaksi suunnitelmakseen, ja muun alueen osalta suunnittelua jatkettaisiin tiiviimmässä yhteistyössä ympäristökeskuksen ja muiden tahojen kanssa. Suunnitelman rajausta on epäselvä.</p>	<p>-Yksityiset suojelualueet (YSA) jätetään suunnitelmasta kokonaan pois, koska niiden osalta Metsähallituksella ei ole riittävästi hoito- ja käyttösuunnitelman edellyttämää pohjatietoa. YSA-kohteiden suunnittelutarve arvioidaan myöhemmin yhdessä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen kanssa. +Suunnitelman rajausta on selkeytetty kartoissa ja tekstissä. Suunnitelma-alue käsittää vain Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueilla olevat valtion alueet.</p>
<p>Lapin ympäristökeskus Suunnittelun alueen rajauksessa on epäselvyyttä.</p>	<p>+Rajausta on selkeytetty kartoissa ja tekstissä. Suunnitelma-alue käsittää vain hks:n otsikon mukaiset valtion alueet Natura 2000 -alueilla.</p>
<p>Maakrunnisäätiö Maakrunnisäätiö pitää suunnitelmaa hyvänä perustana Krunnien luonnonsuojelualueetta koskevan erillisen hoito- ja käyttösuunnitelman laatimistyölle.</p>	<p>-Yksityiset suojelualueet (YSA) jätetään kokonaan pois, koska niiden osalta MH:lla ei ole riittävästi hks:n edellyttämää pohjatietoa. YSA-kohteiden suunnittelutarve arvioidaan myöhemmin yhdessä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen kanssa.</p>
<p>LUONTO JA HISTORIA Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus Alkuun tulisi sijoittaa koko suunnittelun alueetta koskeva yleiskuvaus, jonka jälkeen tulisivat tarkemmat osa-alueittaiset kuvaukset. Koko suunnittelun alueen pinta-alaa ei ole mainittu.</p>	<p>+Kuvausta on muutettu lausunnon mukaisesti. Myös pinta-alat on mainittu.</p>
<p>S.12. Tekstiin kannattaisi sisällyttää maininta jään liikkeiden vaikutuksesta ranta-alueisiin ja niiden kasvillisuuteen. Se on veden korkeuden vaihtelun ohella tärkeä rantaekosysteemiä muovaava tekijä.</p>	<p>-Maininta jään liikkeiden vaikutuksesta on suunnitelman sivulla 12. +Ei muutoksia.</p>
<p>S. 13. Geologia: Tässä olisi paikallaan kuvata vedenalaista tilannetta esim. hiekka- ja sorakerrostumien osalta. Matalikot ja pienipiirteinen topografia ovat alueelle tunnusomaisia ja luovat perustan alueen kasvillisuudelle, luontotyypeille ja muille eliölajeille. VELMU-hankkeen tietoja voisi hyödyntää tässä.</p>	<p>+Tietoa meren pohjasta ja vedenalaisesta luonnosta on lisätty lukuun 2.4.</p>
<p>S.14. Vesistöt: Kuvaus on puutteellinen, koska se sisältää vain Perämeren kansallispuiston ja Röytän tilanteen.</p>	<p>+Vesistötiedot on korjattu suunnittelun alueen mukaisiksi.</p>
<p>S. 14. 2.4 Luontotyypit: Oikea otsikko olisi Natura-alueiden luontodirektiivin luontotyypit. Luku on hieman jäsentymätön ja tulisi jakaa selkeästi osa-alueittain otsikoituihin osiin. Tiedot muualta kuin kansallispuistosta ja Röytästä ovat melko niukkoja. Muita kuin luontodirektiivin luontotyyppejä ei ole käsitelty. Kuvaukset rajoittuvat ainoastaan Natura-alueille, muuta suunnittelun alueetta ei ole kuvattu.</p>	<p>+Lukua on selkeytetty lausunnon mukaisesti. Suunnitelmaan sisältyy vain Natura-alueita. Lukuun on lisätty tietoa vedenalaisista luontotyypeistä.</p>

HKS:N KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLINEN TOIMENPIDE
LUONTO JA HISTORIA	
Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus	
<p>S.14–17. Luontotyytit: Taulukoiden sarakkeen "Natura-tietokanta (osuus pinta-alasta)" on epäinformatiivinen, lisäksi tulisi esittää selkeä hehtaariluku. Tässä yhteydessä olisi hyvä esittää myös Natura-alueen pinta-ala / se ala, josta esitetty suhdeluku (%-osuus) on laskettu.</p>	<p>-Taulukoiden "Natura-tietokanta" -sarakkeen tiedot on otettu suoraan Natura-tietokannasta, jossa ei ole enempää informaatiota. +Ei muutoksia.</p>
<p>Natura-luontotyytit tulisi esittää kartoilla kaikilta Natura-alueilta.</p>	<p>-Suunnitteluryhmän harkinnan mukaan luontotyyppien esittäminen kartoilla kaikilta alueilta veisi liikaa sivutilaa. Kartoilla esitetään vain keskeisten alueiden Natura-luontotyyppikartat. +Ei muutoksia.</p>
<p>Luontotyyppien edustavuus/tila tulisi myös esittää, koska se on keskeinen peruste eräille suunnitelmassa esitetyille toimenpiteille.</p>	<p>+Suunnitelmaan on lisätty luontotyyppien edustavuustaulukot ja liitteiksi edustavuuskartat neljästä tärkeimmästä saariryhmästä.</p>
<p>Sivujen 18–21 kartat: valkeat ja harmaat dyynit samaa väriä, eivät erotu; samoin rannikon laguunit ja metsäluhdat sekä ulkosaariston saaret ja luodot ja runsaslajiset kuivat niityt.</p>	<p>-Luontotyyppien suuren määrän vuoksi on vaikea löytää riittävän selkeästi toisistaan erottuvia esitystyyliä. +Luontotyyppikarttojen kokoa on suurennettu, mikä parantaa niiden luettavuutta.</p>
LAJISTO	
Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus	
<p>Viittaus lintudirektiiviin on horjuvaa ja termistö pitää avata tekstissä sekä direktiivin liitteen I että muiden lajien osalta. Kaikki luonnonvaraiset lintulajit ovat lintudirektiivin suojelemissa ja liitteen I lajit ovat erityisten suojelutoimenpiteiden lajeja. Alueella esiintyvät muuttolintulajit (etenkin vesilinnut) ovat olleet myös SPA-alueen valintaperusteina. Putkilokasvien osalta on huomattava, että kaikki liitteen II lajit ovat myös liitteen IV tiukasti suojeltuja lajeja. Liite II määrittelee Natura-alueiden perusteena olevat lajit, liite IV puolestaan määrittelee siihen kuuluville lajeille tiukan suojelun, myös Natura-alueiden ulkopuolella. Erityisesti suojeltavia lajeja ei ole eritelty, ne tulisi merkitä taulukoihin. Lintutaulukoissa pitäisi nostaa direktiivistatukseen rinnalle lajien valtakunnallinen uhanalaisuus ja esittää kunkin lajin luokitus, kuten kasveillakin. Lintulajien osalta luettelo ei ole kaikilta osin ajantasainen, lajistossa on tapahtunut muutoksia. Muun muassa eteläsuosirri (CR ja lintudirektiivin liite I) puuttuu luetteloista, mutta se kuuluu edelleen alueen pesimälinnustoon. Taulukot 11 ja 12: lintuja "ei ole sisällytetty lintudirektiiviin" → muut alueella pesivät lintulajit. S 27. Virheellinen nimi <i>Aloes aloes</i> pitäisi olla <i>Alges alges</i>.</p>	<p>+Korjaukset, lisäykset ja tarkennukset on tehty sekä tekstiä selkeytetty.</p>
Lapin ympäristökeskus	
<p>Suunnitelmassa mainitaan useaan otteeseen virheellisesti, että Natura-alueilla esiintyy neljää luontodirektiivin II liitteessä mainittua kasvilajia. Lajeja on kuitenkin kuusi, sillä myös lietetatar ja laaksoarho ovat Perämeren saarten Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajeja. Ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan suunnitelmassa tulisi tunnistaa myös luontodirektiivin (92/43/ETY, liite IV) tiukkaa suojelua vaativat lajit, joiden esiintymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (LsL 49 §). Suunnitelmassa tulisi tarkastella ei vain luonnonhoitotöiden mahdollisia positiivisia vaikutuksia ko. lajeihin, vaan myös sitä, miten kyseisten lajien esiintymät sijaitsevat suhteessa virkistysvyöhykkeeseen tai alueisiin, joiden maankäyttöpaineet ovat suurimmat. Näin suunnitelman luonnonsuojelutavoitteisiin liittyvä kirjaus lajien elinympäristöjen suojelemisesta ja suunnitelman ekologisista vaikutuksista tulisi käsitellä konkreettisemmin.</p>	<p>+Korjaukset, lisäykset ja tarkennukset on tehty sekä tekstiä selkeytetty.</p>
Kemi–Tornion lintuharrastajat Xenus	
<p>Lausunnonantaja on esittänyt korjauksia ja täsmennyksiä lintulajistotietoihin. Mainuassa pesii sääksi, minkä vuoksi sinne ei saa ohjata liikkuja.</p>	<p>+Korjaukset ja täsmennykset on tehty. -Sääksen pesimärauha pyritään turvaamaan.</p>

HKS:N KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS	MH:N KOMMENTTI JA MAHDOLLINEN TOIMENPIDE
LUONTO JA HISTORIA	
Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys	
Asiatekstissä ja taulukkoketkeissä kerrotaan muuttolinnuista ja lajeista, joita ei mainita Euroopan unionin lintudirektiivissä tai jotka eivät sisälly siihen. Ilmaisu on virheellinen, koska lintudirektiivi koskee ja suojelee osaltaan kaikkia Euroopassa esiintyviä luonnonvaraisia lintulajeja. Lajikäsittelyssä on jostain syystä jätetty pois kokonaan Suomen uhanalaisluokittelun mukaiset lajit sekä Suomen luonnonsuojelulain mukaan ns. erityisesti suojellut lajit. Lausunnonantaja on esittänyt täsmennyksiä lintulajistotietoihin.	+Korjaukset, lisäykset ja tarkennukset on tehty.
HISTORIA	
Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus	
Voisiko olla oma kappale myös alueen aikaisemmasta käytöstä? Kalastuksesta ym. on kerrottu kappaleessa kulttuuriperintö. (Nykyisestä käytöstäkin on oma kappaleensa.)	-Alueen aikaisempi käyttö on sisällytetty kulttuuriperintöön. +Ei muutoksia.
Suojeluhistoriaan kuuluvat myös valtioneuvoston Natura-päätökset.	+Natura-päätökset on lisätty suojeluhistoriaan.
s. 29. 2.6.2 Kulttuuriperintö: Tekstin mukaan kansallispuistossa on kaksi muinaisjäännösrekisterin kohdetta. Myöhemmin kuitenkin sanotaan, että inventoinnissa 1993 on löydetty 79 kohdetta. Ovatko siis rekisterin kohteet jotenkin merkittävämpiä? Onko koko suunnittelualue inventoitu ja tiedot koko suunnittelualueelta esitetty? Asian sanallinen tarkentaminen on paikallaan.	+Tekstiä on tarkennettu.
Ovatko Ailinpietin kämpät & Selkä-Sarven pooki merkittäviä, koska ne on mainittu? Ulkokunnissa sijaitsee vanha pooki, joka ansaitsee maininnan. Tekstiä voisi muokata niin, että siinä kerrotaan yleisesti suunnittelualueen kulttuuriperinnöstä ja mainitaan erikseen valtakunnallisesti tms. merkittävät kohteet (+ inventointitilanne) osa-alueittain? Tai kulttuuriperinnöstä ja käytöstä (historia) oma kappale, ja merkittävistä kohteista oma? Kalastuksen lisäksi alueen perinteisestä niittytaloudesta, laidunnuksesta ja niitosta, olisi perusteltua esittää jotain tietoa lisää (historia)? Asia liittyy s. 34 mainittuun umpeenkasvun aiheuttamaan merkittävään uhkaan. Hylkeenpyynti?	-Ailinpietin kämpät ja Selkä-Sarven pooki ovat merkittäviä. Ailinpieti on asetuksella suojeltu, mikä on mainittu tekstissä. YSA-kohteet eivät kuulu suunnittelualueeseen. +Luvun rakennetta on muokattu selkeämmäksi.
Lapin ympäristökeskus	
Suojeluhistoriasta puuttuu alueiden liittäminen Natura 2000 -verkostoon.	+Natura-päätökset on lisätty suojeluhistoriaan.
Hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulisi käsitellä myös Euroopan unionin vesipoliitiikan puitedirektiivin (2000/60/EY) velvoitteita. Sekä Perämeren kansallispuiston että Perämeren saarten Natura-alueet sisältyvät vesipuitedirektiivin artikla 6 mukaiseen rekisteriin (ns. suojelualueerekisteri).	+VPD on lisätty suunnitelmaan.
NYKYINEN KÄYTTÖ	
Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus	
Kävijätutkimuksen kattama alue jää epäselväksi – kattaaako se oikeasti koko suunnittelualueen? Suunnitelmassa mainittu koko alueen kävijämäärä (10 000) vaikuttaa ainakin talviaikaiset hiihtäjät, pilkkijät, kelkkailijat ja kesäaikaiset veneilijät ja metsästäjät huomioon ottaen varsin pieneltä.	+Kävijätutkimus kattaa koko suunnittelualueen, mutta alueen rajaus on ollut epäselvä. Tekstiä on selkeytetty siltä osin: Suunnittelualueeseen kuuluvat vain Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röntän Natura-alueilla olevat valtion alueet.
MAANKÄYTTÖANALYYSI	
Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus	
Suunnitelmasta puuttuu selkeä uhka-analyysi, jossa olisi arvioitu suunnittelualueeseen nyt ja tulevaisuudessa kohdistuvia uhkia ja niiden aiheuttajia.	+Uhka-analyysi sisältyy maankäyttöanalyysiin, jota on nyt laajennettu ja syvennetty.

MAANKÄYTTÖANALYYSI**Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus**

Kappaleessa viitataan liitteenä olevaan maankäyttöanalyysiin, joka on ilman riittäviä selitteitä vaikeasti ymmärrettävä. Maankäyttöanalyysi tulisi tehdä koko alueelta.

+Maankäyttöanalyysitaulukko on epäselkeänä poistettu. Asiaa on tekstissä käsitelty aiempaa perusteellisemmin.

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tuulivoiman tuotanto on todennäköisesti nousemassa taloudellisesti tärkeimmäksi toiminnaksi alueella. Onko tällä merkitystä ls-alueiden hoidolle? Käytännössä huomattavat osat suunnittelualueen merialueesta saattavat olla tuulivoimarakentamisen työmaana lähivuosikymmeninä.

+Tuulivoiman tuotannon tarkastelu ja myös merihiekan nostoa koskevaa hanke on lisätty maankäyttöanalyysiin.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys

Uhkatekijöistä ovat jääneet kokonaan käsittelemättä alueelle suunnitellut tuulivoimalat tai tuulivoimapuistot. Näin mittavilla hankkeilla on suuri potentiaalinen merkitys linnuston ja muun luonnonsuojelun kannalta. Ainakin maininnat tuulipuistojen yva-tarkasteluista tulisi sisällyttää hks:an.

+Tuulivoiman tuotannon tarkastelu on lisätty maankäyttöanalyysiin.

HOIDON JA KÄYTÖN TAVOITTEET**Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus**

Tavoiteanalyysi on varsin pintapuolinen ja käsittelee ilmeisesti vain kansallispuistoa ja Röyttää. Suojelun ja hoidon tavoitteet tulisi määrittellä selkeästi alueittain.

+Tavoitteita on syvennetty sekä tekstiä jaoteltu ja selkeytetty lausunnon mukaisesti.

Lapin ympäristökeskus

Hoidon ja käytön tavoitteet tulee määrittellä alueiden perustamistavoitteiden pohjalta. Tavoitteita käsittelevässä kappaleessa tulisi kuvata alueiden perustamissääädöksiä (perustamislait, -asetukset, sopimukset) sekä niiden sisältöä. Kyse on Natura 2000 -verkostoon kuuluvista alueista, joten myös EU-direktiivien asettamat tavoitteet tulee sisällyttää suunnitelmaan.

+Lukuun on sisällytetty alueiden perustamistavoitteet ja EU:n direktiivien asettamat tavoitteet.

VYÖHYKEJAKO**Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus**

s. 38. Vyöhykejako ei selvitetä eikä perustella. Mikä vyöhykejako on, miten ja miksi se on tehty?

+Luvun alkuun on lisätty selittävä kappale.

Perämeren saarten rajoitusvyöhykkeen luotoihin, joille esitetään pesimäaikaista mairinnousukieltä, pitäisi lisätä myös Santapankki, joka sijaitsee Astekarin vieressä ja Ulko-Pallonen, joka on Pallosen länsipuolella. Suunnittelualueen eteläosassa Oulunsalon–Oulun ympäristössä on tärkeitä lintujen pesimäsaaria, kuten esimerkiksi Jussinmatala, jolle pesimäaikainen mairinnousukieltä olisi perusteltu.

-Rajoitusvyöhykkeeseen lisättäväksi esitetyillä saarilla olisi varmasti linnuston puolesta hyvät perusteet tulla liitetyiksi rajoitusvyöhykkeeseen. Osa niistä on kuitenkin Natura-alueen ulkopuolella, osa ei ole Metsähallituksen aluetta ja osalla saarista taas on mökkejä tai ne ovat muuten tärkeitä virkistyskäytölle. Suunnitelmassa on pyritty sijoittamaan rajoitusvyöhykkeeseen linnustoinventoinnissa tärkeitä pidetyt valtion saaret, joilla ei ole mökkejä.
+Ei muutoksia.

Oulun seudun ympäristövirasto

Myös Oulunsalon Jussinmatalalla ja Oulun Riitankarilla pesii runsas linnusto, ja ympäristöviraston käsityksen mukaan ne olisi syytä liittää rajoitusvyöhykkeeseen ja rauhoittaa pesimäaikaiselta mairinnousulta.

-Ks. edellinen kommentti.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys

Kuitenkin myös Oulun kaupungin lähiseudun merialueella virkistysvyöhykkeeksi merkityillä saarilla, esimerkiksi Länsiletolla, Isokivenletolla, Luodeletolla, Maijanletolla, Pikku Rautaletolla, Väliiletolla ja Pikku-Hoikassa, on rikas linnusto. Linnuston osalta niiden liittäminen osaksi rajoitusvyöhykettä puoltaisi ehdottomasti paikkaansa.

-Ks. edellinen kommentti.

LUONNON SUOJELU JA HOITO**Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus**

5.3.2 ja 5.3.3. Toimenpiteiden kohdistuminen ja erittely: Jaksossa käsitellään aktiivisia hoitotoimenpiteitä, jotka on eritelty luontotyypeittäin. Koska suunnittelijalla on jo tiedossa toimenpiteet, joita esitetään tehtävän, ne tulisi nyt jakaa Natura-alueittain ja luetella esim. liitetaulukossa saari/luotokohtaisesti pinta-aloineen ja toimenpiteineen. Nyt suunnitelmasta ei käy ilmi, mille kohteelle tai kohteille toimenpiteitä on esitetty.

-Yksityiskohtaiset tiedot hoitotoimenpiteistä esitetään toimenpidesuunnitelmissa.
+Ei muutoksia.

5.4. Seuranta: Mitä seurantaa tässä yhteydessä tarkoitetaan? Seurannalla on eri tasoja: 1) hoito- ja käyttösuunnitelman toteutumisen, 2) hoitoalueiden vaikutusten, sekä 3) eliölajien populaatioiden seuranta.

-Luvussa on eritelty eliölajien populaatioiden, Natura 2000 -luontotyyppien tilan sekä hoitokohteiden seuranta. Hks:n toteutumisen seuranta on määritelty hks-ohjeessa.
+Ei muutoksia.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys

Kappaleessa 5 hoitotoimien käsittelyssä tulee esille lajien esiintymistiedon tärkeys. Hoitotoimissa kannattaa ehdottomasti priorisoida ne alueet, joilla jo pesii lintuja. Perämeren niityillä esiintyy useita uhanalaisia kasvi-, perhos- ja lintulajeja, jotka esiintyvät usein samoilla niityillä. Lajiryhmillä voi olla erilaiset elinvaatimukset. Tämän takia hoitotoimia suunniteltaessa tulisi olla yhteydessä eri lajiryhmien asiantuntijoihin. PPLY on kiinnostunut jatkossa alueen suunnittelusta, esim. tarkemmista luonnonhoitosuunnitelmista.

+Nämä lausunnonantajan esittämät näkökohdat on lisätty suunnitelmaan.

KULTTUURIARVOJEN SUOJELU**Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus**

Luku on melko pintapuolinen ja teksti koskee vain kansallispuistoa?

-**Luvussa 6.3** todetaan: "Suunnittelualueella toteutetaan muinaisjäännösten täydennysinventointi ja laaditaan muinaisjäännösten hoitosuunnitelma – –". Tämä tarkoittaa sitä, että koko suunnittelualueen muinaisjäännökset on tarkoitettu kartoittaa ja siinä yhteydessä arvioida hoitotarve. Perämeren kansallispuistossa ja Röytässä on riittävästi pohjatietoa, jotta muinaisjäännösten hoito voidaan aloittaa.
+Tekstiä on tarkennettu.

LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖ**Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus**

Riittävätkö nykyiset opasteet, luontopolut ym.; onko parannettavaa? Tarvitaanko uusia reittejä?

+Suunnitelmaan on lisätty tavoitteita ja toimenpiteitä opasteiden, luontopolkujen ja muun opastuksen suhteen.

Palvelurakenteiden huolto: nykyinen/tuleva?

-Palvelurakenteiden huollon nykytila ja toimenpiteet on määritelty luvussa 7.4.
+Ei muutoksia.

Matkailun kehittämisen tavoitteita ja yhteydet Ruotsiin?

+Luontomatkailun tavoitteita on lisätty ja konkretisoitu, mm. kävijämäärän kasvu 10 000:sta 15 000 kävijään, puistopariyhteistyö Ruotsin Haparanda Skärgårdin kansallispuiston kanssa ja Perämeren ympäri kiertävän veneilyreitien kehittäminen.

Kemin kaupunki

Suunnitelmassa tulisi tuoda selkeästi ilmi, miten Perämeren kansallispuiston opastuskeskuksen palvelut turvataan jatkossakin palvelemaan matkailua ja veneilyä.

+Suunnitelmaan on lisätty selkeitä tavoitteita opastukseen ja luontomatkailuun.

Perämeren saaristossa veneily ja retkeily lisääntyvät koko ajan. Siksi olisi tarpeen, että Iso-Huiturin veneilytarpeet saataisiin nykyajan vaatimusten tasolle. Tämä edellyttää Iso-Huiturin sataman pikaista rakentamista.

-Tavoitteena on hankkia rahoitus sataman rakentamiselle Pensaskariin tai Iso-Huituriin. Rahoituksen saannin kannalta olisi tärkeää, että MH saisi kumppaneita hankkeeseen.

HKS:N KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA TOIMENPIDE**LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖ****Pohjois-Pohjanmaan liitto**

Suunnittelualan eteläosa on maakunta-kaavassa osoitettu kehittämisperiaate-merkinnällä matkailun vetovoima-alueeksi / matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealueeksi. Suunnitelmassa olisi voinut olla aktiivisempi ote merialueen matkailu- ja virkistyskäytön kehittämiseen. Suunnittelualan käytöllä on myös heijastumaa usein puhuttuun Oulun merellisyyden lisäämiseen.

+Suunnitelmaan on lisätty selkeitä tavoitteita merialueen matkailu- ja virkistyskäytön kehittämiseen. Valtion omistamat Natura-alueen saaret, joilla on merkitystä esim. veneilyn kannalta, painottuvat tosin Oulun seutua pohjoisemmaksi, mistä syystä matkailun kehittämisenkin painopiste suunnitelmassa on pohjoisempana. Metsähallituksella on kuitenkin Haukiputaan merialueella satamia ja Kattilankallassa ja Kropsussa muutakin palveluvarustusta, jotka sinänsä ovat hyvä tuki suunnittelualan eteläosan matkailutoiminnalle.

Oulun seudun ympäristövirasto

Virkistyskäytön paineet Perämeren saarille kasvavat nopeasti myös etelästä käsin, mihin on keskittynyt alueen väestö. Siten suunnitelmassa olisi voinut tarkemmin käsitellä eteläisen osan käyttöä ja hoitoa, mikä jää nyt pääasiassa Perämeren kansallispuiston ja Krunnien suojelualan varjoon.

-Ks. edellinen kommentti.

Simoniemen jakokunta sekä Simonkylän maa- ja vesialueen osakaskunnat

Härkäleton autiotuvan rakentaminen on tosi hyvä ja tervetullut parannus. Simon Möylyn saareen toivotaan myös uutta tupaa.

-Simon ja Kuivaniemen edustan merialueella on mairinnousu-paikat ja autiotupa tai kota Tiurasenkrunnissa, Ryöskärinkallassa ja Hietakallassa. Härkäletossa on satama, ja sinne on tulossa autiotupa. Möylyyn ei tässä vaiheessa kyetä investoimaan.
+Ei muutoksia.

SUUNNITELMAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI**Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus**

Kappaleessa on juridista epätasällisyyttä: Luonnonsuojelulaissa ei ole käsitettä "Natura-selvitys" (vakiintuneempi ilmaus on Natura-arvioinnin tarveharkinta). Käytännössä kuitenkin sen arvioimiseksi, voiko hankkeella olla todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia, tulee tällainen tarveharkinta tehdä. Luonnonsuojelulain 65 § koskee itse Natura-arviointia, joka siis tehdään, mikäli hankkeella on todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Luonnonsuojelulain 66 § käsittelee viranomaisen luvan myöntämistä hankkeisiin, ei arviointia.

+Epätasällisyys on korjattu.

LIITTEET**Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus**

Liite 3 on irrallinen, siihen ei viitata tekstissä (kpl 7.3). Millä alueilla mittareita aiotaan käyttää? Mittarit tulisi muokata alueelle sopiviksi ja kirjoittaa auki.

-Liite mainitaan luvussa 7.3, joskin liitteen numero puuttui.
+Tämä on korjattu. Mittarit on muokattu alueelle sopiviksi, ja niitä käytetään koko suunnittelualueella.

Pohjois-Pohjanmaan arvokkaiden luontokohteiden hoidon ja käytön priorisointi -julkaisu puuttuu lähdeluettelosta.

+Julkaisu on lisätty lähdeluetteloon.

Perämeren luontomatkailun ympäristövaikutusten seurannassa käytettävät mittarit

Yhteiset ja aluekohtaisesti valinnaiset kestävä luontomatkailun mittarit

* = aluekohtainen mittari.

YLEINEN PERIAATE 1: Luontoarvot säilyvät ja toiminta edistää luonnon suojelua.		
TAVOITETILA	MITTARI	MITTAUSTAPA
Matkailu ja virkistyskäyttö eivät vaaranna uhanalaisten lajien esiintymiä.	esiintymien lkm, joihin matkailu on vaikuttanut negatiivisesti (esim. saimaannorppa, kaakkuri, maakotka)	seurannat: kehitetään ohjeistusta valtakunnallisesti seurattavista lajeista
Luontomatkailu edistää tai ei ainakaan huononna maisema-arvoja.	kävijätutkimuksen kysymykset no 7 ja 9	kävijätutkimus
Alueen järjestyssääntöä ja muita ohjeita noudatetaan.	rikkeiden määrä / valvontatapahtumien määrä	erävalvontaraportit
YLEINEN PERIAATE 2: Ympäristöä kuormitetaan mahdollisimman vähän.		
TAVOITETILA	MITTARI	MITTAUSTAPA
Maaston kuluneisuus on hyväksyttävissä rajoissa.	polku-urien leveys ja syvyys	maastokohteiden kulumisen seuranta kuluneisuustutkimuksen avulla; mittaus joka 5. vuosi
	paljaana olevat juuret	ks. kuluneisuustutkimus
	kasvipeitteen määrä valituilla kohteilla	ks. kuluneisuustutkimus
	leirinuotioiden määrä valituilla kohteilla	ks. kuluneisuustutkimus: nuotio-pohjien ja leiripaikkojen laskenta
	kysymys 15A kävijätutkimuksessa	kävijätutkimus
	maaperän kivennäismaan paljastuman pinta-ala / paljaan maaperän pinta-ala	ks. kuluneisuustutkimus
	vaurioita puissa, pensaisissa ja kannoissa; häiriöiden kokonaismäärä	ks. kuluneisuustutkimus
Käytetään merkittyjä reittejä ja huollettuja rakenteita silloin, kun niitä on.	luvottomien nuotio-pohjien ja villien leiri-paikkojen määrä valituilla kohteilla	ks. kuluneisuustutkimus: nuotio-pohjien ja leiripaikkojen laskenta
Ympäristöä säästävä retkeily yleisesti käytössä: - Matkat suunnitellaan ja valmistellaan hyvin - Käytetään merkittyjä reittejä ja huollettuja rakenteita, kun niitä on - Jätteet käsitellään ohjeiden mukaan.	alueelta kertyvä kaatopaikkajättemäärä	jätteet kerätään ympäristö-järjestelmän mukaisesti
	valitun kohteen roskaisuusmittaus	roskaisuuden seuranta Pallaksen roskaantumistutkimuksen avulla
	jokamiesportaalin (www.luontoon.fi) sivujen käyntimäärät	internetsivujen kävijälaskenta
	kysymys 15 B kävijätutkimuksessa	kävijätutkimus
YLEINEN PERIAATE 3: Arvostetaan paikallista kulttuuria ja perinteitä.*		

YLEINEN PERIAATE 4: Asiakkaiden arvostus ja tietämys luonnosta ja kulttuurista lisääntyvät.		
TAVOITETILA	MITTARI	MITTAUSTAPA
Asiakkaat tuntevat paikallisen kulttuurin erityispiirteet.		paikallisten ja sidosryhmien palaute, kävijätutkimus
Asiakkaat ovat kiinnostuneita luonnosta ja kulttuuriperinnöstä, kyselevät ja hankkivat lisätietoa.	Metsähallituksen luonnonsuojelun internetsivujen käyntikerrat	internetsivujen käyntimäärien seuranta
	alueiden käyntikerrat	kävijälaskenta
Asiakkaat tuntevat aluetta koskevat järjestyssäännöt ja ohjeet.	kävijätutkimuksen aluekohtainen kysymys (esim. Kevo kävijätutkimus v. 2002)	kävijätutkimus
	rikkeiden määrä / valvontatapahtumien määrä	erävalvontaraportit
Luonto on matkan tärkeä motiivi.	kysymys 7 kävijätutkimuksessa	kävijätutkimus
YLEINEN PERIAATE 5: Asiakkaiden mahdollisuudet luonnossa virkistäytymiseen paranevat.		
TAVOITETILA	MITTARI	MITTAUSTAPA
Ylläpidetään laadukasta ja viihtyisää virkistysympäristöä ottaen huomioon kysyntä ja kunkin alueen erityisluonne.	kävijätutkimuksen kysymys no 9 (palvelun laatu, ympäristön laatu); kysymys 10	kävijätutkimus asiakaspalaute
	kävijätyytyväisyysindeksi	ks. yllä
Otetaan huomioon muut asiakkaat (ryhmäkoko, käyttäytyminen).	kävijätutkimuksen kysymykset 5, 15D, 15E: seurueen koko, liiallinen kävijämäärä ja muiden kävijöiden käyttäytyminen	kävijätutkimus asiakaspalaute
YLEINEN PERIAATE 6: Asiakkaiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi vahvistuvat.		
TAVOITETILA	MITTARI	MITTAUSTAPA
Kävijät tuntevat virkistäytyvänsä ja rentoutuvansa luonnossa.	kävijätutkimuksen kysymys no 7 sekä avoin palaute	kävijätutkimus
	raportoitujen eksymistapausten määrä / käyntimäärä	toimii sellaisilla alueilla, joilta pelastusraportteja saatavissa viranomaisilta suojelualuekohtaisesti
	pelastustehtävien määrä / käyntimäärä	ks. yllä
Kävijät saavat henkilökohtaisia luontokokemuksia ja elämyksiä.	kävijätutkimuksen kysymykset no 8 ja 10	kävijätutkimus palaute
Palvelurakenteiden turvallisuus taataan.	luontorakenteiden kuntokartoitus, ikä ja kattavuus	luontorakenteiden kuntokartoitukset (R3:n myötä); kävijätutkimus kysymys 21 (ks. Kevo)
YLEINEN PERIAATE 7: Vaikutetaan myönteisesti paikalliseen talouteen ja työllisyyteen.		
TAVOITETILA	MITTARI	MITTAUSTAPA
MH:n alueiden luontomatkailu edistää alue- ja paikallistaloutta.	asiakkaiden paikallistalouteen jättämä rahamäärä	kävijätutkimusten kysymykset rahankäytöstä
	luontomatkailuyrittäjä-sopimusten määrä	Vuokra-järjestelmästä saatava tieto eritasoisista sopimuksista
YLEINEN PERIAATE 8: Viestintä ja markkinointi on laadukasta ja vastuullista.		
TAVOITETILA	MITTARI	MITTAUSTAPA
Kerrotaan avoimesti ja kattavasti, mitä eri suojelualueilla saa ja on soveliaista tehdä.	kyselylomakkeen kysymys no 20 (ks. Kevo kävijätutkimuslomake)	kävijätutkimus

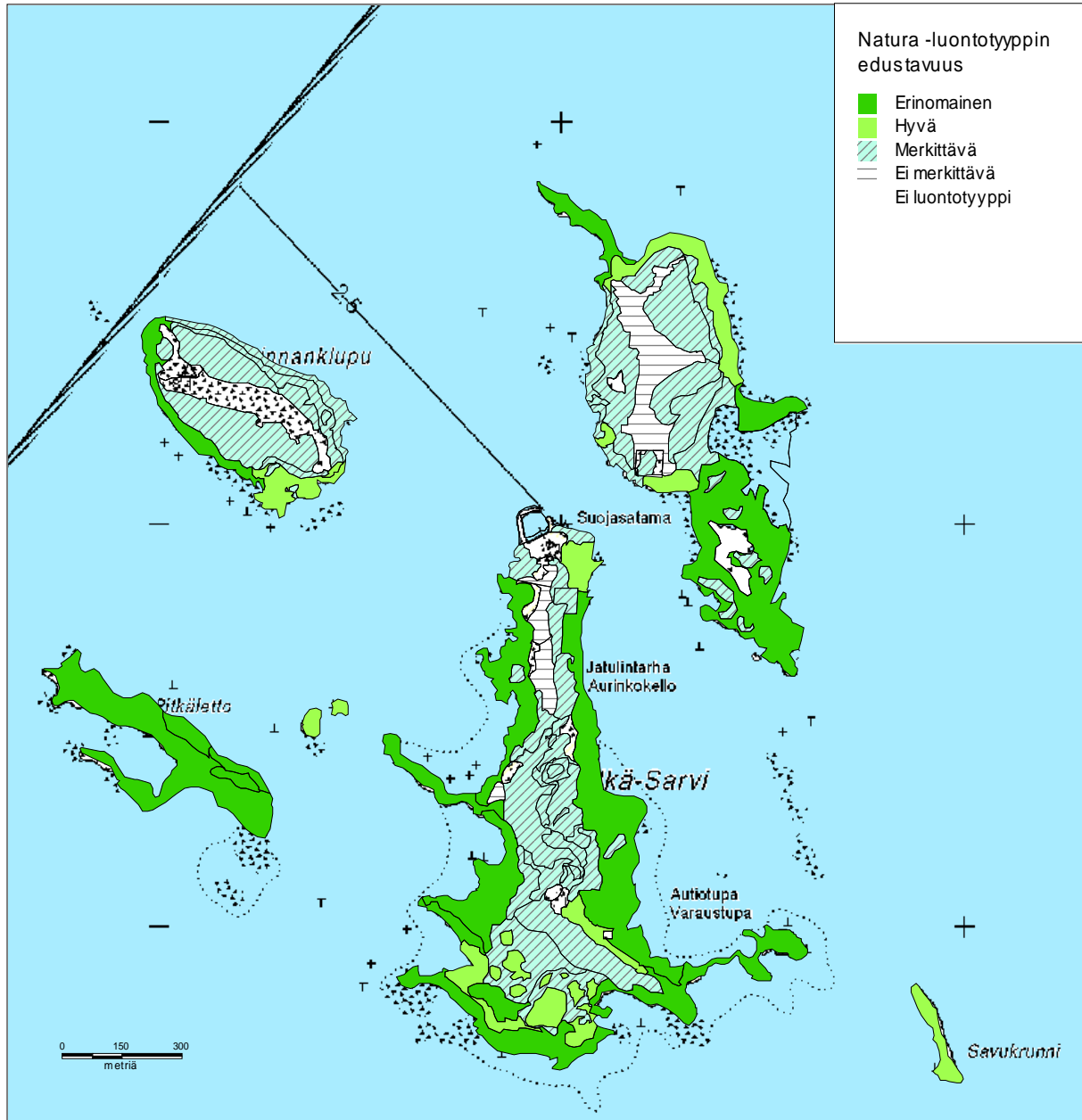
LIITE 3. 3(3)

* = aluekohtainen mittari.

YLEINEN PERIAATE 9: Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä.		
TAVOITETILA	MITTARI	MITTAUSTAPA
Asiakaspalaute kerätään säännöllisesti ja se käsitellään.	järjestetyt sidosryhmätilaisuudet ja osallistujien määrä	
Asiakkaat voivat antaa palautetta jatkuvasti (spontaanisti).*	välittömän myönteisen ja kielteisen palautteen määrä / kävijämäärä	
	kumppanuussopimusten määrä kaikista yrittäjäsopimuksista	Vuokra-järjestelmästä saatava tieto eritasoisista sopimuksista
Sidosryhmäyhteistyö on hyvää ja säännöllistä.	järjestetyt sidosryhmätilaisuudet ja osallistujien määrä	

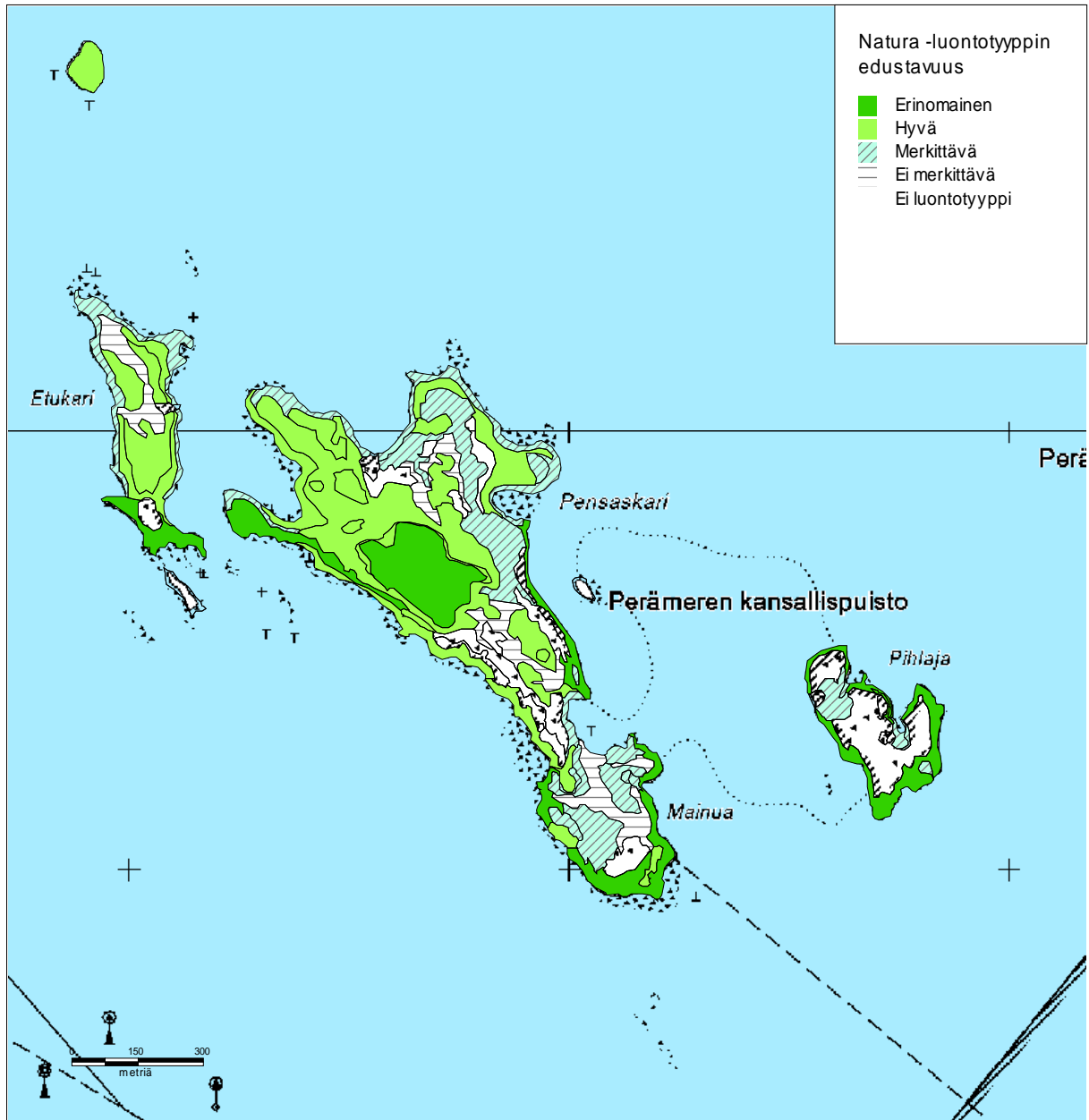
Perämeren kansallispuiston Sarvien saariryhmän Natura-luontotyyppien edustavuudet

© Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MLL/08.

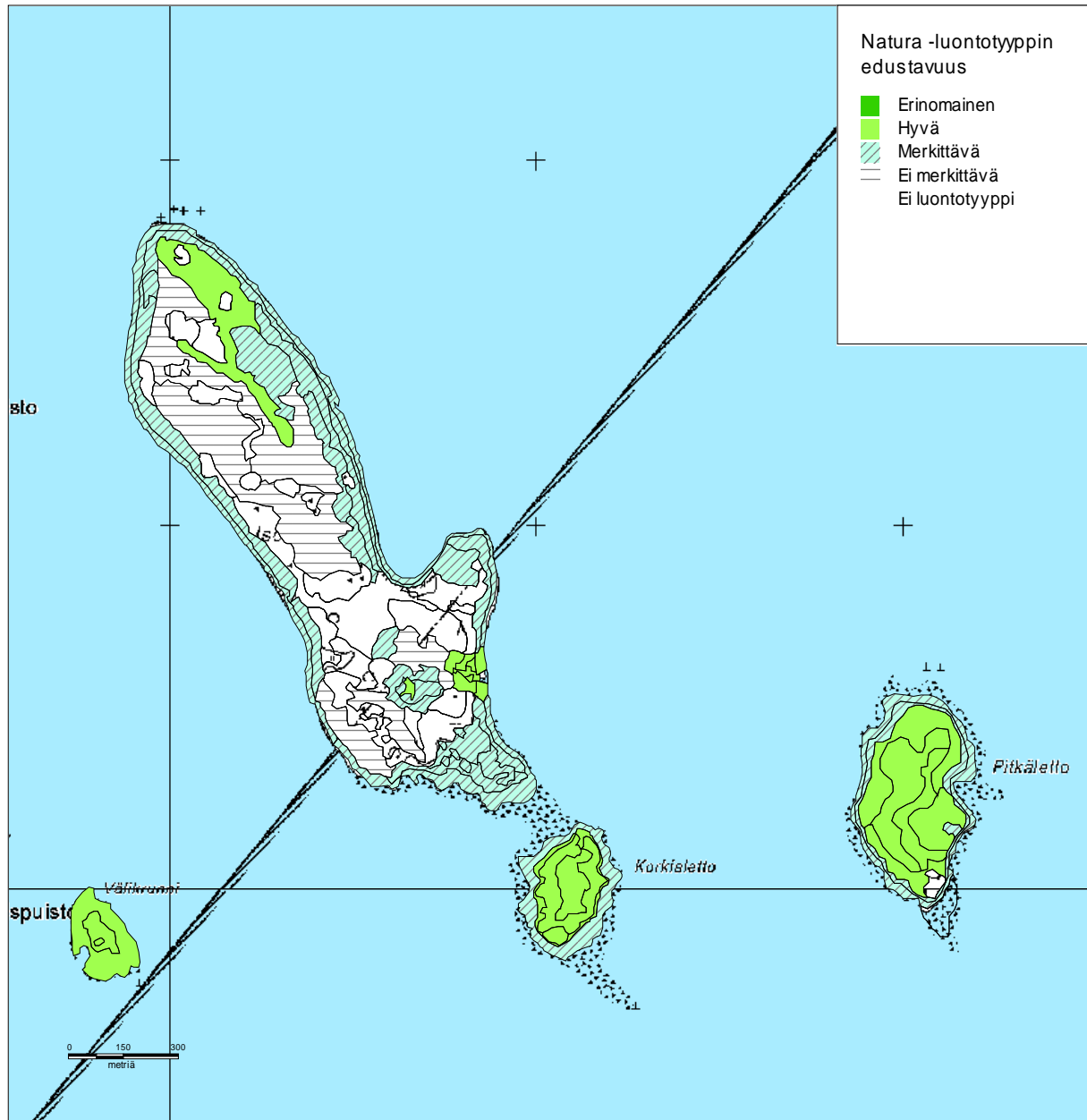
Perämeren kansallispuiston Pensaskarin saariryhmän Natura-luontotyyppien edustavuudet

© Metsähallitus 2008, ©Maanmittauslaitos 1/MLL/08.

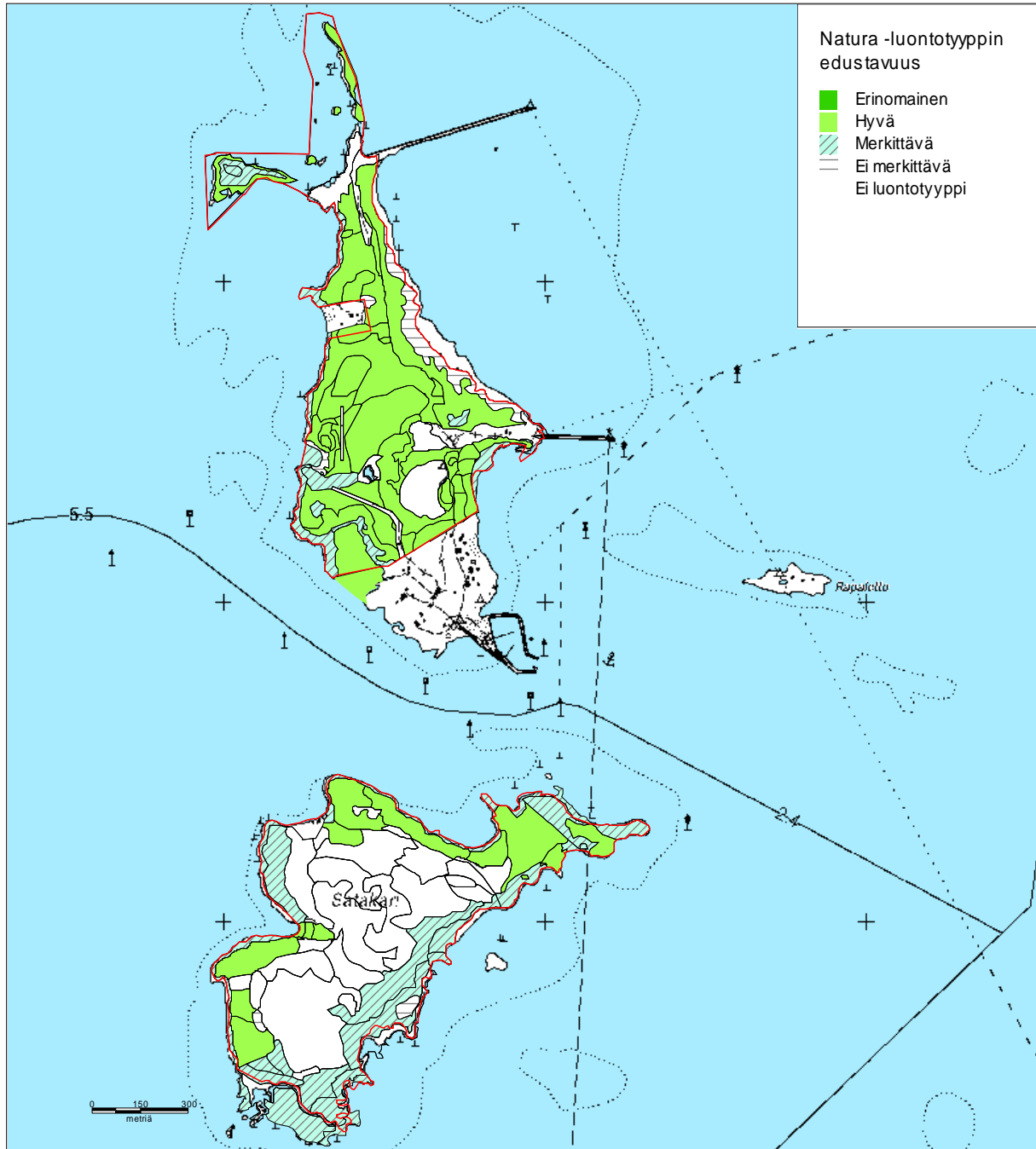
Perämeren kansallispuiston Iso-Huiturin saariryhmän Natura-luontotyyppien edustavuudet

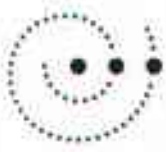
© Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MLL/08.

Röytän Natura-alueen ja Perämeren saarten Natura-alueeseen kuuluvan Satakarin Natura-luontotyyppien edustavuudet

© Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MLL/08.

Ympäristöministeriön vahvistuskirje

6.3.2009

YM 1/5741/2009

Metsähallitus
PL 94
01301 VANTAA

METSÄHALLITUS

11. 03. 2009

MH 104/623/2005

Viite Metsähallituksen kirje Dnro 104/623/2005/31.12.2008
Hänvisning

Asia PERÄMEREN KANSALLISPUISTON, PERÄMEREN SAARTEN JA RÖYTÄN
Ärende NATURA 2000 -ALUEIDEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN VAHVISTAMINEN

Metsähallitus on viitekohdassa mainitulla saatekirjeellään lähettänyt ympäristöministeriölle Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelman. Luonnonsuojelulain (1096/1996) 19 § edellyttää, että kansallispuiston suunnitelman vahvistaa ympäristöministeriö. Suunnitelma-alue, joka käsittää kolme Natura 2000 -aluetta (F11300301, F11300302, F11100602), muodostaa kansallispuiston ohella Perämeren pohjukassa olevien merkittävän valtion omistamien suojelusaarien kokonaisuuden, jonka suojelua sekä hoitoa ja käyttöä on perusteltua tarkastella yhtenä suunnitelmakokonaisuutena. Hoito- ja käyttösuunnitelmasta on luonnosvaiheessa pyydetty tarpeelliset lausunnot, joiden perusteella se on viimeistelty ministeriölle vahvistettavaksi tulleeseen muotoon. Ympäristöministeriöllä on ollut mahdollisuus tutustua suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin ja Metsähallituksen niiden pohjalta tekemiin muutoksiin suunnitelmassa.

Suunnittelukohteena oleva Perämeren alue on erittäin merkittävä maankohoamisalueen saaristokokonaisuus, jossa on ainutlaatuista endeemistä kasvillisuutta, arvokkaita harvinaisia elinympäristötyyppejä ja tärkeitä linnustoalueita. Tämän ohella alueella erityislaatuinen mereen liittyvä kulttuurihistoriallinen arvonsa. Valtion alueiden ohella alueella on yksityisten omistamia suojelualueita, joista Krunnien luonnonsuojelualue on tärkein. Metsähallituksen laatima Perämeren kansallispuistoa ja muita Natura 2000 -verkostoon kuuluvia valtion suojelusaaria koskeva hoito- ja käyttösuunnitelma on kattava ja monipuolinen asiakirjakokonaisuus. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa alueen ominaispiirteistä ja Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteista johdetut kansallispuiston sekä muiden alueiden hoidolle ja käytölle asetetut tavoitteet ovat asianmukaisia ja perusteltuja. Ne ovat sopusoinnussa Perämeren kansallispuiston perustamistarkoituksen sekä kansallispuistoa ja Natura-alueita koskevien säädösten velvoitteiden kanssa.

Ympäristöministeriö katsoo, että suunnitelma tarjoaa mahdollisuudet ohjata ja säännellä esimerkiksi saariston retkeilykäyttöä arvokasta luontoa suojellen ja säästämällä. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetty maankäytön vyöhykejako sekä suojelualueiden luonnon suojelulle ja hoidolle asetetut tavoitteet edistävät kansallispuiston perustamistarkoituksen ja Natura-

alueiden suojelutavoitteiden saavuttamista. Eri toimintojen ohjaamisen ja sääntelyn kannalta Perämeren kansallispuistolle laadittava järjestyssääntö on tärkeä asiakirja.

Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmassa on arvioitu, että suunnitelman perusteella tehtävät toimenpiteet eivät merkittävästi heikennä Natura 2000-alueiden luonnonarvoja. Ministeriö katsoo, että suunnitelmassa esitetyt arviot hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista Perämeren kansallispuiston sekä muihinkin Natura-alueisiin perustuvat riittävään tietoon ja ovat perusteltuja, joten hankkeen vaikutuksia ao. Natura 2000 -alueisiin ei ole ollut tarpeen arvioida luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Metsähallituksen laatima ehdotus Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmaksi täyttää tehtävänsä suunnitelma-alueen hoitoa ja käyttöä ohjaavana asiakirjana. Ympäristöministeriö vahvistaa hoito- ja käyttösuunnitelman sellaisenaan niiltä osin kuin se koskee Perämeren kansallispuistoa. Ministeriö pitää muutoinkin koko suunnitelmakokonaisuutta hyväksyttävänä toimintaohjeena kolmen eri Natura 2000 -alueen hoidon ja käytön suunnittelulle sekä suunnitelmassa mainittujen yksityiskohtaisempien toimenpidesuunnitelmien laatimiselle ja toteuttamiselle.

Luonnonsuojelujohtaja

Ilkka Heikkinen

Luonnonsuojeluvalvoja

Pekka Salminen

TIEDOKSI

Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukset
Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan liitot
Kemin, Oulun ja Tornion kaupungit
Simon, Kuivaniemen, Iin, Haukiputaan, Oulunsalon ja Hai-
luodon kunnat
Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiirit

Vuodesta 2006 alkaen ilmestyneet Metsähallituksen C-sarjan julkaisut

- No 1 Metsähallitus 2006: Kurjenrahkan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s.
- No 2 Metsähallitus 2006: Syötteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 3 Metsähallitus 2006: Parikkalan Siikalahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 169 s.
- No 4 Metsähallitus 2006: Koitajoen Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 5 Metsähallitus 2006: Mietoistenlahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 92 s.
- No 6 Metsähallitus 2006: Levanevan hoito- ja käyttösuunnitelma. 66 s. (verkkojulkaisu)
- No 7 Metsähallitus 2006: Joutsenaavan–Kaita-aavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 8 Metsähallitus 2006: Luiron soiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 54 s. (verkkojulkaisu)
- No 9 Metsähallitus 2006: Näätävuoman–Sotkavuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 10 Metsähallitus 2006: Teuravuoman–Kivijärvenuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 11 Metsähallitus 2006: Viiankiaavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 51 s. (verkkojulkaisu)
- No 12 Metsähallitus 2006: Hossan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 58 s.
- No 13 Metsähallitus 2006: Omenajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 64 s. (verkkojulkaisu)
- No 14 Metsähallitus 2006: Koskeljärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 79 s.
- No 15 Metsähallitus 2006: Haukisuon–Härkäsuon–Kukkonevan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 63 s. (verkkojulkaisu)
- No 16 Metsähallitus 2007: Olvassuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s.
- No 17 Metsähallitus 2007: Litokairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 18 Metsähallitus 2007: Iso Tilansuo–Housusuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 41 s.
- No 19 Metsähallitus 2006: Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 123 s.
- No 20 Metsähallitus 2007: Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 131 s.
- No 21 Metsähallitus 2007: Älänteen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s. (verkkojulkaisu)
- No 22 Metsähallitus 2007: Venenevan–Pelson Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 23 Metsähallitus 2007: Kermajärven rantojensuojeluohjelma-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 35 s. (verkkojulkaisu)

- No 24 Metsähallitus 2007: Siikavaaran hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 25 Metsähallitus 2007: Jämäsvaaran virkistysmetsän hoito- ja käyttösuunnitelma. 47 s. (verkkojulkaisu)
- No 26 Metsähallitus 2007: Oukkulanlahden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s. (verkkojulkaisu)
- No 27 Metsähallitus 2007: Otajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 28 Metsähallitus 2007: Kansanneva–Kurkineva–Muurainsuon, Kinkerisaarennevan ja Itämäki–Eteläjoen hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 45 s. (verkkojulkaisu)
- No 29 Metsähallitus 2007: Medvastön–Stormossenin alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 30 Metsähallitus 2007: Pyhä–Luoston kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 129 s.
- No 31 Metsähallitus 2007: Petkeljärvi–Putkelanharjun ja Puohtiinsuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 101 s.
- No 32 Metsähallitus 2007: Hiidenportin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 33 Hokkanen, M. & Kanerva, T. 2007: Saltfjärdenin luonnonhoidon ja rakenteiden toimenpidesuunnitelma. 33 s. (verkkojulkaisu)
- No 34 Pirkanmaan ympäristökeskus & Metsähallitus 2007: Ekojärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s. (verkkojulkaisu)
- No 35 Metsähallitus 2008: Viklinrimmen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 49 s. (verkkojulkaisu)
- No 36 Metsähallitus 2008: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 198 s.
- No 37 Metsähallitus 2008: Rokuan kansallispuiston ja valtion omistamien Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s.
- No 38 Metsähallitus 2008: Ystävyden puiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s. (verkkojulkaisu)
- No 39 Metsähallitus 2008: Käsivarren erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 134 s.
- No 40 Metsähallitus 2008: Giehtaruohittasa meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 134 s.
- No 41 Metsähallitus 2008: Vätsärin erämaan hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s. (verkkojulkaisu)
- No 42 Metsähallitus 2008: Váhčira meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 146 s. (verkkojulkaisu)
- No 43 Metsähallitus 2008: Kuusisuo–Hattusuon, Soininsuo–Kapustasuon ja Ohtosensuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2007–2016. 57 s. (verkkojulkaisu)
- No 44 Metsähallitus 2008: Hepokönkään hoito- ja käyttösuunnitelma. 40 s. (verkkojulkaisu)
- No 45 Metsähallitus 2008: Hämeenkaan monikäyttö- ja harjoitusalueen sekä Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 130 s. (verkkojulkaisu)
- No 46 Jansson, H. & Raatikainen, K. 2008: Vallisaaren ja Kuninkaansaaren alueen hoito-suunnitelma. 119 s.
- No 47 Rouvala, A. & Peltonen, T. 2008: Seitsemisen ja Helvetinjärven alueen luontomatkailusuunnitelma. 71 s. (verkkojulkaisu)

- No 48 Metsähallitus 2009: Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 208 s.
- No 50 Metsähallitus 2009: Riisitunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma 2008–2017. 87 s.
- No 51 Metsähallitus 2009: Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma. 161 s.
- No 52 Metsähallitus 2009: Liesjärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 53 Metsähallitus 2009: Torrnsuon kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 75 s.
- No 54 Metsähallitus 2009: Isojärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 121 s.
- No 55 Metsähallitus 2009: Leivonmäen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 114 s.
- No 56 Metsähallitus 2009: Puurijärvi–Isosuon kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.

ISSN 1796-2943
ISBN 978-952-446-705-6 (nidottu)
ISBN 978-952-446-706-3 (pdf)

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:

www.metsa.fi/hks